

EFSAÑELER-5

ZAMANİ ARKADAŞ (MUSTAFA GEZGÖR)

HPG-BİM YAYINLARI

BASIM YERİ: ROJ MATBAASI

BASIM TARİHİ: TEMMUZ 2010

HPG-BİM YAYINLARI

MUSTAFA GEZGÖR-ZAMANI

Kod Adı: Zamani

Adı Soyadı: Mustafa Gezgör

Doğum Yeri ve Tarihi: 1957 Viranşehir-Urfa

Mücadeleye Katılım Tarihi: 1976

Şahadet Tarihi ve Yeri: 23 Aralık 1992 Suruç

Görevi: GAP Eyalet Komutanı

MUSTAFA GEZGÖR YOLDAŞIN ÖNDERLİKLE DİYALOGLARI

***Devrim, Çağı En Üst Düzeyde Yakalamış
Olanların Eseridir***

Parti Önderliliği

Devrim, çağı en üst düzeyde yakalamış olanların eseri olabilir. Çağın en gelişkin, düşünce ve yaşam biçimine ulaşamayanlar, asla devrimde başarılı olamazlar. Bu formülü kendimize uyguladığımızda, bırakalım çağın var olan gelişkin bilincine ulaşmayı, nereden geldiği, nasıl geldiği konusunda güçlü bir değer yargısına ulaşmadan, kendini körkütük ortaya atmanın, başa bela getirmekten öteye bir sonuç vermeyeceği açıktır. Kürdistan'da son yıllarda yaşanan trajediler de bunun diğer bir ispatıdır. Şimdi bunları görmek, bu temelde eğer bir işe yarayabilecekse kendini yararlı kılmak, sıradan insan olmaktan çıkmanın da kesin sonucudur. Benim talihsizliğim, akıllıların durumunun çok zayıf olmasıdır. Hiç bir gerekçe, hiçbir tedbir, hiçbir güvencesi alınmayan bir ekonomik, sosyal, siyasal yaşam veya yaşamdan başka her şeye benzeyen bir durumun ürünü olarak karşımıza çıkıyorsunuz. Bunu sizi suçlamak için söylemiyorum, gerçeğinizi ifade etmek için belirtiyorum. Ben, bütün bunlara bir kerede çözüm gücü olamam ve siz de kendinizi böyle koşullardan geliyorsunuz diye, bütün çirkinliklerinizle dayatamazsınız. Bu konularda biraz anlayışlı olacaksınız. Bırakalım yüce yoldaşlık, dava arkadaşlığını, sıradan bir insani durumu korumak için bile biraz kendinize gelmeniz gerekiyor.

Çabaların durumunu değerlendirirken, her yönüyle sizleri anlamaya çalışıyoruz. Sonuçta vardığımız, bazı önemli hususlar bunlar oluyor. Bir yandan da ağır savaş sorunları vardır. Bu olmadan doğru düşünceye, hareketlenmeye imkân bulamayacağız. Ama öte yandan buna hiç yetmeyen toplumsal, ulusal koşullar ve öncülük adına yola çıkanın, kendi eğitimine bile gereken ciddiyeti gösterememesi çok bariz yaşanan ve yaygın olan bir gerçektir.

Kürt sorunu büyük bir problemdir. Dilsiz halk denilir. Kendini formüle etmekten çok aciz bir halk gerçeğiyle karşı karşıyayız. Kendini bir kuruşa satan insanlar, lanetliler, vatansızlar diyarıdır. Kendisine, düşmanın her şeyini yakıştıran, ama insan olma adına, vatansever olma adına hiçbir şey yakıştırmayanlar ülkesi deniliyor. Eğer bunlar bir gerçekse, herhalde kurtuluş hareketini düzenlemenin sanıldığı kadar kolay gelişemeyeceği kendiliğinden anlaşılıyor. Yüzeyselliğinize ve havanıza bakıyoruz; günlerin oldukça anlamlı değerlendirilmesi gerekirken, sizi iç açıcı görmek olmuyor.

PKK'nin bir itibar kaynağı olduğu biliniyor. Çok çeşitli biçimlerde bu itibarın vücut bulduğu biliniyor. Kalkıp bu itibara sığınarak, kendine pay çıkarmak yanılgıdır. Maalesef artık yüz binlerce kişi, çok ciddi bir çabanın sahibi olmadan, bu itibarı olduğu gibi normal kabul ediyor. Hatta muhalifler bile bunu çok açık bir biçimde kendilerine yakıştırıyorlar. Biraz itibar kazandırdığımız doğrudur. Kürtlerin de insanlar kategorisinde ele alınabileceğine dair işaretler verilmiştir. Ama hikâyesi belli, oluşumu belli bu itibar kaynağını, hiç düşünmeden, hatta onunla ters düşerek “biz de bu kadar itibarlıyız” demek, kendi içinde bile kendini buna inandırmak, kabul ettirmek veya kabul görmeyi istemek, şu anda çok ciddi bir tehlike olarak karşımıza çıkıyor. En kötüsü de, bu iyi niyetlice yapılıyor, buna kendini çocukça kaptıranlar oluyor. Özgür yaşamı, itibarlı yaşamı kendisine layık görmeyeniniz yok gibidir. Bu, mütevazı bir değerlendirme değildir. Benim henüz kendime bile yakıştıramadığım onurlu yaşamı, itibarlı yaşamı, benden kırk kat daha kendinize yakıştıırıyorsunuz. Şaşırdığım nokta burasıdır, ölçüler burada karışıyor. Bütün çabalarım rağmen, ne kadar itibarlı yaşamın sahibi olabileceğime dair kendimi henüz ikna etmiş değilim, ama sizin yaşantınıza bakıyorum, öyle yerli yerine oturmuş iddialarınız var ki, hayret etmemek mümkün değildir. Bu bir sahtelik ve aldanmadır. Bu yaşamı, bu itibarı sürdüremezsiniz. Ben size bu itibarın dayanaklarını

gösteriyorum. Onu bile anlamaktan uzak olursanız büyük bir yanılgı içinde olduğunuzu çok kısa süre içinde göreceksiniz.

Genç topluluklarsınız, hayat tecrübeniz yoktur. Gerçeklerin fazla farkında değilsiniz. Kendi özlem ve niyetlerinizi gerçekler yerine koyuyorsunuz, ama biz yakıcı gerçeklerden birini yaşayan bir hareketiz. Sizi böyle kabul etmek demek, hiçbir sonuç vermez. Gençliğin iyi niyetleri ve özlemleri bir şey kurtaramaz. Ölmek çare olsaydı, zaten bizden daha fazla ölen bir halk yoktur. O yüzden kendinizi ölüme yatırmanız bir kurtuluş gerekçesi olamaz ve çoğunuzun ana eğilimlerinden birisi de budur. “Kendimi ölüme yatırmışım, ölümüne kabul ettim, bu iş bitti” diyorsunuz. Size göre can feda edildikten sonra bu iş halledilmiştir. Gerçekten düşünemeyeceğimiz bir kanıdır veya öyle olma durumundadır. Mesele ölme ile halledilseydi, yaşamdan bahsetmemize hiç gerek kalmazdı. Ölüm teorisine göre, kendimizi cayır cayır yakmak çözüm için yeterli olurdu.

Bizde daha çok egemen olan cesaret türü, müthiş geriliğin verdiği gözü karalıktır. Kürdistan’da yaşanan nedir? Gericiliğin verdiği gözü kara cesarettir. Bilimin biraz yol gösterdiği cesaret var mı? Ona göre yaşam ayarlanıyor mu? Hayır! Kendi açımdan söyleyeyim; oldukça farklı bir cesaret türü geliştirmeye çalışıyorum. Ama kendimi bile ne kadar cesaretli kıldığım, günlük olarak değerlendirmelerim dâhilindedir. Cesaretinize şaşıyorum, cesaretiniz halkın içinde bulunduğu yaşama karşı körcektir. Bütün eylemlerinizi çok açık, son derece kör bir cesarete dayanıyor. Bunları söylememin nedeni; bana burada bunları dayatmanızdır. Çok tehlikeli bir kaynağa dayanan, ister çok ölgünce ölüme yatmak, isterse kendini daha değişik biçimlerde ifade etmek olsun, temsil edilen yaşam, bana çok seviyesiz ve sonu olmayan bir yaşam biçimi gibi geliyor. Bunu açmaya kendimi mecbur hissettim. Çünkü ne de olsa, parti çerçevesinde yürütülmeye çalışılan bir yaşam ve cesaret vardır.

Söylediklerimiz çok önemlidir. Artık biraz seviyesi ileride olan arkadaşların, “komuta düzeyinde ben de varım” diyenlerin, bu dediklerimize hiç olmazsa bir anlam vermesi gerekir. Diğerleri zordur, belki ulaşamazlar, ama sınırlı sayıda bir komuta düzeyi önemli sonuçlara yol açabilir. Bu nitelikleri olanlara ısrarla vurguluyorum, kendinizi biraz toparlayın. Bu temelde verdiğiniz bir söz varsa, bu söz bunu biraz karşılamalıdır.

Çok çeşitli nedenlerle bizden uzak kalmış olanları da, partiye doğru katmaya azami çabamız olacaktır. Özellikle zindan direnişine yönelik yaklaşımlar vardır, mesafeyi kapatmaya çalışacağız. Yine çeşitli alanlardan gelenler vardır, onlarla da mesafeyi kapatmak istiyoruz. Buraya çok genç gelenlerin durumlarına bakıyorum; çok geriler, yeniler. Birbirinizin elinden tutun. Partiyi biraz bilenler, bunların kollarından sımsıkı tutup biraz düzeltsinler. Bu yalnız benim görevim değil, sizin de görevinizdir. Bu anlamda yenilere sahip çıkılmalıdır. Eğitim, yalnızca bir kişinin burada konuşması değildir. Sağınıza-solunuza bakın, eğitmeniz gereken öğeler vardır. Bunu alışagelen memur vari yaklaşımlardan kurtaralım. Her anımız, çevremizi eğitme olsun, gücümüzü eğitelim. Gücümüzün eğitimi bugüne kadar sağlıklı başarılammıştır, eğitimi çok sınırlıdır. Çoğu da büyük yanlış izlenimlerle, hatta bazı olumsuz yönlerini geliştirerek, bunu konuşarak ayrılacaklar. Bu, işleri daha da ağırlaştırıyor. Sizler, biraz sorumluluğunuzun gereğini yapsaydınız, bunlara asla müdahale etmemeniz gerektiğini bilirdiniz. Devrimciler vicdanlı insanlardır. Bütün bunlar sizi ilgilendirir.

Çok ciddi bazı sonuçlara ulaştığını iddia eden var mı? Değerlendirmeler sizi bazı önemli sonuçlara getirmelidir. Ne diyorsun Zamani, seni bazı önemli sonuçlara getirdi mi? Sorumlusun, çözümlemeler karşısında ne söyleyebilirsin?

Zamani: Anlaşıldı Başkanım. Ulusal özgürlüğü sağlamadan, elimizdeki bu silahla doğru savaşmadan –ki onu da doğru kullanamıyoruz- gelişme olmaz.

— Şimdiye kadar ne kadar büyük bir yanılgının eşiğinde olduğunuzu anladınız mı? Bunlar büyük yanılgılarla yüklü bir yaşam, hem de devrim adına, büyük güç adına, büyük çözüm adına yaşanan durumlardır.

Za.: Sadece birey olarak baktığımda bile durumumuzun vahametini görebiliyorum.

— Birey zararı genelleştiriyor. Sadece kendinizi bitirmiş, bela etmiş değilsiniz.

Za: Bireyden toplumun çözümünü yapmak mümkün Başkanım.

— Büyük problemdir ve bizim de bu kadar kıyamet koparmamızın nedeni buradadır. Kendini formüle etmekten, gerçekliğini kavramaktan aciz olan bir kişi, topluma neyi sunacak? Yalnız sen değil, genelde yapı bunu yaşıyor. Ne yapacağız? On yıl zindanda yatıp akıllanmadıktan sonra, biz diğerlerini ne yapacağız? Ölmek de kar etmiyor ki! Sizin en büyük gerekçeniz “silahı elimize aldık, sıktık, bizden büyüğü yoktur” demenizdir. Kürdistan’da yiğitlik biraz da bununla ölçülür. Bu yiğitlikle hiçbir şey kurtarmamışlar. Peki, sizin çözümlemenizi nasıl sağlayacağız? Dayanma gücünüz olacak mı? Acaba kendinizi yeniden yapılandırmanız mümkün müdür? Diğer arkadaş için de vurguladım; bu temelde kendinize çıkış yaptırma imkânı var mı?

Za: Başkanım doğru sonuçlara ulaştığımı düşünüyorum.

— Eskisi gibi olmasın yalnız.

Za: Hayır, Başkanım, eskiyi aşabilecek güçteyim.

—Unutma! Yılların demagojik iddiacılığıyla yaşadın.

Za: Bütün bunların nedenini çözümlemelerle birlikte daha iyi anladım ve artık kendime daha gerçekçi yaklaşabiliyorum Başkanım.

— Yiğitlik ve direnişçilik adına, öyle kolay aşılacak sorunlar değildir. Yine benden ne istiyorsunuz? Al sana silah, hepsi senin olsun. Amacım, sizi sıkmak ve eskisinden daha kötü duruma düşürmek değildir. Ne istiyorsan iste benden, ama bana açık bir tasfiyeciliği dayatamazsın. Bana “PKK’den vazgeç” de diyebilirsin. Bunu düşman savaşla

başarmaya çalışıyor, herhalde sen bir yoldaş adına bunu diyemezsin. Belki sen buna gelemezsin, ama tasfiyeciliği de dayatamazsın. Eğer yürütemiyorsanız, bir misafir veya dost gibi sizi karşılar ve yollarız. Başka bir şey isteyebilir misin?

Za: Biz buraya gelirken, belki biraz usta olduğumuzu sanıyorduk, ama öyle değilmiş. Ne kadar çok şey yaşadığımızı ve öğrendiğimizi sansak da gerçeklerle karşılaşınca aslında fazla bir şey öğrenmediğimizi anlıyoruz. Bu da bize öğrenmenin sınırsızlığını gösteriyor Başkanım.

— Ben devrimcilik derken, boşuna konuşmuyorum. Objektif olarak tasfiyecilikten bahsediyorum. Dayatmalarınız partiye katkı değil, tam tersidir ve bunun gerekçesi de olmaz. Sizi siyaset dışı bırakmayı istemiyoruz, sen bunu kendin yapıyorsun. Bir devrimci kendini bu duruma düşürmeyendir. Örnek olarak sizin durumunuzu söylüyorum, özelliklerden bahsediyorum, buna şaşmamak elde mi? Hepsi vatan uğruna, önemli işler yapma adına buraya gelmiş, ama gözlerinden okunan sadece zavallılıktır. Bunu çeşitli anlamlarda söylüyorum. Kudret var mı gözlerinizde?

Biz bir meseleye el atarız, mutlaka bazı sonuçlara ulaşırız. Benim yüreğim sizler konusunda titriyor ve sizlere de, bütün halka da en zayıf durumlarda bir korku kaynağı olacağımı sanmıyorum. Bilakis, gerekli çözüm kaynağı olduğuma inanıyorum. Sanırım yaşadığınız süreçte, benim cephemde bir şeyler oluştuğunu biliyordunuz. Ama bir yiğit olarak sizin cephenizde ne var desem, tiril tiril titriyorsunuz. Ne kadar hata yapılmış, ne kadar uğraşmış, ne kadar uğraştırmış, ne kadar hakkınızda itiraz var? En çok direnenler hakkında üç ölümcül eleştiri bana geliyor. Bazılarınız hakkında öyle kötü iddialar var ki; değil yoldaşa, bir insana bile yakışmayan ithamlar söyleniyor. Bütün bunları ben ciddiye almazsam, bütün bunların anlam ve önemini mesele yapmazsam çözüm gücü olamam. Siz birçok durumu elinizin tersiyle itiyorsunuz. Zaten bu

duruma düştükten sonra, bu durumu kendine layık gördükten sonra bu iş biter.

Eğer bir şeyler anladıysanız, bunu üslubunuza da yansıtın. Bu yeni değerlendirmeler karşısında, kendinize çok geç de olsa ilkokula başlamış bir çocuk gibi bakın. Edepli, saygılı bir öğrenci gibi durun. Bu konuda kendinize güveniniz olmalıdır. Hatta mümkünse örnek bir biçimde yapmalısınız. Olgunluğun, ölçülülüğün, alçakgönüllülüğün bir örneği olmayı esas alın. Kendinizi siyaset dışı bırakmaktan böyle kurtarabilirsiniz. Başka türlü çevreyi kazanamazsınız. Eski üslup ve yöntemlerle yeniden yaşayacağınıza inanıyorsanız, bu kötü bir yenilgidir ve size yakışmıyor. Çıkışı tamı tamamına biraz gerçeklerin ışığında yapın. Gerekçeler ne olursa olsun fazla sonuç almıyor. Komuta ve önderlik sahasında bunun fazla değeri yoktur.

Köklü ve özlü anlayışlar ne kadar gelişiyor? İçinizden beş on tane güçlü kişi çıkar mı? Bu dört yüz kişi içinde, bir düzine iyi militan çıkabilir mi? PKK çizgisinde komutaya “varım” diyecek birkaç kişiye ihtiyacımız var. Keşke arkadaşlarla, işlere büyük bir gönül rahatlığıyla uzanabilseydik. Mesela legal faaliyet, gerilla faaliyeti diyorsunuz. Her türlü faaliyete güç getirebilen eller olsaydı çok daha iyi olur. Sizde var mı iddialı olan? Gerçeklerimizle çakışmayan ve iddiasını gerçekleştirebilecek olan var mı? Herhalde bizi eskisi kadar uğraştırma olmaz. Eskisi kadar bizi uğraştırabilir misiniz, buna gücünüz var mı?

Za: Başkanım anlatmaya çalışıyorum.

— Sanırım buna ne imkânınız, ne gücünüz, ne de isteğiniz var.

Za: Bunları oluşturma çabasındayım Başkanım.

— O zaman PKK ortamında sonuçlarını hemen görmeliyiz.

Za: Kendimde ciddi gelişmeler görüyorum, ama bunu ortama yansıtmada yetersiz kalıyor olabilirim Başkanım.

— Olumlu yönde söylüyorum, tek yanlı da olsa olumlu olmalıdır. Aslında gündemi zenginleştiriyoruz. Zindanı yaşayanlar çok büyük bir olumluluk sınavı verdiler.

Değerlere sahip çıkmanın en önde gelen sorumluluğunu gösterdiler. Bu konuda benim yaklaşımım yine böyledir. Büyük eleştirilere rağmen, zindanın temel güç, dayanak olma rolünde hala iddialıyız. En kararlı parti çekirdeği olarak değerlendirmedeki iddiamız güçlüdür. Böyle de oluyor, olacak da.

Devrimcilik diğer alanlardan daha fazla zindanda sınanmıştır. Bütün zaaflarına, eksikliklerine rağmen bu yapılmıştır. Yalnız oradaki yaşamın geçici sonuçları var, anlayışlı olun. Diğerlerinden daha fazla anlayışı, olgunluğu sergilemeniz gerektiği açıktır. Partinin sizi kucaklayışı güçlü geliyor. PKK' de, size verilen sözlerin veya sizin verdiğiniz sözlerin yerine getirilmesi ucuz olmayacak. Sözler PKK' de büyük verilir. Ben bunu vurgulamak istiyordum. Yani PKK' de sonuçlara güçlü gidilir, görkemli gidilir. Kesinlikle düşmanın bütün düşürme çabalarına rağmen, buna fırsat vermedik, siz de aslında vermediniz. Büyük kavganız bu anlamda çok önemliydi. Şimdi bunun gereklerinin yerine getirilmesi, bunun PKK' deki buluşması, bunun bir zaferde buluşması bambaşka bir olaydır.

18 Eylül 1991

Mahsum Korkmaz Akademi Yönetimine Mustafa Gezgör yoldaşın Özgeçmiş Raporu:

1-Mustafa Gezgör

2-Nuri-Mehmet, Ciran, İhtiyar, Viran, Kenan, Hasan, Zaman

3-Viranşehir(URFA)-Kışla Mahallesi/1957

4-Viranşehir(URFA) Kışla Mahallesi, Gezgör sokak, No:10

5-Lise Mezunu-Urfa Eğitim terk. Viranşehir ilkokul, ortaokul, Siverek lisesi(sürgün), Suruç lisesi(sürgün), tekrar Viranşehir lisesi(sürgün)

6-Başarı durumum iyi. Fizik, kimya, coğrafya, tarih sevdiğim derslerdi. Okul sürecinde bir bütün olarak kavgacı idim. İlkokul bitene kadar Türk olduğumu sanıyordum. Ortaokuldan itibaren dönemin soluna sempati besledim. Lise de Kürt ve devrimciliği yüzeysel olarak algıladım. Okul yönetimiyle sık sık çatışır, faşistlerle kavgalar ederdik.

7-Birincisinde (ortaokulda) 12 Mart idamlarını protestodan (boykot) disiplin cezası aldım. Lise de müdürün kafasını kırdığımdan Siverek'e sürgün edildim. Siverek'ten hocayla kavga ve aramada sustalı bıçak taşımaktan önce karakolluk, sonra Suruç'a sürgün edildim. Suruç'ta M.C(milliyetçi Cephe) hükümetinin protesto (korsan miting ve boykot ile polislerle kavga) olaylarından sürgün edildim. Ve kaydımı Viranşehir Lisesine aldım. Urfa Eğitim'e kayıt yaptım. Okula hiç gitmedim.

8-İlkokulda ne düşündüğümü tam hatırlamıyorum. Daha sonra yüzeysel de olsa devrimciliğe yöneldim. Bunun dışında bir şeyi düşünmedim veya düşünemedim.

9-Türkçeyi normal, Kürtçeyi günlük konuşma dili olarak ve Zazacayı da çok sınırlı biliyorum.

10-Çocukken kuş yuvasına çıkarken damdan düşüp beyin sarsıntısı geçirdim. 77 yılında sıtmaya yakalandım. Hapishane sürecinde de teşhisi konmamış kalp rahatsızlığı, eklem romatizması, kireçlenme, kafa ağrısı, bel ağrılarım vardı. Sol ayak destek kemiği ve parçalı kırık var.

11-Devrimci olmadan önce (çocukluğumdan itibaren) marangoz çıraklığı yaptım, buz, gazoz, ayran, ciğer kebabı sattım. Ortaokul lise arası dönemde yüzme havuzunun da cankurtaran olarak çalıştım. Badanacılık, boyacılık, inşaat işçiliği, zirai donatımda gübre taşıma hamallığı, mercimek satıcılığı gibi işlerde çalıştım. Bir dönem yedek ilkokul öğretmenliği yaptım.(Viranşehir'in.....? Köyünde?

12-Devrimci olmadan(arkadaşlarla tanışmadan) önce alışkanlık düzeyinde olmamakla birlikte içki(rakı türü) içtim. 1976 kışında veya baharında bir uyarı üzerine bıraktım, ama zaman zaman içtim. (düğün, davet gibi ortamlarda) hapishaneden çıktıktan sonra da bir kaç defa bir-iki bardak içki içtim.

13-Özel bir yeteneğim yok.

14-Ortaokul ve lise döneminde Viranşehir'deki okulun jimnastik(kasa-minder) takımında idim. Sanırım 14-17 yaş arasıydı.

15-Devrimciliğe, düzene çok bilinçsizce duyduğum kinim ve hareketli yapım yöneltti, daha sonra kendiliğindenci bir tarzda Lise de "Kürdana Azadiciler" adında adlandırılıyorduk. Örgütlülük yoktu. Bu süreçte Ankara'da okuyan üniversitelilerden "APO'nun ismini duyuyorduk. Hareket Kürdistan'a girdiğinde Başkan APO Suruç'a gelip bizi örgütledi.

16-Örgütlü devrimci yaşamım, hareketimizle başladı.

17-Harekete 75 sonu veya 76 başında Suruç'ta katıldım.

18-Harekete Başkan yoldaşın faaliyetleriyle katıldım. Kemal Pir yoldaşla birlikte faaliyetler içerisindeydim.

19-Birçok defa yakalandım, gerek hareketle tanışmadan önce, gerekse tanıştıktan sonra yakalanmalarım; Viranşehir, Siverek, Suruç, Urfa, Hilvan, Kızıltepe bölgelerinde oldu. Yakalanma nedenlerim faşistlerle kavgalar, boykot, korsan gösteriler, öldürme, komünizm propagandası vb. Urfa, Viranşehir, Kızıltepe, Diyarbakır, Mardin, Adıyaman, Malatya, Eskişehir, Aydın, Buca(İzmir) cezaevlerinde yattım. İlk olarak 1979 da Urfa bölge müfettişi, Viranşehir'deki faşistlerle bir kavga olayında ajanlık teklif

etti(Ankara'da üniversite okutma vaadiyle) birçok yakalanmada direkt veya dolaylı teklifler oldu. Adıyaman cezaevinde "Kara bela" adlı bir üsteğmen (cezaevi güvenlik amiri) pişmanlık teklifi yaptı. Direnenlere genel anlamda teslimiyete çekici söylemler, telkinler ve işkence yapıliyordu. Son yakalanmamda (1979) Cemalettin Altınok, (12 Eylül'den önce Diyarbakır sıkıyönetim komutanı) istihkâm taburu gözaltı bölümünde iken tehditle “APO'culuğu bırakmamı” istedi.

20-Gerek grup gerekse partileşme döneminde partinin verdiği tüm görevleri üstlendim. Devrimci şiddet propaganda, ajitasyon, örgütlenme ve siyasi faaliyetlerinde bulundum. Kısmen denileni yapmaya çalıştım.

21-Partinin ya da grup dönemindeki örgütün verdiği tüm eylemleri yapmaya çalıştım. Bir öldürme olayında, bir kaç kurşundan sonra silahım durdu. Yaralı faşiste çok yakın olmamdan dolayı yanındakiler beni yakaladı. Müdahaleci (Şehmuz Yiğit) arkadaşın müdahalesiyle silahımla birlikte kurtulduk.

22-Genellikle yakalanmadan önce Urfa ve ilçelerinde; Mardin'in Kızıltepe, Derik yörelerinde çalıştım. Tahliye olduktan sonra İzmir bölgesinde yasal parti(HEP)'in örgütlenendirilme işinde geçici olarak çalıştım. Bölgedeki Kazım Ateş'in evlenip legal alana oturma niyeti ve HEP içinde partiyi bozmaya çalışan bir kaç unsurun dedikoducu kaynaşması ve Aydın cezaevinin Kazım Ateş'e ve bu unsurlara kapsamını bilemediğim görevler vermesi; bu unsurların Aydın cezaevine verdikleri yalan, yanlış ve abartılı bilgiler sonucu ve benimde ölçüsüz kimi davranışlarım özellikle Kazım Ateş'in kardeşinin ısrarı üstüne (evinde) bir bardak içki içmem, ara sıra (bir kaç defa oldu) iki bardağı geçmeyen(yemeklerde, misafirliklerde ve vb.) içki içmemde abartılarak Aydın cezaevi tarafından tasfiye edildim. Ara sıra ve bir-iki bardakta olsa içmiş olmamın savunulacak tarafı yok. Tasfiye edilmemin asıl nedeni Aydın cezaevinin her konuda kendini hak sahibi görmesi anlayışıdır. Tahliye olduktan sonra, tahliye

olanların gerek partiyle bağlantılar kurma ve gerekse de partiye sorunları aktarma, işiyle uğraştım. Tahliye olduktan hemen sonra ise Viranşehir'de komite ve çevre kurma, (Viranşehir, Mardin bölgelerine bakan grubun istemi üzerine) çalıştım ve devrettim.

23-Belirgin psikolojik özelliklerim asabi, duygusal, heyecanlı, şakacı, atılgan oluşum vb. dır. Bunlardan kimi kısmen vardır.

GİDENLER GİDENLERİMİZ MUSTAFA GEZGÖR YOLDAŞIN ANISINA

*İhanet ve direniş; Kürt tarihinde vazgeçilmeyen ve tarih
kadar canlı olan iki olgu....*

Enkidu'nun Hun baba'yı öldürmesiyle ihanet tohumları serpilmişti Ortadoğu coğrafyasına. O zamandan sonra Kürdistan'da güllerle karaçalılar yan yana boy verecekti, çünkü her Mem ile Zin'in bir Beko'su olacaktı ve çağlar boyu yaşanan bir gelenek gibi günümüze dek sürüp gelecekti bu gerçeklik...

Ve ihanet Kürt'ün lanetli gerçekliği, Kürt'ün Enkiduları, Bekoları, Harpagosları...

Ve ihanet, insanlığı sırtından vuran ilk ve tek hançer. Ondandır acılarımız, daha derin, ama isyanımız da öyle, çünkü asla boyun eğmedik namerde, kalleşe, haine ve darağacında olsak bile, biz, o sehpalarda ihaneti yargıladık. Ondandır Pir Sultanların deyişleri; "Düşmanımın attığı taşlar değil, dost elinin attığı bir gül yaralar beni" ve bu yaralarımız hep kanadı, Dicle'ye, Fırat'a aktı, ama biz yine de direndik ve bu coğrafya tanıktır ki, bir defa olsun boyun eğmedik ihanete.

Ve direniş. Kürt'ün onuru, mirası, yiğitliği ve kutsal yaşamı...

Çünkü direniş, Kürdistan'ın özgürlük gülü, ihanete karşı asla solmayan, sararmayan ve karaçalıları aşıp hep gökyüzüne ulaşan...

Ve artık ihanete direniş Kürt halkının kaderiydi. İhanet için lanetli, direniş için onurlu dediğimiz kader... Ve bu kader ihanete karşı soylu direnişlerde, Şeyh Saitlerle, Seyit Rızalarla onurlu ölümlerde böyle sürmeye devam edecekti. Kürt işbirlikçiliğinin ve ihanetinin artık bitmesi gerekiyordu. Bu kader değişmeliydi artık ve Hilvan-Siverek'te ilk mermiler sıkılmıştı işbirlikçi zihniyetin beynine. Zindanlarda yükselen "Yaşamı uğrunda ölecek kadar çok seviyoruz" şiarıyla bedenler tutuşacak, ihaneti de kendisiyle birlikte külleştirecekti.

Kürt tarihindeki ihanet ve direniş kendisini mücadelemiz içinde de en üst düzeyde gösterecek ve soylu direnişler tarihimize damgasını vurmaya devam edecekti. Nitekim tarih 1992 yılının başlarını gösteriyordu. Önderlik sahasından çıkan sekiz kişilik bir grup Suruç'a doğru yol alıyordu. Umut, inanç ve seveda yüklüydü yürekleri. Sınırları, tel örgüleri ve mayınları aşacaklardı ve kolay geçmemişti hiç bir yürüyüşleri. Alınlarından süzülen terler, günlerdir yıkamadıkları yüzlerinde zorlukların izlerini çizmişti sanki... Ve onlar ilerliyorlardı, sırtlarında çantaları, parti belgeleri, omuzlarında kleşleriyle, Kürdistan'ın bir parçasından diğer parçasına geçiyorlardı, bir dahaki geçişleri sınırsız olsun diye. Evet, bu grup Kemal(Mustafa Gezgör) arkadaşın grubuydu. Zorlu bir yürüyüşün sonunda Suruç kırsalına ulaşmışlardı artık.

Peygamberler diyarının acılı bir toprak parçasıydı Suruç, çünkü o da ihanetlere ve direnişlere tanık olmuş bir mekândı.... Coğrafya olarak ovalık olması gerilla mücadelesi içinde birçok dezavantaj yaratırken, oradaki toplumun içine sindirilmiş olan korku ve ajanlaştırılmış aile gerçeklikleri, gerillanın örgütlenmesini ve uzun süre orada tutunabilmesini engelliyordu. Bundan dolayı küçük gerilla gruplarıyla çalışılsa bile en fazla üç ay kalınabiliyor ve grup kendisini tasfiyeden kurtaramıyordu.

Kemal arkadaşın grubu alan müdahale olarak gelmiş, gelir gelmez çalışmaya başlamış, kısa sürede başarılı eylemler yaparak, alanda derin etkiler bırakmıştı. Daha önce alan sorumlusu olan Palo, yaşanan pratikten dolayı görevden alınmış, göreve Kemal arkadaş atanmıştı. Kısa bir zaman diliminde yaşanan bu gelişmeler düşmanı oldukça korkutmuş ve tedbir almaya yöneltmişti. Hatta "Kemal arkadaşın kellesini getirene iki milyar para vereceğini" söyleyerek işbirlikçilik ve ihaneti yeniden hortlatmak istiyordu. Aslında bütün bunlar düşmanın yaşadığı büyük korkunun bir ifadesiydi. Öyle ki bir defasında bir Türk subayı Kemal arkadaşını görmüş, fakat üstüne gitmeye korkmuş ve şöyle demişti; "Gezgör'ün sekiz bomba ve bir

keleşle dışarıda olduğunu bilmiyor muyum ama kim üstüne gidebilir ki... Çünkü o kendisini özgürlüğe adanmış bir APO'cu militandı, çünkü o, tarihte son sözü söyleyen direnişlerdendi...

Çalışmalar çok yoğun devam ediyordu, ama düşmanda içten içe yürütüyordu faaliyetlerini. Palo, merkezdeki çalışmaları düzenlemek ve hazırlık yapmak için bazı aileleri ziyaret edecekti. Ne var ki, arkadaşların bilmediği ve düşman tarafından önceden ajanlaştırılmış bir eve giden Palo'yu düşman ve yılların gelenekselliği olan ihanet beklemekteydi. İşbirlikçi bir evde yakalanan Palo, direniş ruhuna sahip çıkmamış, tarihten beri gelen iki çizgiden ihanete gidenini seçmişti. Gördüğü biraz işkenceden sonra çözülmüş ve bir bir yoldaşlarını ele vermişti. O da Enkiduları, Bekoları izlemişti...

Biten sonbaharın hüznü Suruç'un çamurlu sokaklarına birikmişti sanki ve kışın soğuk havası kendisini ölüm havasına, ihanet sisine büründürmüştü. Ve gökyüzünde hiç bir güvercin, hiç bir kuş yoktu sanki. Sadece keklik soyunun son türleri uçuşuyordu havada, ölümü, ihaneti ve kalleşliği haber verircesine...

Evet, Palo çözülmüştü. Kemal arkadaşla gruptaki diğer arkadaşlar kırsalda oldukları için bundan habersizdiler. Viranşehir'de bulunan Hamza arkadaş bu olayı duymuştu. Kemal arkadaşla haber vermek için durmadan telefon etmesine rağmen arkadaşlara ulaşamıyordu. Öte yandan ihanet, ağlarını örmeye devam ediyordu, sessizce ve kalleşçe...

Kısa bir zamanda çözülen Palo, Kemal arkadaşla telefonla aramıştı. Palo'nun ihanetinden habersiz olan Kemal arkadaş, Palo'nun verdiği adrese randevuya gidecekti, hem de bütün grup üyeleriyle birlikte, çünkü Palo ona, "Önderlikle telefonda görüştüğünü ve alan için acil bir toplantı yapılması gerektiğini" belirtmişti. İşte keklik böyle ötüyordu düşman kafesinden...

Kemal arkadaşla, Önderliğin vermiş olduğu perspektifleri duyacak olmanın merakı ve heyecanı içinde bir an önce

randevulaştıkları eve gitmeye can atıyordu. Buluşma saatine doğru sekiz arkadaş, önceden belirlenmiş eve doğru yol almaya başlamışlardı bile. Onlar, çoğu zaman beraber çatışmalara girdikleri, ölüme karşı göğüs göğse çarpıştıkları yoldaşlarından böyle bir kallesliğı beklemeden, iç düşmandan habersiz dıştaki düşmana karşı tedbir alarak ilerliyorlardı. Randevu yerine Palo'dan önce gelmişlerdi. Geldikleri ev yurtsever bir ailenindi. Onlar biraz sonra kendi evlerinde kopacak hengâmeden habersiz, arkadaşları görmenin sevincini yaşıyorlardı. Derken kapı çalınmıştı, gelen Palo olmalıydı. Onu karşılamaya evin büyük oğlu –ki kendisi milisti- ve Canda arkadaş gitmişlerdi, fakat kapıyı açar açmaz önceden etraflarını kuşatmış olan düşman, üzerlerine ateş açmıştı. Milis arkadaş hemen orada şehit düşmüş, Canda arkadaş da kendini dışarı atmıştı ve ardından da Bedirhan.... Bu iki yoldaş diğerlerini korumak ve düşmanı oyalamak için çatışmaya başlamışlardı, ama düşman bir kez etraflarını kuşatmıştı. Onlar da artık son anlarını yaşadıklarını biliyorlardı, ama ölseler de direnişe yaraşır bir şekilde öleceklerdi.

Kıyasıya bir çatışmaya tanık olmuştu bu kent. Güneş batmak üzereydi. Canda'yla Bedirhan omuz omuza çarpışmış ve her ikisinin de sadece birer mermisi kalmıştı. Son kez ufuktaki güneşin batışındaki kızılıllığına bakarken, bir damla gözyaşı süzölmüştü Canda'nın gözlerinden. Doğup büyüdüğü yerlerden çok uzaktaydı şimdi. Kürdistan'ın Küçük Güney parçasından katılmıştı partiye. Bir bir yüreğine resimlediğı kişiler geldi gözlerinin önüne. Savaşta anlam bulan yaşamına, şimdi savaşta son verecekti, ama bu daha da anlamlı kılacaktı yaşamını, çünkü o, direniş ruhuna sahip çıkacaktı ve o, teslimiyeti öldürecekti bu kurşunuyla...

Ve Bedirhan, kim bilir kaç defa sıyrılmıştı böyle zor anlardan. Boğazı kurumuştı ve yüreğı yüzyılların çatışmasındaydı sanki. Bir bir yoldaşları geçmişti gözlerinin önünden. "demek buraya kadarmış" demiş, o da

Canda gibi bir kaç gözyaşı dökmek istemiş, ama içinden "tutmak gerek" demişti. "son anda bile kendini tutmak..."

Sonra birbirlerine bakmışlardı. Yılgınlık, korku ve hüznün yoktu gözlerinde, aksine inanç ve umutla parlıyordu gözleri. Sanki biraz sonra hiç kapanmayacak gibi. Canda son kez silahını okşamıştı. Silahıyla vedalaşır gibi bir ifade belirmişti yüzünde. Bugüne kadar onu zor anlardan kurtarmış olmasına teşekkür ediyordu. Ve devrimcilere yaraşır bir şekilde sıkı sıkıya tokalaştı Bedirhan'la. Gerillanın her tokalaşmada hissettiği o sıcaklığı, yoldaşlığı ve paylaşımı yoğunluğuna hissederek... Çünkü bu son tokalaşmalarıydı ve narin parmaklar tetiğe giderken "Biji Serok APO" sloganlarını haykırdılar, ama Bedirhan'ın da Canda'nın da gözleri batan güneşe dönüktü ve sanki onlarda yarın gün doğumuyla, kapanmamış gözlerini yeniden açacaklardı. İhanete sıkılan ilk kurşunlardı bunlar. Hiç bir ihanet cevapsız kalmamıştı tarihte...

Çatışma bütün yoğunluğuyla devam ediyordu. İçeride altı arkadaş kalmışlardı ve durmadan çatışıyorlardı. Bu arada onlara ulaşamayan Hamza arkadaş, haber vermek için Suruç'a geldiğinde artık çok geç kalmış olduğunu görmüştü. Arkadaşlar çatışmaya girmişlerdi bile... Hamza arkadaş, etraflarının kuşatılmış olduğunu görünce düşmanın yoğunlaşmasını dağıtmak ve arkadaşlara bir geçit hattı yaratmak için düşmana ateş edip çatışmaya girmek istediye bile, düşman bir kez avını yakalamıştı. Başına ödül koydukları kişi çemberlerinin içindeydi. Hamza arkadaşın girişimi etkili olmamıştı. Karşılıklı kurşunlar sürekli etkili olmamıştı. Karşılıklı kurşunlar sürekli vızıldıyor ve çatışma devam ediyordu. Düşmanın kayıpları da olmuştu ve evdekiler kararlıydı, son mermilerine kadar direneceklerdi. Belki kurtuluş olmayacaktı, ama düşmanın eline de sağ geçmeyeceklerdi.

Cephaneler yavaş yavaş tükeniyordu. M.Salih ve Kendal arkadaşların birer bombaları kalmıştı. Birden evin içinde "Teslim olacağız" sesleri yükselmiş ve sonra da evin kapısı açılmıştı. M.Salih ve Kendal arkadaşlar düşmana doğru

ilerliyorlardı. Kafesteki keklik hoşnuttu ötüşünden, çünkü kafesine iki kişiyi daha alacağını düşünüyordu. Palo, o uğursuz sesiyle komutanın kulağına eğilip "Bunlar Salih ve Kendal " demişti. Onlar da Palo gibi Suruçluydular, ama onun gibi ihanetçi değil...

Evet, M.Salih ve Kendal arkadaşlar "teslim olacaklarını" söyleyip düşmanın içine kadar girmiş ve ellerindeki son cephaneleri olan bombalarının pimini çekmişlerdi, çünkü onlarda "teslim olmama" kararını vermişlerdi. Bu yüzden şehit düşeceklerse de bu kolay bir şahadet olmamalıydı. Onlar askerlere doğru ilerlerken, sanki gözlerinde Kawa'nın ateşini yansıtıyorlardı. Oysa düşman, zafer sarhoşluğunun da etkisiyle onların o kararlı adımlarını fark etmemişti bile. Bir de tüm heyecanlarına rağmen sakın sakın yürüyüşleri, kararlılıklarının bir yansımasıydı belki de. Ona rağmen "ya bomba patlamazsa, ya sağ yakalarlarsa bizi? Hayır, hayır sağ ele geçmeyeceğiz! Biz ölsek de kolay ölmeyeceğiz. Yılların intikamını almalı tarzımız" demeleri APO'cu vuruş tarzının onlardaki somutluğunu ifade ediyordu. Pimleri o kadar ani ve hızlı çekmişlerdi ki, düşman neye uğradığını şaşırılmıştı. Ve paramparça olmuş cesetlerine rağmen, yüzlerinde özgürlüğe dair bir tebessüm kalmıştı. Sanki ikisi de sözleşmişti birbirleriyle, bombanın o dehşetinde ve ölüm anında bile sarsılmamıştı inançları, umutları ve tebessümleri... Onlar özgürlük yolunda ölümsüzleşirken, ihanete ikinci darbeyi vurmuşlardı.

Evin içinde Kemal, Ferhat, Faysal ve Leyla arkadaşlar çatışmaya devam ediyorlardı. Saatler ilerledikçe cephaneye azalıyor, ama düşman da içeriye girme yolunu bulamıyordu. Çatışma esnasında Leyla arkadaş yaralanmış, akşamın altısında başlayan çatışma sabahın dördüne kadar devam etmiş ve onların da geriye sadece bombaları kalmıştı. İçerde dört kişiydiler ve içlerinden birinin mutlaka sağ kalması gerekiyordu. Bu olayın ve bulundukları ailenin suçsuz olduğunun partiye bildirilmesi ve Palo ihanetçisinin yaptıklarının yanına kalmaması için bir kişinin bu tarihi

direnişin canlı bir şahidi olarak kurtulması veya sağ ele geçmesi gerekiyordu.

Karanlık odada dört çift göz birbirine bakıyordu. Sabahın ilk ışınları pencereden sızarken, sanki orayı aydınlatan güneş değil de, bu dört kişinin gözleriydi. Evet, şafak sökmek üzereydi. Kemal arkadaş pencereden bakarken "acaba güneşin doğuşunu son defa görecek miyiz?" demişti içinden ve sonra arkadaşlara dönmüştü. Bir komutan gibi net, yiğit ve kararlıydı bakışları. Tek tek bakmıştı arkadaşlara, Ferhat'a, Faysal'a ve Leyla'ya. Evet, kararını vermişti; bu görevi Leyla arkadaş yapacaktı, ama Leyla, gece boyu kanayan yarasının acısına dayanıp ağlamadığı halde, şimdi oturmuş hüngür hüngür ağlıyordu, çünkü sağ kalma görevi ona ölümden daha acı geliyordu, çünkü şu anda karşısında duran üç genç, üç yiğit, üç yoldaş olmayacaktı bir daha. Bir daha çatışmayacak, kızmayacak ve şaka yapamayacaktı onlarla.

Daha biraz önce bu eve gelirken, yürümekte zorlandığı için Ferhat'ın ona yardım edişini ve kendisinin gururlu ve kızgın bir edayla silahını vermeyişini anımsamıştı. Ve Faysal'ın "sayı arkadan gelsin" diyerek ona takılışını... Evet, geceler boyu omuz omuza çatıştığı bu insanlar bir daha olmayacaktı. Yani o çok bilmediği Türkçe dilini konuşurken, Faysal ona gülmeyecek ve Kemal yardımına koşup düzeltmeye çalışmayacaktı Türkçesini. Hem sonra ölümden bile beraberliğe söz vermemişler miydi? Nasıl olur da onları yalnız bırakabilirdi?

Kemal arkadaş, yavaş adımlarla ona doğru ilerlemiş, önce arkadaşlara dönüp bakmıştı, sonra da Leyla'nın yarasına. Faysal yine takılmıştı Leyla'ya "küçük bir demir olan bu mermi için insan ağlar mı? Vallahi benim mermilerim hala vücudumda" Faysal son anda bile moral vermek istemişti yoldaşına, ama Leyla hüznü ve buruktu... Çünkü şimdi yüreği kanıyor, acısı daha derindi...

Kemal arkadaş, biraz sonra ebediyen gidecek biri değil de, bir komutan, bir devrimci gibi oturmuştu Leyla'nın yanına. APO'cu tarzın o ikna edici, metanetli, sabırlı ve yürekli

kişisini temsil ediyordu şimdi. Leyla'yla bir kaç söz konuşmuş, ona görevini kavratmış ve "güçlü olması gerektiğini" söylemişti.

Çok daha fazla zamanları yoktu, ama yoldaşlarından da böyle buruk ayrılmak istemiyorlardı. Tek tek vedalaşmışlardı. Leyla'yla da "serkeftin" sözcüğünü fısıldayarak. Faysal kendisini tutmamış, Leyla'yla vedalaşırken bir çift gözyaşı süzölmüşü gözlerinden ve gözyaşları Leyla'nın yerdeki kanına karışmıştı.

Derken keklik yine ötmeye başlamıştı. Palo, cihazdan arkadaşlara "teslim olun" çağrısı yapıyordu, ama soylu direnişe ihanet olur muydu? Üstelik onlar APO'nun militanlarıydı. Hiç kalırlar mıydı bunun altında? Kemal arkadaş cihazdan "biz asla teslim olmayacağız, çünkü biz yaşamı uğrunda ölecek kadar çok seviyoruz" cevabını veriyordu. Bu sözleri söylerken o kadar sakindi ki, karşısındaki kişinin yitikliğini, küçüklüğünü görür gibiydi. Bu konuşmadan sonra son kez pencereden bakmıştı Kemal arkadaş. Güneşin doğuşunu görmenin sevinci kaplamıştı yüreğini. Artık huzurluydu, çünkü güneşi son kez de olsa görmüşü. Ve artık ufuktaki şafağın kızılıığı gibi kızıla boyanmıştı o ev. Kemal, Faysal ve Ferhat arkadaşlar bombalarını kendilerinde patlatıp ihanete en büyük darbeyi vurmuşlardı. Hem de "yaşamı uğrunda ölecek kadar çok seviyoruz." şiarını haykırarak. Olduğu yerde baygın olarak yatan Leyla, yaralı olarak düşmanın eline geçmişti. Kendisi de Canda gibi Küçük Güney'den parti saflarına katılmışı. Zindanda dahi bu direniş ruhunu sergilemeye devam etmiş ve o direnişe tanıklık etmenin gururuyla mücadelesini sürdürmüşü. Mücadele tarihimizde sergilenen direnişlerden sadece bir tanesiydi bu. İşte güçlü mirasımız böyle direnişlerle yaratıldı. Kürtler, halen bu çizgiyi sürdürmeye devam ediyor. Bir yandan ihanet ve işbirlikçilik, bir yandan da PKK mücadelesi ve direnişçiliğı. Bu, Kürt'ün bir kaderi belki de, ama sonsuza dek sürüp gidecek değıl elbette. Çünkü "Güllerin sonsuza koştığı yerde

Sabrın çiçeklerini açtığı yerde
Asla kapanmaz açılan defter
Çünkü tarihin en güzel yerinde
Son sözü hep
DİRENENLER söyler."

Devrim Bir Hesaplaşma, Savaşma ve Ateş Sahasıdır

— Bazı şeyleri aşarken, bazı şeyleri değiştirme ve bazı şeylere de ulaşma gereklidir. Bu olmazsa “kendimi kattım, çalıştım, inandım, ölümüne katıldım” demekle melese hallolmaz. Bunların hepsi kendi başına olumsuzluğa zemin de hazırlayabilir, ona da götürebilir. Ben yapıyı her zaman bir gösterge olarak değerlendiriyorum. Bir alışkanlığa verdiğiniz değeri de bir uyuşma nedeni olarak değerlendiriyorum. Bizim en değme kadromuzun yıllarca kendini bir alışkanlığa bu tarzda kaptırması çok açıktır. Çok çirkin bir davranışa yıkıcı tarzda sevdalanır, onu kişiliğinin ayrılmaz bir parçası sayar. “Canımı alırsın, o alışkanlığımı alamazsın” der. Bununla devrim yürümez! Sizin şu anda bile ileri düzeyde yaşadığınız alışkanlıklarınız var. Kuru iddiacılık, kendine yönelmeme, kendini eğitime gereği duymama var. Biraz kendinizi bastırıyorsunuz, ama fırsat bulduğunuz zaman da kendinizi konuşturuyorsunuz. Şoförümüz de öyleydi. Tek başına kaldığında “kaldır, uçur arabayı” diyerek kendini konuşturdu. Çok çarpıcı bir örnek olduğu için söylüyorum. Eylem olduğunda da Donkişot gibi aynen yel değirmenine saldırırcasına karakola saldırıyorlar. Böyle olmaz! Aslında tek kaldığı için yapıyor. Burada sorumluluk düzeyi çok önemlidir. Sorumluluk olsa işler farklı gelişir. Tek kaldığınızda kendinizi alabildiğince ileri düzeyde konuşturuyorsunuz. Ben de tek başınayım, ama dost-düşman herkes bilir ki işleri olumlu çabalarla yürütüyoruz. Bireysel inisiyatif sahibi olmayın demiyoruz, ama bu olumlu değerlerin oluşumunda kullanılmalı. Bir dakika tek

başına kalmayı saldırma, birden ileriye fırlama diye anlıyorlar ve sonuç binlerce maddi zarar, yıkım getiriyor.

Devrim söz konusu olduğunda, özgür yaşam konusunda başarısızlığa ve yenilgiye düşerseniz, yeriniz ya zindandır ya ölümdür. Düşman başka bir son hazırlamıyor. Devrim bir hesaplaşma, savaşıma ve ateş sahasıdır. PKK'nin yaşadığı gerçek budur. Her gün ani kayıplar, beklenmedik kayıplar ateşte yanmadır. Düzeltmeye, gerçekleri kavratmaya çalışıyoruz, ama halen çok önyargılı ve dogmatik kalınıyor. Düzeyiniz farklı, iyi sonuç alma fazla gelişmiyor. Bu tarzda yaşamı ilerletemeyiz. Aslında hiç olmazsa eğitiminizi bireysel düzeyde tamamlayıp “bu işi kavrayabilirim” diyecek noktaya inandırıcı bir biçimde çoktan gelmiş olmanız gerekirdi, ama sanıyorum halen bu noktanın çok gerisindesiniz. Ciddi bir sorumluluk üstlenebilecek konumlarda değilsiniz. Kendinizi kontrol etmeniz şart, ama kendinizi kontrol ettiğinizi sanmıyorum. Sizde savaş gibi çok ciddi bir olgunun yöneticisi olma, bir inşa kuvveti olma ne kadar güçlü? Bu konuda gerçekten bir savaşla yüz yüzeyiz. Örgütsel, siyasal, askeri her yönüyle yaşadığımız gerçek, kızılca kıyamet bir savaştır. Yola çıkıyorsunuz, biz de güveniyoruz. Hepsini umutla uğurladığımızı gördünüz. Bir savaşçıya ihtiyacı olabilecek her şeyi verdik. Ama buna rağmen gidip düşünüyorsunuz. Herhalde gittiğinizde yaptığınız ilk iş bir güzel uykuya yatma oluyor. Birisi bizim denetimimizden kurtulduğunda, yaptığı ilk iş sinirlerini yumuşatma oluyor, ucunda ölüm bile olsa, Önderliğe, savaş gerçeğine gelememeyi yaşıyor. Gençsiniz, hiç olmazsa kendinizi disiplin altında tutmayı becerin. Başka nasıl komutan olacaksınız? Kürdistan'ı kurtarmayı bırakın da bir çorbayı nasıl kurtaracaksınız? Başkalarının emeklerine çöreklenmeden, bırakalım bir vatan parçasını kurtarmayı, birkaç ilişkiyi, birkaç örgütü, hatta kendinizi kurtarmayı becerebilecek misiniz? Bir sosyalist, bir ulusal kurtuluşçu olmak ne anlama gelir? Sorun yaratma, mevcut bazı değerler üzerinde oyun oynama, birbirini itekleme ve boşa çıkarma, bunalım

yaratma düşman faaliyetidir. Bunun devrimci faaliyetle alakası olmadığı açıktır. Bunun sübjektif olması önemli değil, aksine objektif olması daha tehlikelidir.

Şu soru halen önemini koruyor; biz kurtuluş istiyor muyuz? Biz, kurtuluşa ve özgürlüğe kalkmış bir halkın yılmaz savaşçısı mıyız, bunda tutarlı mıyız? Bunun gereklerini kabul edip kişiliğimizde esas almış mıyız? Bu sorular hepiniz için önemini koruyor. Bu halinizle düşmanla değil, olsa olsa kendinizle hesaplaşmaya gireceksiniz. Şu veya bu biçimde kendi kendinizle, partiyle yapacaksınız. Aslında esas çelişki düşmanladır. Onunla hesaplaşacaktınız, siz onu da yapamıyorsunuz. Birincil düzeyden tali düzeylere kadar, onun sıralamasından şaşmadık. Ama mesele önderlik hattı değil, PKK çizgisi değil, sizin ona katılma gücünü gösterememeniz, sizin düzeyi tutturamama durumunuzdur. Geç fark ediyorlar, büyük darbeler yedikten sonra, ölüm burnunun ucuna geldikten sonra fark ediyorlar, o zaman da fazla bir şey kurtarılmıyor. Böyle kişilik, böyle bir dayatma seyri aslında bir kaçıştır veya bir açığa çıkmadır. Bu kişilik artık kısıtılmıştır, genelde topluluk düzeyinde de kısıtılıyor. Sizin göreviniz parti içinde bunu temsil etmek olmamalıydı. Bu kısıtlanmış kişiliği, devrimi mi, düşmanı mı yaşayacağını henüz kararlaştırmamış kişiliği yaşamak sizin göreviniz değildir. Ama yaşayanlar oldu. Bu tutuculuğun, bu gafilliğin nedeni nedir? Partinin başarı hattına gelememe, bunun yaratıcılığını gösterememe nedir? Bunlar bu kişiliğin yaşandığının ifadesidir. “Bu kaderdir” diyemezsiniz. “Esaslı bir kişiliktir, değiştirilemez, tanrı vergisidir, öyle kalacak” diyemezsiniz.

Biz bu kişiliğin aşılması gereken, yaşamaya hakkı olmayan bir kişilik olduğunu, ciddi bir değeri her düzeyde yaratamayacağını ispatladık. PKK’nin bütün olumlu tarihi bunu ispatlıyor. Örgüt sorunları, parti sorunları, savaş sorunları bu tür kişiliklere takıldığından, zaferin önünde ısrarla engel olarak durduğundan dolayı yenilgiye götürebilir. Mevcut kişiliklerin kadrolardaki yansıma düzeyleri tehlikeyi gündemde tutuyor. Biz burada aşmaya

alışıyoruz. Görev almayın demeyeceğiz, her türlü görevi alabilirsiniz. Bu konuda inandırıcı olmalıyız, kendimizi aldatmamalıyız. Ben de bir görev içinde kalayım, hepiniz de kalın, ama bu bir aldatma temelinde olmamalı. Kendi kendinizi başarılı bir pratikle mutlaka ispatlayabilmelisiniz. lkeye olanca gücümüzle ykleniyoruz. Sonuçlarına bakıyorum, sınırlı gelişme var. Bu, devrimci kararın, bunun emredici pratik yaşamının fazla başarıyla yapılanmamış olduğunu, eski hafif durumun, kendi kendini inceltmeyen, yontmayan, kendini gelişmeye hasretmeyen durumun devam ettiğini gösterir. Sonuç; yanmadır, yakılmadır, hem de kısa srelerde tasfiye olmadır.

Bu konuda izlenimlerini aktarmak isteyen var mı? Sen Zamani, durumun nasıl? Raporunu okudum. Hep alma durumundayım diyorsun ve verme durumuna geemedin.

Zamani: Başkanım daha çok almam gerekiyor.

— En azından bir patlamayla insan çok şey verebilir. Yöntem olarak yanlış! Sürekli alıp vermeme yöntem olarak sakıncalı.

Za: Doğru almak ve daha sonra doğru vermek istiyorum Başkanım.

— Doğru almasını bilmeyenler vermesini de bilemez. Fakat alma ile verme at başı gitmelidir. Yöntem olarak doğru budur. Bir şeyler vermek istediğiniz doğrudur, onların birçok tersliğe yol açtığı da doğrudur. ekindiniz, ama bu sürekli şüphe yaratarak “ne kadar almalıyım” gibi karşıt bir yanlışlığa fırsat vermemelidir. Yöntem olarak hatalı oluşan şekillenme sonuç olarak da hatalı olur. Alınması gerekenler vardır, verilmesi gerekenler vardır.

Za: Başkanım, yaşanılan bir süreç ve bu sürecin yarattığı bir güvensizlik var. Ben bunu hissediyorum. Bunu dengeli bir şekilde açmak gerekir. Herhangi yeni bir olumsuzluğa, yeni yoruma, yeni bir anlayışa yol açmadan bunu dengeli tutmak da öyle kolay olmuyor. Yani yerle bir edeceğim dediğim zaman da farklı bir anlayışa yol açtım veya onun etkileri farklı bir yerde ortaya ıktı. Benim sorunum budur.

— İhtiyatlı olmak iyidir. İhtiyatlı ve dengeli hareket önemlidir. Bunun böyle olması gerektiği açık, fakat çalışma hızınız doğru temelde olmalı, çalışma hızı ve katılım zayıf olmamalıdır. Geçmiş ne kadar vahim olursa, yanılğı ne kadar vahim olursa olsun, bunun verdiği ürküntü tersi, aşırı bir etkiye yol açmamalı. İhtiyatlı olmak iyidir. Geçmiş iyi gözden geçirmek, bu sefer katılımı gerçekleştirmek çok önemlidir. Bu asla göz ardı edilmemeli, ama yine de faal eleştirisel olunmalıdır. Partinin doğruları vardır, bunlara ısınmada yapılacak çok iş vardır. Bu konuda kararlılık ve çaba gösterilmeli. Bunun cesareti ve bunun çabası da belli düzeyde olmalıdır.

Raporunuzu okudum, o pratikle çalışma bence erken. Sonunda bazı değerlendirmeler yerine gelecek, fakat şu anda sanırım daha çok özümsemek, PKK’ de olup biteni kavramak gerekir. Zaten siz “parti gözüyle mi, genel bir gözlemci gözüyle mi yazmalıyım” diyorsunuz. Partiyi iyi kavramadan genel bir gözlemci olmak da çok zor. Bu açıdan yazmak için PKK’nin kendi içindeki önderlik, altüst oluşunu kavramak şarttır. Bu açıdan da fırsat kavramaya uygundur. PKK’ de yazan bazı arkadaşlara ihtiyaç duyulacak, içinizde bu yaşananları uygun edebi bir dile dökebilecek var mı? Ortada çok ciddi, edebi sorunlar var veya edebiyatla anlatılması gereken çalışmaya ihtiyaç var. Buna gücünüz yeter mi? Sanırım geçmişte yazdıklarınızın yüzeysel, biraz da bireysel kaldığını ve PKK boyutlarını yakalamadan da güçlü bir faaliyette bulunmaya veya bir konuyu ele almaya güç getiremeyeceğinizi görüyorsunuz.

İddianız kesilmemeli, ama olaylar, ilişkiler çok çapraşık. Benim durumumu veya PKK’ de önderlik gelişimini kavramak için çok daha gözleme, incelemeye ihtiyaç vardı. Bırak başkasınınkileri PKK’ yi, PKK’nin içini anlamaya ihtiyaç var. Ne kadar anladığını anlamak için öğrenmek gerekir. Yani gözlem kabiliyetinizin olması iyi, ama bu bilgi ile beslenmelidir. Başarıyı ya da başarısızlığı doğuran kaç kişiyi çözümlediniz?

Za.: Bu süreç içerisinde kendim ve diğer bireysel çalışmam için arkadaşlara da söylemişim.

— En önemlisi buradaki çözümlemelerdir, buradaki belgelerdir.

Za.: Fakat bu konuda yoğunlaşmak için, özellikle bu konuda bir çalışma yapmak istiyorum.

—Zor bir çalışma, başarabilecek misin?

Za.: Denemek istiyorum Başkanım.

— Bu edebi bir yazı mı olacak, yoksa siyasi bir yazı mı olacak?

Za.: Başkanım, siyaseti edebi bir tarzda ele almaya çalışacağım.

— Mesela bir roman gibi mi, yoksa siyasi tahlil gibi mi yazmak istiyorsun?

Za.: Roman tarzında düşünüyorum.

— Evet, anlıyorum. Tabii bu tür çalışmaların gelişmesi gerekiyor. Önemlidir. Bazı arkadaşlar bu süreci acaba ebedi dille ortaya dökebilir mi? Tarihi yaklaşımın, siyasi yaklaşımın hepsi zaten iç içedir, hatta romanlaştırmak gerekiyor. Bizde çözümlemeler neredeyse yarı yarıya roman durumuna indi. Diğer siyasilerin böyle çözümlemeleri yok, ama bizde oldu. Demek ki bizde yarı yarıya biraz da romansı ele alınması gerekiyordu.

Beşikçi tarzı var; O da bir şeyler yazıyor. O da bir tarzdır. Beşikçi tarzı aslında hayli iyi bir tarz. Sadece sosyolog olduğunu söylüyor, ama değme siyasiden daha siyasi, daha tarihi, daha gerçekçi yaklaşıyor. Sizden de güçlü bir edebi yaklaşımın sahibi olanlar çıkabilir mi?

Za.: Çıkabilir Başkanım.

—Sonra karikatürü çıkmasın.

Za.: Ben şu anlayışta değilim; önce öğrenmek, sonra yapmak yanlış değil.

— Tarihi, felsefi, siyasi. Bir defa tarihilik nedir, felsefeli nedir? Sen bizim yürüttüğümüz ilişkilerin felsefi boyutlarını tanıyabiliyor musun?

Za.: Biraz.

— Siyasi, hatta edebi boyutunun farkında mısın?

Za.: Başkanım, benim öğrenmem şudur; yani önce öğrenme, sonra yapmak değil, öğrenip yapmayı bir arada yürütmek. İç içe bir tarzda yürütmek. Bu böyle olur. Öğrenip yapayım dediğimde, sonra bir şey yapamam.

— Ben bile yaptıklarımı zaman zaman görüyorum, yani zaman zaman yaptıklarımla savaşıyorum. Daha sonuçlandırmamışım, dikkat etmek gelecek. Her gün günlük oluşumlar var, günlük süreçleri etkiliyor. Onları yakalamak bence iyi bir parti bilinci almakla mümkündür. İyi bir parti bilincini alamayanlar, belki bir şeyler yazabilirler, ama en güçlüsünü yazamazlar. Biz izleniyoruz. Lehte de, aleyhte de çok yazılıyor. Gittikçe daha da artan bir biçimde yazılmalıdır. Sizler, özellikle zindan, kendini biraz daha yazabilir, yazıya dökebilir. Faydalı da olur.

Bugün, Kürt yaşamı romana, edebiyata sinemaya, sanata, ressamlığa dökülmeye çalışılıyor, ama bunlar bizim istediğimiz gibi olmaktan uzak, bizim karikatürümüz bile olamazlar. PKK'deki ilişki, PKK'deki olgunluk, PKK'deki yaşam nedir, sorusuna tam ulaşmış olduğunuzu sanmıyorum. PKK'de öngördüğümüz yaşamdan ziyade, PKK'de her gün mahvolan, mahkûm edilen bir yaşam var. Belki de PKK her gün sizin yaşamınızla çarpışıyor. Ve yerine neyin konulacağını tam kesinleştirememişsiniz. Bunu da yadırgamayacaksınız. Yapacağınız şey ağır bir biçimde düşmanı yaşarsa olmaz. Örneğin; Zamani arkadaş ileride güzel bir şey yazabilir. Yaşama değer verme, sevgiye değer vermeyi olumlu gördüler, ben bunu ilke olarak uygun buldum, hatta çoğuna göre bu iyidir de. Fakat adına yaşam dediği, sevgi dediği öyle bir olay ki, ne kadar düşmanlık teşkil ettiği, kendisinin bile inanamayacağı boyutlarda ortaya çıktı ve ileride daha çok kavrayacak. Yani “umduğum ile bulduğum” veya “uğruna savaştığım ile yaşadığım bu çelişki nereden doğdu” diyecek. Onu zaten çok kapsamlı ele alması gerekir.

Birçoğunuzun “devrimci yaşam” diye sarıldıklarınızın koca bir yılan olması işten bile değildir. Yaşam adına koynunuzda yılan besliyorsunuz. Bu diğer ülkelerde de

böyle yılanlar var. Mesela Sovyetlerdeki yaşananlar nedir? Stalin reel sosyalizmi geliştirdi, peki onun canına okuyan bu gelişmeler neye benzer? Kocaman sosyalist sistem her gün küfür dünyasına dönüşüyor. Rüya değil, bir gerçek! Size hayal kırıcı gelmemeli. Onun için bizim çözümlemeler biraz gerekiyor. Yani daha sonra karşımıza çıkanların bizi ezmemesi için gereklidir. Sovyetler de inanılmaz bir biçimde, utanç verici bir biçimde eziliyor. Biz bunu önlemeye çalışıyoruz. Yine çatışma ve çelişkiler olmalı, ama utanmaz bir biçimde karşımıza dikilmemeli. Benim çabalarımın sonucu çatışma olmalıdır. Ben bundan kaçmıyorum, tam tersine gece-gündüz açığa çıkartıyorum. Fakat sonradan bu büyük bir yanılgıya, bizim çabalarımızın canına okuyan bir olumsuzluğa yol açmamalıdır. Ne benimseme, ne de karşı koyma çok tehlikeli olmamalıdır. Zaten dikkat ederseniz, bu yöntemi çok dikkatle götürüyoruz. Ne karasevda, ne kara ihanet bir kader olmamalı. Bu önemlidir.

Sovyet deneyiminde “şöyle güzel sosyalizm, böyle sosyalizm” diyorlardı, başka bir şey demiyorlardı. Bir dönemin edebiyatı öyleydi. Şimdi sosyalizm edebiyatından tek bir kelime yok, en çok nefret edilen kelime “sosyalizm” olmuş. Sosyalizm ne bu kadar kötü bir şeydir, ne de onların o çok karasevdayla taptıkları bir şeydir. Düzeltiyoruz. Aslında yaşadıklarınız bir yanılgıdır. Bizim tecrübemiz bence anlamlı, bu işe bir derinlik kazandırıyor. Mücadele azminizi yitirmeme, dogmalara teslim olmama, sahte yaşam, basmakalıp, dogmatik yaşama esir olmama, devrimi sürekli ilerletme şartıyla herhalde ciddi yanılgılara düşmeyiz. Bu PKK’ yi geliştiriyor. Canlı ilişki, çelişki içinde sürekli ilerleyen, ne dogmatizme ne kuyrukçuluğa ne de teslimiyete kendini vermeyen, PKK tarzında bir yürütüşe önem veriyoruz. Biz kimsenin canına okumak istemedik. Fakat herkes kendi dogmasında, kendi canavarlığında, aşağılık güdülerinde, katilliklerinde partiyi bitirmek istedi. Biz buna fırsat vermedik.

PKK' de hak-hukuk, PKK' de özgürlük, PKK' de demokrasi, PKK' de eşitlik nedir? Kimler hırsız, kimler ele geçirmek istiyor ve bu konuda PKK'nin büyük ilkesi, PKK'nin büyük edebi, ahlaki doğruları ne olmalıdır? Bunlara ortam açık tutuluyor. Kimse kimseyi bastırmasın, kimseyi otoritesiyle, yetkisiyle egemenlik altına almasın. Kimse kimseyi hak etmediği bir biçimde dışlamasın. Önderlik olayı burada büyük önem kazanıyor. Öyle bir şey gelişmiş ki, bana dayanarak kendini bir gün bile olsa paşa ilan edebileceklerini sanıyorlar. Bu ne demektir? Biz bunları asla kabul etmiyoruz. Sizin belirttiğiniz durumda belki biçimde rahatsız olursunuz, bu hiçbir şeydir, ama bizden aldıkları yetkiyle canavar kesilenler var. Astığı astık, kestiği kestik geçinenler var. Bunlar asla kabul edilemez!

Tarihte size bir örnek verecek olursak; Hz. Muhammet vefat ettiğinde çatışmalar çıktı, günümüze kadar belki de milyonlarca insan amansız bir şekilde birbirlerini katlettiler. Aslında kendi tarihlerinde sosyal düzey, estetik teferruat olarak görülüyor. Fransız Devrimi, Rus Devrimi halen tartışılıyor. Buharin öldürülmeli miydi, Troçki öldürülmeli midir? Zinceyev ne olacak? Fransız Devrimi'nde de yalnız Marov eceliyle ölmüş, diğerlerinin hemen hemen hepsi birbirini öldürmüştü. Tüm bunlardan çıkarılması gereken ders nedir? Herhalde birbirlerinin sonunu getirmek için mezhep çatışmalarına kapıyı açık tuttuklarının kanıtı olur, Sovyetlerdeki eğilim de nitekim öyledir. Onların şu anda yaşadıkları da bununla bağlantılıdır.

Za.: “Devrimler çocuklarını yer” diye bir söz vardır.

- Bunu kader olarak kabul edemeyiz. Tüm devrimlerin bir yüzü odur. Az yemiş, çok yemiş, ama yenilmesi gerekenler vardır, yenilmemesi gerekenler vardır. Yenilmeyi hak edenler vardır, hak etmeyenler vardır. Bütün bu yenilenler yenilmeyi hak etmiş miydi? Yok. Yaşatılsaydılar dünya çok değişik olurdu. İşte biz onu gerçekleştirmeye çalışıyoruz. Bazılarına göre yer. Bu, kaba bir mantıktır. Herkes herkesi

yemeli mantığı, tarihin kör sınıf mantığının tekerrür etmesidir. Özgürlük ve sosyalizm bunu önlemelidir. Yenilmesi gerekenler ile yenilmemesi gerekenleri, yaşaması gerekenler ile yaşamaması gerekenin tam tespit edilmesi önemlidir. Diğer egemen üsluba girer, sömürücü sınıf derecesine girer. İslamiyet de kendi çocuklarını yemiştir, burjuvazi de yemiştir. Ama biz sosyalizmi temsil ediyoruz, bizde olmamalı. Bunlar önemli sorunlardır. Bir sorunu ele alırken, kendinde bile büyük bir gelişmeyi gerçekleştirmelisin.

Za.: Doğrudur Başkanım.

— Marifet kendini yemek değil. Bir akıllı çıksın, bu kadar değeri hiç olmazsa sağlıklı bir kanalda götürsün. Elinize bu kadar imkân ve olanak verilmiş, içinde hiç mi sağduyulu, olgun, vicdan sahibi biri yok. Önderlikten sonra çıksın ortaya. Biz temelleri sağlam atıyoruz. Fakat içinde hiç olmazsa bazıları “bu işi götürmek gerekir” iddiasında bulunmalıdır. İleri düzeyde adamlar ortaya böyle çıkar. Senin görüşün; “eğer size bir şey olursa, birbirimizi kaç günde yiyip bitiririz” endişesidir. Ve bu birçok arkadaşın kaygısıdır, aynı zamanda çok ayıp bir durumu ifade eder. Hepinize yazık. Birbirinizi böyle yemeye şimdiden göz geçiriyorsanız, bu sizin küçüklüğünüzü kanıtlar. Küçüklüğü, cüceliği veya kaderciliği bu kadar yaşamak, ne kadar devrimci bir tarzıdır? Önderlere ne kadar yaraşır ve bunu gördüğüm için size soruyorum. Önder olmada biraz iddialıydınız, ama bu da bir anlamda sizin bir gözleminiz.

Bizde diğer ülkelerdeki gibi devrim olmaz. Fransız Devrimi oldu, Rus Devrimi oldu, etkileri büyüktür. İslam Devrimi oldu, etkileri büyüktür. Bizim de geride bırakılacak bir eserimiz olmalıdır. Hiç olmazsa birisi onu andığında “bir şey kurtardı” denilsin. Siz bir şey kurtarmadan birbirinizi yerle bir etmeyi düşünüyorsunuz. Genelde Kürtlerin yaptığı zaten budur. Hiç olmazsa bazı değerleri kurtarabilsin, ama gözleminizde bu da yok. Bir tarafın güçlü bir şeyler kurtarabileceğine dair fazla umutlu olmadığınız anlaşılıyor.

Yani haklının da, haksızın da gideceği biraz açık diyorsunuz.

Za.: Başkanım, her şey yarım kalıyor.

—Evet, her şey yarım! Her şey gelişmek istiyor, her şey filizlenme halindedir. Onu bu düzeyde tutturmak bile ağır bir meseledir. Bazılarınız kırk yaşına gelmiş, doğru dürüst bir özel yaşamınız söz konusu olamıyor. Çünkü sizi özel yaşama daldırırsak, ikinci günde ne olacağınızdan çekiniyorum. İlerde bu konu üzerinde çok şey söylenecek, söyleniyor da. Bir özel yaşamı düzenleme kabiliyetinde olan kaç arkadaş var? Kendime bile daha tam güvenemiyorum. Ayıp da değil. Düzenlediler de, ama ne yaptıklarını gördünüz. Sizi düzenle yaşama daldırsak, bu saygınlığınız bile kalır mı? Bence şimdi üç ay öncesine göre daha saygınlıklı durumdasınız. Eski resimlerinize şimdiki resimlerinizi karşı karşıya getirin. Şimdiki resimlerinizi beğeneceksiniz. Eski onur durumu ile şimdikini karşılaştırın, şimdikininki daha onurlu ve iddialı konumda seyrettiğini görürsünüz. Bunlar kendiliğinden olmuyor. Zorbela sizi size rağmen tutuyorum. Yaşamayın veya yaşama hükmetmeyin demiyorum. Bu konuda istenen ideale en yakın olanı gerçekleştirmek gerekiyor. Herhalde bu da bize özgü olmuş.

Peygamberin bile yaşamını her düzeyde gözden geçiren bazı pratikleri vardır. Fransız Devrimi'nde, en iyi bildiğimiz Rus Devrimi'nde bile onların o devrim süreci ilişkileri, yaşam tutkuları, felsefe, sanat konularında gösterdikleri eğilimler var ve şimdi “biz kopuyoruz, unutmak istiyoruz” diyorlar. Hani o yaşamın o kadar büyük kahramanları vardı? Hani böyle çok büyük bağlılıkları, sadakat ve sevgileri vardı? Niye kaçınıyorlar şimdi? Kapitalizmin batağına kaçmak istiyorlar. Basını izliyorum; çok kötü bir ticaretçilik, sokak düşkünlüğü Türkiye, Karadeniz, İstanbul pazarlarında aranılıyor. Herhalde o romanlar o kadar gerçekçi değilmiş. O yaşamın bir eksikliği var ve ben bu konuda hiç olmazsa bu tür bir sonuca gidebilecek bir gidişata yol açmamakla kendimi

daha müsterih, rahat hissedebilirim. Böyle olacağına, olmasın daha iyidir.

Za.: Zaten devrimden sonra pek romanlar yazılmamış.

— Ama devrim sırasında yazılanlarda da bugünün sonuçlarını yakalamak mümkündür. Sorunlar çok yüzeysel ele alındı. Bir yerde çok kara bir düzen, bir yerde cennet. Bu, cennet-cehennem ortamı hemen gider mi? “Emperyalizm, kapitalizm şöyle kötü, komünizm gelecek” demekle olur mu? Ne komünizmin öyle cennet olduğu, ne de kapitalizmin öyle cehennem olduğu anlaşılmıştır. Dinlerdeki cennet, cehennem nedir? Aslında benzer bir şeydir. Sovyetlerdeki reel sosyalizm cenneti-cehennemi çok kötü bir biçimde emperyalizm tarzında tahlil etmiştir. “Hiçbir şey yok, her şey yapmak için” ilkesi, Sovyetleri belli bir yere getirdi, sonra bir baktı ki kapitalizm pek o kadar değilmiş, yaşayabilirmiş, bazı gelişmeleri daha da doğurabilirmiş. Bu sefer de ona özlem ve bu komünizm cehenneminden kaçış başladı. Bunlar gerçek! Müslümanlardaki veya bütün dinlerdeki cennet-cehennem kavramı bir basite kaçmadır. Gerçeğini sorarsan ne öyle bir cehennem, ne de öyle bir cennet var.

Zamani arkadaşın yaşadığı buna benzer bir durumdur. Üstelik yaşamakta cesurdur. Biraz geri bir durumdur, erken iddialarda bulunmuştur. İhtiyatlı olacaksın. PKK’ de çok az kişi ihtiyatlı davranıyor, çokları da yazıyor. Yalnız sen değil, bazı arkadaşlar bazılarına şiir de yazıyorlar, ama aslında kestirmeden atıyorlar. İkinci günde tersi yaşanılıyor. Yani meleklikle canilik iç içe yaşanılıyor. Biz bunu çözmeye çalışıyoruz. Canavarla melek; aslında bu dramatik şeyler neden ortaya çıkıyor? Bu çözümlemenin gelişmeyişiinden mi oluyor? Kocaman bir Rus kültüründe bunlar ortaya çıkıyor, bizde nasıl ortaya çıkmaz. Bizde çok daha felaket olması mümkündür.

Za.: Başkanım, bu örnekler güzel yaşam tasvirini netleştiriyor.

— Güzel yaşam istiyorsan güzel yaşamın imkân olanaklarını esas al, yaşa! Zaten sömürgecilik bireyi bu

noktada düşürmüş, şaşırtmış, apolitik, ölçüsüz kılmış ve dolayısıyla rahat. Çünkü dünyanın hiçbir yerinde görülmemiş bir yönetim gücü haline gelmiş. Sizin objektif olarak yaşamak istediğiniz bu, üzerinde sömürgeciliğin yürüdüğü kişilik bu. Yapmayalım, buna hakkınız var mı? Bunlar özgürlük olabilir mi? Hiç olmazsa siz ve her alandaki PKK'liler; bunun militanları, halen “kararlıyız, varız” diyenleri, bu temelde bir doğruya gelme, doğruya gelirken de onu başarıya açık tutan tutuma sahip olma, bu konuda yanılmayan, “sözünün eri olabilme” anlamında bir partililik istiyoruz. Bunun kararlaştırılmasını istiyoruz. Aksi halde bunun bizimle savaş olduğunu söylüyoruz. Zorlama yok, var olduğunuzu ısrarla tekrarlayan sizsiniz. O halde var olmayı bu temelde başaralım. Bunu istemek hakkımızdır. Siz bu konuda çocuk da değilsiniz. Başaramam gibi bir durum kaderiniz olamaz. PKK'ye kendini mal etmenizin temel şartı budur. Bunu uzatmak, bunu yıllarca daha ileriye dönüştürmek kime ne yarar sağlar?

Raporlarınıza baktım. Başta yönetim olmak üzere yüzde doksan amaca ulaşmama durumundan bahsediliyor. Diğer raporlar da herhalde ağırlıklı olarak böyledir. Yüzde doksan kendine yenilgiyi kabul ettiren bir kişilik, yenilmiş kişiliktir. Başka yerde daha tehlikeli olur. Bizim yakın görev sahamızda böyle olduğuna göre, başka yerde ya bu son şehitlerimizin durumuna benzeyeceksiniz veya her gün “kaçtı, yakalandı, yakalattı” diye anılacaksınız. Kolay kaybetmeyen devrimci böyle olur mu? Devrimcilik; sürekli gözden geçirme, kendini planlama ve mutlaka “bu iş böyle başarılı” demedir. İyi niyetiniz var, ama boş bir tarzda bırakmayın. Ben de gittim. Bir aylık faaliyetimde bir şeyler yaptım, buraya geldim. Her şeyden önce sağlığımı korudum. Bu önemli! Halk için, bizler için önemlidir. Ardından en az imkânları olan benim, yine de bir şeyler yaptım. Ben de yaşamla oynayabilirdim. “Her türlü yaşam imkânı eldedir, ne olursa olsun yapacağımı yaptım” diyebilirdim. Ama sıkça söylediğimiz gibi, her geçen

ayımız veya günümüzü, geçmiş yılları daha da içine sığdıran, daha yoğunlaşmış, daha gergin, daha sorumlu, daha nefes nefese bir tarzda değerlendirmek gerekir. Bir de bu, gaflete yer bırakmayan, kolay kaybetmeye yer bırakmayan bir tarzdır. Bu tarzda parti hattından taviz yok, gerilemeye fırsat verme yok, işlerle oynamaya, içte-dışta geçit yok.

Yine bir gafletle çıkmanın, yanılma ve pratikte daha fazla tahripkâr sonuçlara gitmenin, rıza göstermememiz gereken bir sonuç olduğu açıktır. Onayımızdan geçmeniz, bizi de bu kayıplara karşı sorumlu kılar. Artık bu konuda yanılmamalıyız. Biz de bir iş yaparken, kendi kendimize emin olmalıyız ki bu iş yürüsün. İmkân dâhilinde olan gücü göstermeme, hayal kırıklığı biçiminde sonuçlara götürme kabul edeceğimiz durumlar değildir. Bu kadar büyük hazırlıktan sonra sonuca gittiğinizde, “artık PKK çizgisinde yürüyebilirim” denildiğinde bir şeyler yapılabilmeli. Çok bireysel sorunlarınız olabilir, ama eğer devrimci görevler her şeyin önünde geliyorsa engelleyici olamaz. Ne maddi, ne manevi hiçbir yetmezlik veya rahatsızlık devrimin görevleri önünde engelleyici olamaz. Bu konularda sonuca gitmeliyiz.

Baştan belirttiğim gibi, bunun için geldik ve sizlerle tekrar tartışmamız olmalıdır. Her ne kadar içinizde bazı eskiler varsa, ülkeden gelenler, zindandan gelenler varsa da, umudumuzu koruyoruz. Çıkmayan candan umut kesilmez denilir, sizden de umut kesmemeliyiz. Yine de her zamanki gibi umut edelim ki, sizlerden de önemli başarılar vaat eden önder militanlar çıksın.

Kısa bir değerlendirme yaptık. Bu bir aylık süreç çok yoğun geçti. Önümüzdeki bir ay içinde hem bu devre sonuçlanır, hem de ülkede bir mücadele yılı sonuçlanmaya doğru gider. Özellikle mevcut faşist hükümetin durumu sonuca gidebilir. Bu da başlı başına yeni koşullarla, imkânlarla birlikte yeni bir dönemin açılmasıdır. Sizin devreniz bunu karşılayacak bir devredir. Her bakımdan çok önemli tarihsel gelişmeleri geride bırakan, ama önemli

görevlerle de karşı karşıya olabilecek büyük bir tecrübeyi, imkânı-olanağı arkasına alarak geleceğe daha başarı ile yürüyebilecek bir militan konumu yakalama şansına sahiptir. Bu konuda ciddi engel olmamalıdır. Hiç olmazsa bundan sonrasını güçlü karşılayacak yeteneği gösterebilmeliyiz, geç sayılmaz.

Daha önce özellikle zindan çıkışlı olanlarınızla oldukça tartıştık, yine ülkeden gelenlerle tartıştık. Gönderdiklerimiz oldu, gelenler oldu. Sizi baş başa bıraktığımızda biraz düşünebiliriz. Görevlere gittikçe daha yetkin yaklaşma imkân dâhilinde olmalı. Biz iddiamızı kaybetmiş değiliz. Gerillada iddia, serhıldanda iddia, parti öncülüğünü oturtmada iddia eskisinden daha gerçekçi ve güçlü bir biçimde söz konusudur. Sizler de bu gerçeklerle karşı karşıyasınız. Umarız hem özde, hem biçimde bir gelişme vardır.

Madem ortada bir amaç var, o amaca ulaşmanın büyük çabasına güç getirmek gerekir. Ben burayı fazla önemsemiyorum, fakat ülke söz konusu olduğunda dehşet olmak gerekir. Bir halkın kaderini tayin etme söz konusu olduğunda ayaklandırmayacak yetenek, göz kestirilip de alınamayacak bir sonuç söz konusu olabilir mi? Ben bir bütün olarak yaşamınızı çok tehlikeli buluyorum. Hiç olmazsa bundan sonra aşmanızı umut ederim.

Önderlik tarzım olarak küçük bir iş de karşımda olabilir, ama onu başardığımda o günü aştığımı bilirim. En azından o gün ölmedim derim ve o gün ölmek de bir başarıdır. O gün beni ezip geçmedi derim. Dikkat edin sizin değerlendirmelerinizde günden haber yok, günün sizi ezip geçtiğinden haberiniz yok. Gün nasıl geçmiş, ay nasıl geçmiş haberiniz yok. Oysa bende öyle değil. Mesela geçen ayı bütün zorluklara, bütün engellemelere rağmen genelde Kürdistan halkı için bir kazamın, PKK'nin önderliğini egemen kılma, PKK'yi bütün mevzilerde geriletmeme ayı olarak kazandık. Önderlik olmazsa, bunlar kendiliğinden olur veya bizim varlığımız olmadan kendiliğinden yürür sanmayın. Hayır, hepsi somut kazanılmıştır. Burası da

somut çaba ile sorumlulukla götürülmüştür ve bir kazanımdır. Biz bir ayı böyle somutlaştırdık. Tarih şahittir ki, bu ay bütün olumsuzluklara, bütün kabul edilemez nedenlere, birçok dayatmaya, karşı faaliyete rağmen içte-dışta yine de kazanılmıştır. Ben kazanmayı bir militanda böyle örnek verebilirim.

4 Ekim 1991

Devrim özünde yaşamı özgürleştirme, kurtarma güzelleştirme, yaşanılır kılmadır

— Bize yapılacak en büyük kötülük; bizi küçümsemek veya kötürümleştirmektir. Kördüğüm üstüne kördüğüm atmışsınız, duygu-

Beni yazmak isteyen arkadaş nerede? Zamani nerede?

Madem beni yazmak istiyordun, sen söyle bakalım.

Zamani: Önderliğin yoldaşlar topluluğuna verdiği emek, yoldaşlar tarafından önderliğe verilen emekle kıyaslanmıyor.

— Saygılı olamıyorsunuz değil mi? Dün söyledim aklında mı? Ben yoldaşlara gösterdiğim saygının gereklerini ispatladım, halka da gösterdiğim saygıyı ispatladım. Ortada değerler var, inanılmaz bir takipçilikle bağlı kaldık ve saygı budur dedik, namus da budur. Namuslu olmak gerekir, fakat hepiniz açık bir yüreklilikle bunu söyleyemiyorsunuz.

Za.: Kabaca yansıtılmaktadır sadece.

— Neden bu kabalık? Neden bu seviyesizlik, neden bu anlayışsızlık? Ben öyle yaptım mı? Tek tek her biriniz karşıma çıktığınızda tüm sözlerim, davranışlarım ölçülü değil mi? Kendiliğinden mi sanıyorsun? Hayır! Ölçülü-biçili ve edeplidir, saygılıdır. Ben yalnız size karşı da değil, bütün halk yığınlarına karşı, sıradan dostlara karşı, hatta çocuklara karşı sürekli hazır olda pozisyonumu sürdürmedim mi? Siz bu gücü nereden alıyorsunuz? Her şeye karşı çok zayıfsınız. Bir saygı düzeni var mı, yok mu, o da belli değil. Nedir bu peki? Etrafa sürekli saygısızlığı, güçsüzlüğü dayatmak marifet midir? Yiğitlik midir?

Askeri sanatın en temel yönü nedir? Siyasi bakımdan yetkin olabilirsin, askeri yönden de tartışma götürmeyebilirsin, fakat bence devrimcilik sadece siyasi ve askeri yönden ibaret değildir. Onun en önemli diğer bir yönü, ahlaki ve moral yönü oluyor. Devrimcinin duruşu saygılı bir duruştur. Eğer devrim siyasi-askeri doğrultusunu, moral ve ahlaki düzeye yansıtamazsa o devrim tehlikededir. Sanıyorum reel sosyalizmdeki en

büyük eksiklik budur. Burada devrimin moral ve ahlaki düzeyi yok. Büyük bir boşluk var. Bu boşluk reel sosyalizmi bugünkü duruma getiren en önemli nedendir. Sizin de yaşadığınız biraz reel sosyalistliktir. Yani sadece işin ideolojik-siyasi, eylemsel yanıyla düşünen kısımdır. Bunu kabul edemiyorum. Böyle sosyalistlik anlayışını şimdiye kadar kesinlikle kabul etmedim ve bundan sonra da olmayacak. Sizin moral ve ahlak değerleriniz, gırtlığa kadar feodalizmi, burjuvaziyi, kapitalizmi ve onun sınıf özelliklerini yansıtıyor. Kaba bir feodalsiniz, bir küçük burjuva liberalisiniz veya onların karmakarışık tiplersiniz. Sonuçta sosyalistleşememe ve bu topluluk içinde her yerde yüksek bir saygı-sevgi düzeyini tutturamamaya götürüyor. Kendim için her zaman belli bir ölçüyü tespit ediyorum. Davranışlarım yeterince çekici olmazsa kendimi kahrederim, yeniden yeniden düzeltirim. Eğer davranışlarım böyleyse, düzeltmediysem dünyanın en namerdi benim. En büyük savaşlarımdan birinin bu olduğunu biliyorsunuz. Gece-gündüz halk karşısında, dostlar ve partililer karşısında davranış düzeyini görkemli kılma, yüce kılma, toz kondurmama budur. Bugün eylemi ortaya çıkaran, bu halkı biraz kimlik sahibi kılan yaklaşım karşısında kendi davranışlarınıza bakın! Zorla güzellik olmaz veya zorla sevgi yaratılamaz. Bu, otoriteye dayanılarak olmaz. Bazı arkadaşlarımızın belli bir otorite gücüne ulaşıldıktan sonra yapmadıkları kalmıyor. Burada reel sosyalizmin bürokrasiye kaymasının nedeni ortaya çıkıyor. Otorite gücüne dayanarak her şeyi benimsetmeye kalkışma, insanları ayaklarına kadar kapandırtmaya kalkışma gibi hatalar işlendi. Moral ve ahlakla halledilmesi gereken bir sorun bürokrasi ve otoriteyle, gizli servislerle, üstün askeri güçle başarılmak istendi. Biz bunu da önlemeye çalışıyoruz. İstesem otoriteyle kendimi müthiş kılabilirim, bu kadar konuşmama da hiç gerek kalmaz. Sert bir emir düzeni oluştururum, hepsi yere de yatar, bu da bir yöntemdir; ama onu tercih etmiyoruz, asla etmeyeceğiz de.

Za.: Başkanım, uzun zamandır belirtmek istediğim bir şey var, ancak şimdi fırsatını bulabiliyorum: Eskiden benim bildiğim bizdeki saygı-sevgi ölçüleri çok farklıydı. Bir arkadaşımızın bin kilometrelerce ötede, diyelim Ankara’da, Dersim’de veya Antep’te başı ağrıdığına, hepimiz adeta hastalanıyorduk. Şimdi bakıyorum, bu bana çok yabancı geliyor.

- Her gün şehitlerimiz var, duymuyorsunuz. Birçok şey oluyor, duymuyorsunuz. Bu duyarsızlık düzeyinizin bir ölçüsüdür. Çok duygusuzsunuz! Ne olacak bu duyarsızlık veya duygusuzluk? Ne yapacağız? Kaç kişi bana yardımcı olabilir? Unutmuşsunuz duygularınızı, ama ben unutmadım, benim duyarlılığım devam ediyor. Hiçbir ikiyüzlülüğe kapılmadan yapıyorum, birçok şeyi sineye oturttum. Siz sıvıştınız, köşeye bıraktınız, bu yüzden kişilikleriniz aşıldı. Bazı gerçekleri size anlatabilmek için belirtiyorum.

Duygusuz insanlar hiçbir şey elde edemezler. Büyük değerler karşısında büyük duygulara ulaşamayanlar, çorak insanlardır. Çorak ve kurumuş kaynaklar oluyor. Bu bir kader midir? Hayır! Ben halen bir anımı hatırlıyorum; otuz yıl önce, yaşlı bir ihtiyara, günlük köylü menfaatlerinin üstünde soyut, ama bana göre bugünkü devrimci değerlere benzeyen sözler söyledim. O küçük yaşma rağmen, altmış-yetmiş yaşındaki adama gerçekleri anlatmaya çalıştım. Kim bilir bizi nasıl görüyordu? Yaşlı adam diyordu ki, “sen bunları bize anlatma, biz bu kurumuş tahta gibiyiz, yeşeremeyiz.” Sizin durumunuz bunu anımsattı. Ulusal sorunla ilgiliydi konuşmamız. Sizin böyle yeşermemeniz, duygulanmamanız, kupkuru kişilikleriniz; bu ihtiyarın durumunu anımsatıyor. Bunlar önemlidir.

Ben karşınızda böyleysem, kendimi gözden geçiririm. Ben mecbur muyum bir halkın huzurunda, bu kadar partilerin huzurunda kendimi paralamaya? Bu tek benim mi görevim? Sizin bu konuda hiç mi görevleriniz, yükümlülükleriniz yok? Yapmayın, sergilediğiniz köylü kurnazlıklarını bırakın! Alışıyorlar, ikide bir beni

aldatmaya çalışıyorlar. En çok öfkelendiğim husus budur. Bazılarının üsluplarına yanıyorum adeta. Nasıl cesaret ediyorlar? Ben tek ölçüsüz bir davranışı yansıtmıyorum. Bir tek sözcüğü boş yere sarf etmiyorum. İnsana duyduğum saygının bir gereği olarak, kesinlikle saygılıyım ve bu saygıyı zedeletmeyeceğim. Eminim ki benim kazanmamın en önemli nedeni de budur.

Kritik ilişkiler vardır; kritik ilişkilerin sağlanmasında PKK'nin siyasi ya da eylemsel ölçüleri değil, daha çok benim kurduğum duygusal ve etkileyici ölçüler esastır. Ama öyle etkilerim ki, orada siyaset, örgüt yoktur; duygusal yönden bağlarım biter. Ve orada PKK kazanır. Kurduğum ilişki PKK ilişkisidir. Ama PKK'li olduğum için değil, bir insan olarak ilişki kuruyorum, daha sonra o PKK'ye kanalize ediliyor. Bunları siz anlayamazsınız. Yetişme tarzınız, büyüme tarzınız tamamen bunları dışlamıştır.

Za.: Başkanım daha önce, ilk tanıştığımızda yalnız bir defa gece konuşmuştuk, gece yarısına kadar.

— Ne konuştuk?

Za.: Daha çok o zamanki durumlardan ve ulusal soruna yaklaşım üzerineydi.

— Eski APO'culardan geriye ne kaldı? On beş yıl APO'cu oldun da şimdi niye bu kadar zayıf çıktın? Eski APO'cuların da gelme durumu söz konusu, ama ben eski APO'cu değilim, ilerlemiş durumdayım. Hatırlıyorum, biri daha vardı senin gibi. En çok kurala-kaideye gelmeyenlerdiniz. O dönemin en belalı adamları, ilk APO'cular bunlardı aslında. Neden ölçüyü tutturamadık? Bu da APO'culuğun bir cilvesi veya bir kaybı. Benim gibi APO'cu olsaydın, kılı kırk yarar tipte bir APO'cu olsaydın müthiş olurdun. Bu kadar tekleme durumuna düşmezdin.

Za.: Başkanım, kolektif ilişkiler konusunda Parti Önderliği'nde dile gelen bir düzey, bir ölçü var. Kişisel olarak da olsa, bu kolektif bir biçime yansıtılabiliyor, kolektif bir güce dönüştürülebiliyor. Bunun bize yansıması,

siyasal, örgütsel, kültürel ve ahlaki olarak yerleştirilmesi nasıl olacaktır?

— Her gün onun kavgasını veriyoruz. Bence kendinizi çok beğenmişsiniz veya beğenmekten de öte kendinizden vazgeçmişsiniz, kendinizi tanımaz duruma getirmişsiniz. Ben yüksek bir kolektivizmi ifade ediyorum. Size yansıtamamak beni de düşündürüyor. Örnek teşkil ediyoruz, az çaba sahibi de değiliz, bu kadar açıklamanın dünyada eşi-benzeri de yok, fakat sizin yine başaramama, yenilgiyi yaşama, tek düzey kalma, tek kalma durumunuz var. Bazı şeyler çok açık olduğu halde, bu durumu sürdürmeniz beni de düşündürüyor. İnsan üzüntü duyuyor. Bunu yaparken, bir sınıfın savunucusu da değilsiniz, arka cepheden bilinçli bazı değerleri korumak istiyorsunuz da diyemeyiz. Açmak gerekir; neden böylesiniz?

Ben kendimi acındırmamak için, utandırmamak için bu formasyonu sürdürüyorum. Eskiden halime gülerlerdi, zavallı bulurlardı. Şimdi tutturduğum düzey kesinlikle farklıdır. En büyük utancım şuydu; herkes beni kandırmaya çalıştı, herkes beni kendine göre istismar etmek istedi. Kendilerine göre onlar akıllı, biz deliydik; ben her şeyi yitirmiş biri, onlar en iyisiydi; ben kötü çocuk, kendi çocukları iyi çocuktu. Yaşadıklarım buydu, fakat bir çelişki meselesidir, bir çelişkili durumu ifade ediyordu. Bende o kadar kendisini çelişkili kılan bir kişilik de yoktu. İlişki kadar çelişkiyi de iliklerine kadar yaşadım herkesle. Müthiş çelişkilerle yaşadım adeta.

Benim diğer bir özelliğimi biliyorsunuz; ilişki ustası olmak kadar, müthiş çelişki ustası olurum ve çelişkileri ortaya çıkarırım. Siz sanıyorum ikisinde de zayıfsınız. İlişki sistemine de, çelişki sistemine de yol açamıyorsunuz. Tıkanma, tutuculuk kelimeleriyle anlaşılması gereken de bence bu olmalıdır. İlişkiler ve çelişkiler donmuş sizde. Benim en önemli özelliğim; sürekli ilişkiyi ve çelişkiyi derinleştiriyorum, genişletiyorum. Bir sahadan diğer sahaya, her şeye de koşturuyorum. İlişki ve çelişki ile canlılık ortaya çıkıyor. Siz birbirinizle bile

konusamıyorsunuz. Gırtlığım şişmiş, her şeyi yoğun bir çabayla ele alıyorum. Sizse konuşmaya bile tenezzül etmiyorsunuz.

Bir Kürt ağasını inceleyelim; aşiret ağası, aile ağası az konuşur, kimse yanına gidemez, kendi içinde tam kurumlaşmış, bir anlamda ilişkiler donmuş, çelişkileri donmuştur. Ağalık budur aslında. Bir ağayı incelemeliydik, ama biliyoruz ki bir ağa ilişkisini dondurmuştur, kırmıştır, bozmuştur, çelişkileri susturmuştur ve böylece ağa ortaya çıkmıştır. Sevilmez, canlı değildir ve toplumumuzun yüz karasıdır. Bir kadın dilsizdir, konuşamaz. Bu daha da somuttur, çelişki ve ilişkilere daha da boğulmuştur, nefes bile alıp veremez durumdadır.

Durumunuza aydınlık getirmek için bu örnekleri sıralıyorum. Sizde ilgisizlik, iddia zayıflığını görüyorum ve en çok esef ettiğim durum budur; bu da yaşamın öldürülmesidir. Burada bu durumun tersyüz edilmiş bir ifadesi olarak şu durumlara giriyorsunuz; bir tane ilişkiyi sivriltilmek, yani genel ilişki, çelişki düzenini boğmaya getirdikten sonra, bunu telafi etmek için ne uğraşıyorsunuz, ne de tırmanıyorsunuz. Bir ilişkide tırmanıyorsunuz, ama bu kez bu özellikte inatçı oluyorsunuz. Dengeyi yitirmişsiniz, düzen elden gitmiş, elinizde kala kala “benim huyum” demek kalıyor ve “ölürüm de vazgeçmem” diyorsunuz. Kesinlikle bu bir yalandır. Bu tipte, bu karakterde olmak, tek boyutlu, tek ilişkili, en tehlikeli karakteristik özelliklerden birisini yaşamaktır. Sanırım çoğunuzda egemen olan budur. Durgun ilişki tarzı, sivri ilişki tarzı; sizi az-çok karakterize eden birkaç ilişkiniz vardır ve bu da sizin ölçünüz oluyor.

Benim durumum kompledır, dengelidir, kapsamlıdır. “Tek düzey, yüzeysel kalıyoruz, birçok şeyi hesaplayamadık” diyorsunuz; bu kişiliğinizi yansıtıyor. Biz, çok aleyhte kurulmuş bir düzeni kader olarak görmemeliyiz. Bazı ilişkilerin esiri olma durumunu, aslında tam bir özgürlük karşıtı olarak değerlendirmeliyiz. Buradaki platform, aslında ilişkilenemeyi, çelişkileri gün yüzüne çıkarmayı

oldukça mümkün kılıyor. Eğitim açısından da ustaca değerlendirmeyi bilemeyişiniz sizin noksanlığınız oldu. Birbirinizle tartışacaksınız. Biraz tarih bilinciniz olsaydı, biraz tarihin emrettiklerini göz önüne getirseydiniz, birbirinizle sağlam ilişki kurardınız. Tutar, söker, adeta öyle bir pozisyonda olurdunuz. İddiasızlık değil, taş kesilmiş bir iddianız olurdu.

Kürt halkının derin bir özelliği de; duyamaz-işitemez, göremez-söyleyemez, sevemez-sevilemez durumuna gelmiş bir halkın gerçeğidir. Siz bundan gıdanızı almışsınız. Fakat benim farkım nedir? Halk bir yana, ben bir yana. Araya mesafe koydum, çelişki koydum ve çelişkilerle boğuştum. Siz bir bebeğin annesinin karnına bağlı olması gibi, topluma göbek bağı ile bağlı kaldınız. Halen de öylesiniz. Topluma göbek bağıyla bağlısınız. Ben öyle değilim, çoktan göbek bağımı kestim. Toplumsal, geleneksel bütün ilişkilerden bağımı kestim. Eminim ki sizin bağlarınız daha güçlü, kopmamış. Her biriniz değişik bir göbek bağı olmuşsunuz. Bunun için böylesiniz. Köprüleri uçurmama, mesafe koymama durumunu devam ettiriyorsunuz. Bu yüzden de cesaret doğmaz, kurtuluş kişiliği gelişemez. Sizleri anlatmaya çalışıyorum, daha hangi yönlerden anlatmaya çalışalım? Açıklık getirmeye çalışıyoruz.

Hiz. Muhammet'in eleştiri gücünü görmek gerekiyor. Ben incelemedim de. Bazıları, Kuran'ı ve hadisleri okumak ister. Okurken Hiz. Muhammet'in eleştiri durumunu biraz anlamak gerekir. Bilemiyorum belki dediğiniz gibidir.

Za: Bugün yarattığı önderlikteki etkileme olayıyla, kendisinde bir tezatlığı yaratmıyor mu? Hele önderliğe gelmede bu yüklenme tam zıtlığı oluşturmuyor mu?

— Nasıl?

Za.: Halka etki-tepki olayından söz ettiniz. Bu tarz da yüklenme, aslında halkın kaçmasını gerektiriyor.

— Tam tersine yöneliyoruz.

Za.: Halktaki etkilenme olayı güçlüdür, ama anlama gücünde zayıflık olabilir.

— Edebiyatçısın, incele-araştır ve bul! Halk hazır, korkunç yükleniyorum. Hatta beni eleştirdiler, “hiç kimse kendi halkına böylesine yüklenmedi” dediler, “düşman bile bu kadar yönelmez” dediler. Ama birliğe bakın, oluşan güce bakın. Bir yere gitsem milyonlarca insan gelir. Nasıl oldu bu? Çok çelişkili gibi gözüküyor, ama anlamalısınız. Benim gerekçelerim kuvvetli. Halkın elinde gerekçe yok; “biz böyle olmasaydık, herhalde bize böyle demezdi” diyorlar. Pohpohlasaydım, sırtüstü yerde yatarlardı. Ama yalnız onunla izah edilmiyor, önlerine konulan bir çıkış yolu da var. Yönelme kadar, onurlandırma da var. Halk “kimliğimiz” diyor, hepsi coşuyor. Halk bunu fark ediyor ve beni ayakta tutan da halktır. Maalesef siz tam tersine, benim kırk defa yenilgimi hazırlayan sevgili yoldaşlarımsınız değil mi? Gerçekçi olalım! Size kalsa kaç defa yenilirdim. Ben şimdi halkı değil, sizi idare etmeye çalışıyorum. Son yılların en büyük faaliyeti; yere düşmemek için, yenilmemek için arkadaşlarımı idare etmektir. Zapturapta gelmiyorlar, yıkarız diyorlar. Ben bazılarında tipik olarak şunu gördüm: “sen misin bizi bu duruma getiren, sen misin bizi değişikliğe zorlayan, canına okurum” diyorlar. “Örgütsel birlik mi istiyorsun? Öldürsen bizden bir muamele bulamazsın” diyorlar. İntikamı bu tarzda alıyorlar. Canları sağ olsun! Bir gün hepsine izah ederim, niye böyle olduklarını anlatırım.

Şunu özenle vurgulamak istiyorum; Kürdistan gerçeğine, Türkiye gerçeğine diyalektiği uyguluyoruz. Çok usta bir diyalektik uygulayıcı olduğuma emin olmalısınız. Hem bilim adamı titizliğiyle inceleme var, hem de çok sanatkârane bir devrimciliğin duyarlılığıyla yaklaşmaktayız. Bunlar kendiliğinden ilişkilerle oluşmuyor. Daha bunun gibi birçok ilişkiye uygulanabilir. Hemen hemen bütün ilişkilere bu yöntem uygulanabilir. Temel ilişkilere biz biraz uyguladık, siz birçok ilişkiye uygulayabilirsiniz. Üzülmenize de gerek yok. Siz, muazzam uygulama gücünden kesilmiş insanlarsınız, uygulayın, çekinmeyin. Açılacaksınız, kolay kolay kontrol

altına alınamayacaksınız. Dengeleri, sistemleri de göz ardı etmemek kaydıyla yapacaksınız. Edep, terbiye söz konusu, ama diğer yandan büyük çelişkiler de var. Bunları kendinizde somutlaştırırsanız, biraz önce sorulan sorulara cevap verilebilir.

İsrarlara rağmen kendini açmama var. Bence bunları tartışma yerleri bu tür ilişki ortamlarıdır. Buralarda bunlar tartışılıp çözüme ulaştırılmalı ve azami sonuç çıkarılmalıdır. Bu konularla ilgili tartışılabilir. Birçok arkadaş diyalog da istiyor, ama gurur olayıyla tartışmaya gelmeme de Kürtlerin bir özelliğidir. Zayıf olanlar, kendilerini örtbas ederler. İç cephesi bozuktur, iç dünyası iflas etmiştir, horoz gibi diklenerek “ben ne kadar gururluyum” diyerek onu gizlemek ister.

Bazı kabadayılara, bazı feodallere bakın; çok gururludurlar. Bana yan bakamazsın, bana tek laf edemezsin derler. Aslında onun gururla kapatmak istediği basit bir gerçeklik vardır; cephe gerisi bomboş, iflas etmiş bir kişiliktir. Savunulacak hiçbir yönü yoktur, onure edilecek hiçbir durumu yoktur. Sahte gurur gösterisinde bulunur. Yiyecek ekmeği yoktur, ama en kralından giyinmeye çalışır. Jilet gibi kıyafetle, ense tıraşıyla, fiyakalı durumuyla durumu kurtarmak ister. Bu basit bir aldatmacadır.

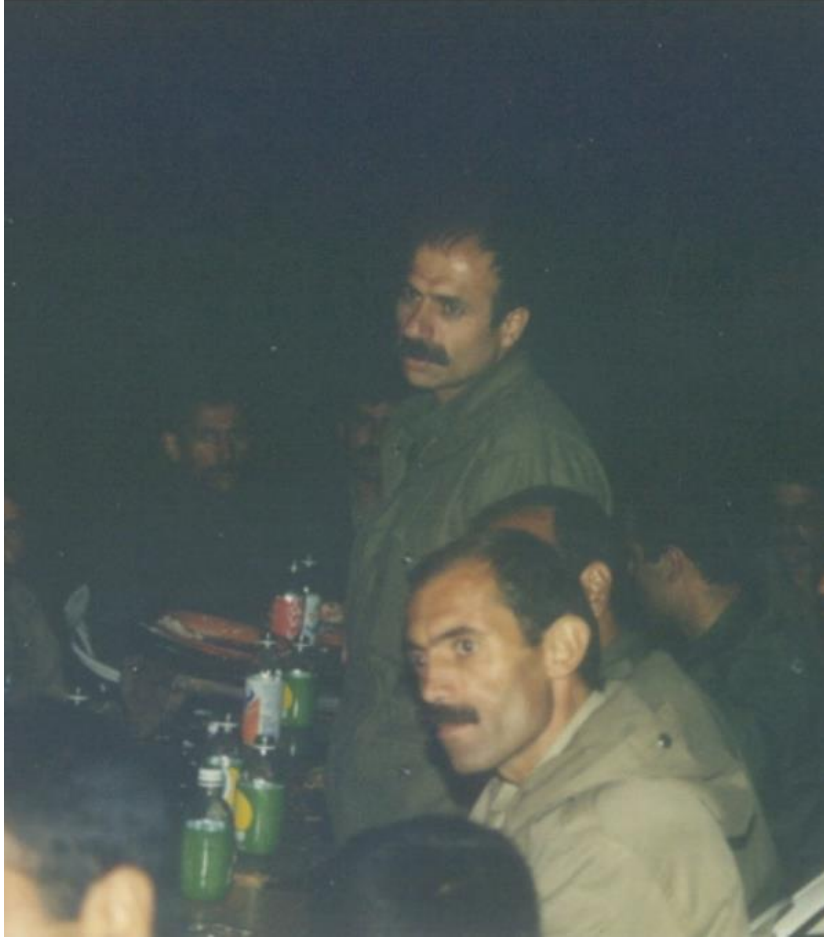
Yeni gelen arkadaşlara biraz anlatmaya çalışıyorum. Daha iyi bir diyalektik işleyişe geçmemiz için bunları anlatıyorum. Biraz kafanızı çalıştırın, kapasite kazanın, daralmadan kurtulun. Daha söyleyeceklerim var, yeter ki siz korkmayın, kendinizi tıkamayın, üzmeyin. Konuları açmaya devam edeceğiz. Bazı yetenekleri kazanmışsınız. Bunu gerçeklerle birleştirme olursa, epey verimli sonuçlara ulaşabilirsiniz.

PKK'nin önderlik düzeyi, ilişki düzeyi çok ileridir. Avrupalılar bile bizim ilişki düzeyimizin kadın konusunda, ilişkiler konusunda çok ileri olduğunu ve ulaşmaya çalıştıklarını söylüyordu. Biz basit şeylerle tatmin olamayız. Biz bir anlamda cinsellikle de ilişki

yakalayamayız. PKK'nin büyük bir biçimlendirme olayı vardır. İlişkileri yeniden yaratma, üst düzeye sıçratma, güzelleştirme ve çekici kılma durumu vardır. Hepiniz bunu özümseyeceksiniz ve mutlaka başaracaksınız.

17 Ekim 1991

YENİ BİR TÜRKÜ: MUSTAFA GEZGÖR (ZAMANI)

Lanetlenmiş tarihin acı kokan belleğidir Urfa Türküleri. Sayısız peygamberler doğurmuş toprak ananın vefasız çocuklarına duyduğu sitemi paylaşır, laneti lanetler. İsyan eder, çırpınır, kızar döker. Toprak ana bin yılları alan çabanın hoyratça kullanılmasına içerler. Ve Urfa türküleri toprak kokar. Özlem, yakarış, umut vardır; bir de sevda. Kimi zaman töreye çatar, kimi zaman şahlanıp ayağa kalkar, kimi zaman çaresiz, kimi zaman da külhanbeyi. Ama hep acı dolu, alışık olmayanların genzini yakan. Urfalılar alışıktır acıya, yaşadıklarından öte değildir türkülere döktükleri. Anlatılanları kabul edemedikleri ama sorgusuz içine atıldıkları beş bin yıllık cenderenin çektirdikleridir. Bir yönü kabullenışı gösterir, bir yöne derinlerde kalan köklerin canlılığına kanıt. Bunlarla yüz yüze gelmekten korkmaz Urfalılar, onunla yaşarlar.

Bellekleri güçlüdür çünkü. Her çağda putları yıkan bir İbrahim, hemen yanı başlarından Balıklı göl'den çıkıp putu kıracak, kendisini suçlayanlara diğer pusu gösterecektir. Toprağın dilini çözen bunun er geç olacağını bilir. Ve yaşamın gerçeklerine, acı kokan türküleriyle göğüs gerip o günü beklerler.

Lanetin son maskesini takındığı yüzyılda yanılmadı Urfalılar. Yeni bir İbrahim, yine Harran'ın koynundan çıkıp putlara yöneldi. Mayasını bu toprağın bereketinden ve türkülerin canlı kalan köklerinden olan Önderlik, çağın deli meşrep rüzgârına sırtını dönüp yüzünü derinliklere döndü. Köklerini Harran'a saldı ve orada filizlendi. Bu yüzden hiçbir rüzgâr hasar vermedi dallarına. Ve '70'li yılların sonlarında PKK yüzyılın son "İbrahim'i Hareketi" olarak boy verdi. Henüz "Apocular" olarak tanınırken Urfa'ya girildi. Yanıtsız bırakılmadı Urfalılar. Türkülerin bir yüzü de trajediye açıyordu kapılarını. Nemrut soyunda gelenler şarap kâsesine kan doldurmaya devam ediyordu. Acı tedbirli kılıyordu Urfalıları. Önce aynı İbrahim gibi ateşin yakıcılığında sınanmalıydı. Apocular ve yine İbrahim yandaşları gibi ilklerden olmak kolay olmuyordu. Kolay değildi, türkülerin lanetine başkaldırmıştı.

PKK yeni bir türkünün ilk dizelerini oluşturuyordu. Geleneği kırıyordu PKK.

Lanetin farkına küçüklükten varan, kocaman da olsa yüreği buna sığdırmayan Urfalılardandır Mustafa Gezgör. Boyun eğip "feleğe sitem" etmek yerine yapmak için bir şeyler aradı. İçinde kalan canlı dalların sesini dinledi ve toprağın buyruğuna uydu. Mustafa Gezgör lanete karşı kavgayı seçti. Türkünün melodisine kapılıp ilk yol erenlerinden oldu. Ezgiye kendi sesini kattı. O kavgada kendisini türkü yaptı.

"Kahırda yaşamayı bilmek

Kahırda sabrı büyütmek

Zor

Zor

Çok zor
Erbabı olmak gerek
Kavgada gözü pek
Bak!
Bak benden anla
Puşt dediğin anlamaz
Kahırla yaşanmaz
Kahreyle
Yüreğinin kahrını mengeneye vur
Yedi kat gök
Dervişleri çatlat sabrınla
Buna gücün var
Biliyorum...

Kahırda
Sevdaya beşik sallamaktır
En güzeli.”

Bu dizeleri Apo’culukla tanıştıktan çok sonra, zindan sürecinde kaleme alsa da, söyledikleri mücadeleye başlama, nedenlerinin direncinin, kavgacılığının temel halkalarını kapsar. O kahıra kahretmekle başlamıştır kavgaya. Bu nedenle onun şiirini anlamak onu tanımaktan, kavgacılığının, tükenmeyen dinamizminin sırrına ermekten geçer.

M. Gezgör henüz çocukluk yıllarında türkülerin bildirdiği lanetli gerçeği kabul etmemiştir. İlk kavgasını ailesine temelde babasına karşı verir. Ekonomik nedenlerden dolayı Siverek’ten Viranşehir’e göçen ailenin maddi durumunda çok büyük bir düzelme yaşanmamış bunun da ötesinde evin tek geçim kaynağı Viranşehir emniyet müdürlüğünde yapılan bekçilikten gelmektedir. Bu durum devrim ve Kürtlük duygularının şahlandığı o dönemde M. Gezgör arkadaşı kavgacılığa iten en temel faktör olur.

O yıllarda onunla kalan ve onu iyi tanıyan yoldaşları onu şöyle anlatacaklardı:

Rêzan Arkadaş: „...oldukça kavgacıydı. Babası Viranşehir emniyet müdürlüğünde gece bekçisiydi. Devrimci düşüncelere genel yatkınlığı babası ile de bir çatışma ortaya çıkarıyordu. Faşist diye bilinen devletin memurluğunu yapması aile de bir kaos ortamı yaratıyordu. Genel Kürtlük duygusu ona eklenen yoksulluğun geliştirdiği devlet-düzene karşı tepki vardı. Bir de 12 Mart muhtıra süreciydi. Devrimcilerin katledilişlerine karşı öfke, direnişlerin ve eylemliliklerin getirdiği coşku vardı. Bunlar ailenin yapısıyla da çatışınca düzen dışı kişilik ortaya çıkıyordu. Biraz da kişilik kazanmada tercih yapmanın kendisini güçlü dayattığı, ana yolların kalmadığı bir süreçti. Ya suskunluk ile devletten yana olunup silik kalınır ya da kavgaya atılırsın. İşte Gezgör arkadaş kavgaya hem de en önde atılanlardandı. İlk kavgalarımız ortaokul sıralarında babalarından dolayı MHP’yi destekleyen memur çocuklarına karşı başlamıştı. Gezgör arkadaş kısa boylu ufak tefek olmasına rağmen bir kere atıldı mı kiminle güreştiğine bakmazdı. Kendisinden iriymiş, güçlüymüş, bir kaç kişilermiş bunlar onun için önemli değildi. Onun yüreği bedeninden büyüktü. Önemli olan doğru bildiğini savunmaktı. Bu ilke etrafında kişiliğini şekillendirdi. Çabuk parlayan, inatçı özelliğiyle bunu tüm mücadele yaşantısına taşıdı.

Hiç unutamadığım bir anımız var. Deniz Gezmişlerin ‘72’de idam edilişlerinin ardından Gezgör ve Veysi Badem ile birlikte harçlıklarını biriktirip bir kutu kırmızı boya almıştık. Veysi arkadaşın inşaatçı abisinin fırçasını da aldık. İdamlardan bir kaç gün sonra 7–8 ya da 9 Mayıs civarıydı. Akşam ortaokulun, lisenin, hükümet konağının yan ve arka duvarlarına ‘Faşistlere ölüm!’, ‘Denizler ölmez!’, ‘Yaşasın devrim!’ gibi sloganlar yazmıştık. Daha sonra çarşının kuytuluk yerinde aynı sloganlarını boyamız bitinceye kadar yazmaya devam etmiştik. Ertesi gün ilçe emniyeti alarına geçti. Liseye baskın yaptılar. On-on beş öğrenciyi gözaltına alıp işkence yaptılar. Bir tanesi hiç bir

haberi olmamasına karşın işkenceye dayanamayıp üstleniyor. 3–4 ay cezaevinde yattıktan sonra çıkmıştı...”

Kendi türküsünü söylemenin ilk adımları böyle atılır. Bağımsızlığını ilan eden ruh olağanlığı artık kabul etmez. Ortaokul sıralarında tutuşan arayış lisede kıvılcımlara dönüşür ve Apo’cularla tanıştıktan sonra aleve durur.

Başka bir arkadaşta:

Ali ark: “... Aslında sıra dışı olmak her zaman için çok ters değildir. Verili kişilikleri yaşamamanın oluşturduğu bir standartlaşma var. Onu kabul etmemek değiştirip dönüştürme arayışında olmak oldukça önemli. Standardın içinde bulunmayı herkes başarabilir. Mevcut kişiliklerden biri olunur. Grup döneminde herkes ‘Apocular delidir’ diyordu. Önderlik de ‘Evet, biz biraz deliyiz’ diyordu. Standartlara çıplak bedenle karşı durmak onların olmayı gerektirir. Bunun için de biraz sıra dışı, deli olmak gerekir. Gezgör arkadaşta bu özellikler de fazlaydı. Oldukça hareketli, canlı, nasıl diyeyim cıva gibi bir arkadaştı. Bu özellikleriyle Kemal Pir arkadaşına çok benziyordu. Ondan çok kapmıştı. Hareketliliği öyle çok boş değildi. Bir şeyler yapma istemi onu hareketli kılıyordu. Kimisi vardır yerinde duramaz ama bir şeyler yapmaz. O, öyle değildi. Mutlaka bir şeyler yapmak isterdi. Bir yerde oturduk mu ‘burada durmayalım şu işi yapalım’ derdi. İş olmasa da o yaratırdı. Bir şeyleri bulup çıkarırdı. Kendisi boş kalmadığı gibi çevresindekilerin de boş kalmasına izin vermezdi...”

Bu hareketlilik M. Gezgör arkadaşını bulunduğu alanda en faal çalışanlardan biri yapar. Lise sonda uzun süredir bir anlam taşımayan, o süreçte yaşanan duyguları arayışları karşılamayan okul sürecini de bir kenara bırakır. Aktif bir biçimde çalışmaların içine girer. Kısa bir süre sonra ilk tutuklanmayı yaşar.

Rêzan arkadaş: “THKO’lu olarak Filistin’de eğitim görmüş Suruçlu bir devrimci vardı. Adı Fevzi Aslan’dı. 1976’da sınırı geçerken mayınlı sahada askerlerce katledildi. Halkın Kurtuluşu da biz de sahiplendik. O zaman Önderlik, Hayri, Kemal ve Haki arkadaşlar Ankara’dan gelen konvoyla

birlikte Suruç'a geliyorlar. O eyleme Viranşehir'den giden devrimci bir grup var. Bunu organize edenlerden biri de Gezgör arkadaştır. Eylemde Kemal Pir arkadaş bir konuşma yapar. Fevzi Aslan'ın Kürt kimliğine vurgu yapılır ve 'Kahrolsun sömürgecilik!' sloganı ilkin orada atılır. Polis-asker saldırır. Gözaltı başladığında arkadaşlar kendilerini Önderliğe kalkan ederler. Kemal Pir, Hayri ve Gezgör arkadaşlar gözaltına alınıp tutuklanırlar. Diyarbakır'a götürülürler. Orada da Hayri arkadaş, Apo'cuların ilk yazılı belgesi olan ve hareketin ilk temel görüşlerini içeren bir yazı yayınlar. Bu yazı Siyasal Bilgilerde panoya asılır ve bir dergide yayınlanır. Gezgör arkadaş da arkadaşların yanındadır..."

Bir süre sonra tahliye olur. Eskisinden daha büyük bir coşku, kararlılıkla örgütleme faaliyetlerini sürdürür. Tutuklanış sürecindeki direnişi, devrimcilikteki ısrarı, genel anlamda ise kişilik özellikleriyle çevresinde büyük bir canlılık yaratır. Bir süre sonra M. Gezgör artık Urfa'da efsaneleşmiştir.

Rêzan Arkadaş: "... Mustafa arkadaş kısa boyluydu. Bir gün pamuk yolmaya gitmiştik. Para kazanmak için değil, işçileri örgütlemek için çalışıyordu. İşçilerle ilgileniyor, sohbet ediyorduk. Gençlerden biri yanımıza geldi. 'Mustafa Gezgör' dedi. Onu tanıyıp tanımadığımı sordum. 'yok, ama görüp tanımak istiyorum' dedi. Mustafa arkadaş işaretle gösterdim. 'Benimle eğleniyorsunuz' diye gülümsedi. 'vallahi budur' diyordum ama o 'olmaz' diye inat ediyordu. Sonra Mustafa arkadaş çağırdım. 'Seni soruyorlar' dedim. Yine de uzun süre inandıramadık. Zar zor inandı. Sonrasında 'hakkında o kadar çok şey duymuştum ki gözümde iri yarı bir arkadaş canlandırıyordum. Kısa boylu olduğunu bilmiyordum' diye mahcup açıklamada bulundu. Biz de gülmekten kendimizi alamadık..."

O yıllarda bölgedeki devrimci uyanışta önemli bir payı olan Gezgör arkadaş yürüyüşünün ilkelerini de belirler. '78'de zindana düşen yoldaşını ziyarete giden M. Gezgör arkadaş 'direnmeseydin gelmezdim. Direndiğin için buradayım' demektedir. Örgütlemeler içerisinde askeri kanatta yer almıştır. Botan'dan önce devrimin ateşleyici gücü olma Urfa'ya verilmişken, ilk hedefleri işbirlikçi feodal çeteler olmuştur. Bunlar aşılacak ve bir gerilla hareketliliği için ilk zeminler atılacaktır. Hilvan-Siverek'te deki ilk eylemlerde yaşanan taktik sapma ve 12 Eylül süreci hedeflenenin önüne geçer. Kendisi eyleme katılmasa da Salih Kandal'ın şehit düştüğü Hilvan eyleminden iki gün sonra ikince kez tutuklanır.

Rêzan Arkadaş: "...1979 30 Temmuzunda arkadaşlar Hilvan'ın Kırbaşı köyüne baskın düzenliyorlar. Mehmet Sevgat, Salih Kandal arkadaşlar var. Salih arkadaş bacağından vuruluyor. Ancak kurşun şahdamarına geldiğinden kan kaybından şehit düşüyor. Ondan sonra başlayan operasyonlarda - yanılmıyorsam iki gün sonradır- Mustafa arkadaş yakalanıyor. Kendisi alanda askeri kanat sorumlularındandır. Eyleme katılmamıştı. O yıllarda halkı örgütlemenin bir aracı da düğün vb eğlenceleri eylemliklere çevirmekti. Mustafa arkadaş Kırbaşı eyleminden bir kaç gün önce katıldığı bir düğünde havaya ateş ederken bir kaza oluyor ve ayağından yaralanıyor. Sanırım kemikleri kırılıyor. Tedavi için bir evde kalırken Kırbaşı operasyonu başlar. Mustafa arkadaş o evde görülür. Ve yaralı olduğu için eyleme katılmış gibi tutuklanır. Poliste ifade vermemiştir. Diyarbakır askeri cezaevine götürüldü. O zamanlar sıkıyönetim vardı. 12 Eylül'den sonra cezası netleşir. 24 yıl ağır ceza verildi ve Malatya'ya sürgün edildi..."

Malatya sürgünü Gezgör arkadaş için direnişin farklı bir boyutu olur. '80 sürecinin pilot cezaevleri Amed zindanı vb olurken Malatya cezaevi baskıların nispeten daha az olduğu bir yerdir. Malatya cezaevinde Niğde'den sürgün edilen 12

Mart sürecinin tutukluları vardır. Belli oranda reforme edildiklerinden direniş içerisinde olan diğer tutuklulara uygulanan baskı ve şiddet onlara uygulanmaz. Koşullar daha ılımlıdır. PKK davasından yalnızca Gezgör arkadaş ile birlikte bir kaç arkadaş vardır. Sayıları bir elin parmaklarını geçmez. Ele avuca sığmayan kıpır kıpır bir ruh, direniş eylemliliklerinden de koparılarak dört duvar arasında yalnızlaştırılmaya çalışılır. İşte o noktada Kürdistan Tarihi doğar.

Rêzan Arkadaş: “...Gezgör arkadaş eylemci bir arkadaştı. Ancak onun eylemciliği yalnız silahla bir yerleri vurma türünden değildir. Direnişçiliği de yalnız kaba zora karşı değil. O ruhta direnişi ve eylemi yaşıyordu. Onda eylemcilik arayış ile özdeşti. Yazdığı Kürdistan Tarihi onun için bir eylemdi. Şiirleri gibi. Fiziksel hareketin, imkânların çok kısıtlı olduğu yerlerde dahi mutlaka bir şeyler yapardı. Düşüncede olur pratikte olur fark etmezdi. Onu koşullar belirler. Tahta yemek kaşığından saz yaptığımızı hatırlıyorum. Naylon çoraptan değişik kalınlıkta iplikler yapıp tel niyetine kullanıyorduk. Saz gibi kullanamıyorduk ama ses çıkarıyordu. Maksat bir şeyler yapmaktı. Orada düşmanın vermediği, yaşatmadığı şeyleri yapmak bir eylemdi. Şiir, konuşmak, gülmek... Yasaktı. Bunların her birini ayrı ayrı yapmak bir eylemdi. Gezgör arkadaşın eylem anlayışında bu vardı. Bir yerde kapalıysa, fiziksel olarak aktif değilse, imkânlar yoksa bu aktivitesini düşünsel çalışmalarda yoğunlaştırırdı. Kürdistan Tarihinin yazımı buradan çıktı. 12 Mart döneminden kalan kimi devrimciler vardı. 12 Eylül'den sonra Niğde cezaevinden Malatya'ya sürülmüşlerdi. Fiziki direnişleri olmadığından kitaplarını da beraberlerinde getirmişlerdi. Gezgör arkadaş onların kitaplarından yararlanmıştı. Birçok kaynak okumuştı. Önemli bir yorum gücü vardı.”

Ali Arkadaş: “...Onun ideolojik grup döneminden itibaren araştırmacı yönü öne çıkıyordu. Eylem için istihbarat toplamak için de olsa araştırmacı yönü ön plandaydı.

Malatya cezaevine gelirken çalışmasını getirmişti. O süreçte Diyarbakır zindanına bir sayfa bile sokmak mümkün değildi. Gezgör arkadaş Lenin’in ‘Ne Yapmalı?’ kitabını, ‘Komünist Manifestoyu’ bir de kendi çalışmasını içeri sokmuştu. Geldikten bir kaç gün sonra ‘bende eğitim kaynağı var’ dedi. Şaşırmıştık. O gerçekten yaratıcıydı. Bütün o kitapları el yazması yapıp rulolar şeklinde sokmayı başarmıştı. Kürdistan Tarihi çalışmasını elime aldığımda kapsamı karşısında şaşırdım. Malatya cezaevinde fazla arkadaş yoktu. Kendisiyle beraber bir iki arkadaş vardı. Buna rağmen kapsamlı bir çalışma yapmıştı. O zaman hiç ismini duymadığımız yapıtlar okumuştı. Grup döneminde öyle çok fazla okuma olanağımız yoktu. Belli kaynaklara bakabiliyor, daha çok arkadaşlarla tartışıyorduk. Amed zindanı bu yöndeki tüm olanakları da elimizden almıştı. O, Malatya’daki sınırlı imkânları çok iyi değerlendirmişti. Harita metot defterleriyle 200 sayfalık bir çalışmaydı. İçinde renkli kalemle yaptığı haritalar vardı. Beyaz kâğıtlara çizilmiş ikiye üçe katlanır büyük haritalar vardı. Belki kendine ait çizimler değildi ama yararlandığı kaynaklardan Kürdistan Tarihinin o dönemdeki yapısını gösteren haritaları çizmeyi eksik bırakmamıştı.“

’85 sonrası tekrar Diyarbakır cezaevine gönderilir. Direniş kalesine kendi direncini de taşımıştır. Kişiliğinin en belirgin yönü eylemciliği burada da açığa çıkar. O dayatılan zora boyun eğmeden, hep baskı yasalarının açıklarını aramak, bir gedik bulup aradan sızmak ister ve bu istem Diyarbakır zindanının örgütlü ortamında belki de Kürtlerin yazılı tarihine adını geçirecek ilk mimari deha yaratılır. M. Gezgör arkadaş Diyarbakır zindanını delmek ister.

Ali Arkadaş: “...Vahşet sürecinden sanırım bir yıl sonra geldi. Hala uygulamalar vardı. Ancak vahşet dönemi kırılmıştı. 35. Hücre bölümünde kaldık. Hücreler ayrı ayrıydı. Ancak bölüm kapısında 35. Koğuş yazıyordu. Arkadaşın Malatya’dan gelişi hepimizi sevindirmişti. Onun o coşkulu, heyecanlı yapısı hepimize moral veriyordu. O,

cezaevlerini hiç bir zaman benimsemedi. Gittiği her cezaevinde uygulama şansı bulamasa da bir firar planı mutlaka vardı. Zihninde de olsa olurdu. Bir çivi gördüğünde ilk aklına gelen duvar kazmak için bir şeyler yapmak olurdu. Diyarbakır tünelinin fikri de ondan çıkmıştı. Onun en önemli özellikleri '87'deki o tünel çalışmasında ortaya çıktı. Tüm olanakları o yaratıyordu. Nereden nasıl buluyordu. Anlayamıyorduk. Ama eline geçen her şeyi değerlendiriyordu. Var olanı kullanımdan ziyade yeni olanı yaratma vardı onda. Eline geçen en küçük demir parçasından kazma işi için bir alet çıkarıyordu. Meyve kasalarını dahi değerlendiriyordu. Dördüncü kattan dibe kadar inen bir merdiven yapmıştı. Merdiveni kazak çorap işlerinden yapmıştı. Tonlarca yükle o merdivenden inilip çıkılsa bir şey olmazdı. İğne ucu kadar olsa da her imkânı değerlendiriyordu. Tünelin kazılmaya başlanacağı sıralarda pusula gerekiyordu. Baktım Gezgör arkadaş hücresinde yerinde duramıyor. 'hayrola ne var?' diye sordum. 'Pusulaya ihtiyacım var' dedi. O koşullarda dışarıdan getirmek mümkün değildi. Gülün Adı adlı romanı yeni okumuştum. İlk pusulanın yapılışını tarif ediyordu. 'Gel birlikte okuyalım belki yaparız.' Dedim. 'Tamam' dedi. Okuduk. Bir süre uğraşsak da yapamadık. Sorun yapmamıştı. Aslında imkânsızlıklara meydan okuyordu. O arkadaş imkânsızlık tanımıyordu. Neyse farklı bir biçimde yön saptayıp kazmaya başladık. Kazı esnasında da çok hareketliydi. Arkadaşlar 'Sen dışarıda hep sığınak kazdın onun için de bir kaç tünel açarsın' diye takılıyordu. 'Doğrudur. Ben yerimde durmam.' diye karşılık veriyordu. Durmadı da. Tünel o kadar baskın arama yapılırsa da bulunamamıştı. Defalarca baskın yapıp aramadık yer bırakmadılar. Ancak arkadaş onu öyle özel kapaklarla kamufle etmişti ki kimse bulamazdı. Özel ihbarla ele geçti. O ihbar olmasaydı hatalı olan ilk denemenin ardından 40 arkadaşı cezaevinden çıkartabilecektik. İlk denemede yön tayininden 2 santimlik sapma çıkışı engellemişti. İlk Hayri ve Kemal arkadaşlardan sonra zindanın öncü

kadrosunu çıkarmayı hedeflemiştik. Bu arkadaşlar '87 döneminin kadro ihtiyacını önemli oranda kapatacaktı. İlk dönemde 40 arkadaş tünele giriyor. Dıştan tünel açılıyor. Bakılıyor ki nöbetçi kulübesinin projektörünün vurduğu boş alana çıkılmış. Plana göre o boş alan geçilecek, ilerdeki boş evin yakınlarına çıkılıp evin içine girilecek. Sonra bekleyen arkadaş ile uzaklaşılacak. Ancak iki santimlik kayış iki metrelik fark yaratıyordu. Çıkılan yerden de bir iki arkadaş kaçabilir. Fakat 40 kişi birden kaçamaz. Bir iki arkadaş dışarı çıkıp kontrol de ediyor. Mümkün değil. O nedenle ilk çıkış iptal ediliyor. Plana göre ikinci çıkış bir sonraki gecedir. Fakat o gece yağmur yağıyor. Ve tünelin ağzı açık olduğu için içine su doluyor. İçten bilgi sızdığı için de karşılamaya gelen arkadaşlardan ikisi şehit düşürülüyor. Düşman tedbirlerini daha sıklaştırdı. Dolayısıyla o tünelden bir daha çıkılmadı.“

Sürgün olarak bir kaç cezaevini dolaştıktan sonra Mustafa Gezgör arkadaş “91 yılında bu kez cezaevinin kapısından çıkar”. 91 yılı onun için zindanda depolanan öfkenin, çokça özlemini çektiği dağlara akması olur. Hayallerinde yaşadığı gerillayla ana kucağında Mahsum Korkmaz Akademisinde tanışır. Dışarıdaki mücadele ‘80’de bıraktığı yerde kalmamıştır. Küçük Güney, Avrupa’da Türk, Arap vb katılmış gerilla adaylarında mücadelenin geldiği düzeyi görür. Ayağındaki sakatlığa rağmen dizgin tutmayan coşkusunu Bekaa’da solunan havaya katar.

... Arkadaş: “...’91 sonu ’92 başlarında Bekaa’da Akademi’de onu tanıma şansına ulaştım. Onu anlatmak çok zor. Şiirlerinde anlattığı çocuk sevinçleri, koşturmacıları, taşkınlıkları, bir bütün davranışlarına yansiyordu. Bazen tam anlamıyla çocuk gibi olurdu Zamani arkadaş. Duygularını gözlerine yükleyen insanlar çok azdır. Zamani arkadaş öyleydi. Öfkелendiği zaman yüzündeki tek bir kaş oynamazken, bütün öfkesi gözlerindeki kıvılcımlarda kendisini gösterirdi. Sanki bir öfke bulutu gözlerine toplanırdı. Çok hüznелendiğinde gözleri hemen dolardı. Ha ağladı ha ağlayacak diye beklerdiniz. Ağlamasa da o arada

ağlardı. Ya da coşkun anlarında bütün çehresine oturan kocaman bir gülümseyişin gözlerine yansıttığı ışığa tanık olurdunuz. Onu anlatabilmek gerçekten kolay değil. Ele avuca sığmaz taşkın çocuklar gibiydi. Ayağından sakat olmasına karşın sahada bastonuyla dolaşırken sanki bir çocuk seke seke oynuyor, koşturuyor gibi gelirdi. O çocukluk özlemlerini mücadele ile yeniden büyütüyordu. Çok ince esprileri vardı. Herhangi bir yerde oturduğunda tartışmaları, ilgilenmesi, şakaları ile hemen bir çekim merkezi olurdu. Öylesine nitelikli bir duruşu, yaşam tarzı vardı...”

Mahsun Korkmaz Akademisi onun için yeni bir doğuş olmuştur. ‘76’larda devrimci duyguların ateşlediği genç yürek, zindan sürecinde önemli bir birikim sağlamış ve Bekaa’da bu özü alnamaz bir yaşam coşkusuna dönüşmüştür.

“...Eğitimlerimiz çok disiplinliydi. Öylesi dersin oldukça ciddi devam ettiği bir gündü. Ardından sahici mermilerle tatbikat yapılacağından can kulağıyla dinliyorduk. Zamani arkadaş en önde oturuyordu. Boyu kısaydı. Otururken daha da küçülürdü. Oturduğunda ensesi açılıyordu. O gün yine gözlerindeki parıltılardan bir muziplik düşündüğünü anlıyorduk. Ama Yasin arkadaş daha erken davrandı. Küçük bir kartopu yapıp Zamani arkadaşın açık olan ensesinden aşağı bıraktı. Sonra kulağına eğilip bir şeyler söyledi. Neredeyse dersi sabote ettiler. Komisyondaki arkadaş onları ciddi eleştirdi. Ama iş işten geçmişti. Ertesi gün bu olay kartopu savaşına dönüştü. Alt alta üst üste bir kavga. Böylesi zamanlarda onların ruhlarındaki hiç gitmeyen çocuk yanlarını görmek mümkün oluyordu. O çocuk ruhlarını hemen yaşıyorlardı. Fakat bir eyleme geldiğinde durum değişiyordu. Mesela tatbikat yapıldığında müthiş bir disiplin, katı, sert bir yapı kazanırlardı. O an değişirlerdi. Katılığın altında insancıl bir yan olduğunu bilirdiniz. Ancak o an her şey eylemin başarısına kilitlenen bir disiplin iradesinde olurdu...”

O, yılın coşkulu bir partizanı değil ideolojiyle iyi donanmış bir parti kadrosudur. Zindan direniş konferansında dayatılan anlayışlara karşı “Ben yalnız doğrularının değil Başkan Apo’nun yanlışlarının da militanıyım“ diyen bir kararlılıkla karşı durur. Çizgi dışı eğilimlerin üzerine gider. “Yanlışlığın da militanlığı“ körü körüne bir bağlılık değil, Önderlik kurumunun bilimsel tahlilinden yola çıkan sarsılmaz bir güvenin işaretidir.

“...O süreçler partiye farklı dayatmaların yaşandığı süreçlerdi. Birçok anlayış ve yaklaşımlar vardı. Bunlardan biri de Selim Çürükkaya idi. Biz o zaman yeniydik. Her şeyi öğrenen konumundaydık. O nedenle ne söyleniyor, satır aralarında ne var, nereye çekmek istiyor çok fazla ayırt edemiyorduk. Ama Zamani gibi arkadaşlar hemen fark edip o unsurun karşısında durabiliyordu. Çürükkaya onlara karşı tepkiliydi. Bu tepkisini zaman buldukça kusuyordu. Eğitimlerde böylesi arkadaşları konuşturmamaya çalışıyordu. Bir keresinde Zamani yoldaş ısrarla söz istemesine karşın bilinçli onu kaldırmamıştı. Sabahki ilk oturumdan ders bitimine kadar eli havada kaldı. Çürükkaya ona söz hakkı vermedi. 500–700 kişilik bir yapı. Yapıya saygısızlık yapmak istemeyen Zamani yoldaş söz hakkı almadan farklı bir çıkış yapmazdı. Yapmadı da. Hatta dersin sonunda Çürükkaya’nın ‘zamanımız kalmadığı için Zamani’ye söz hakkı veremedik.’ gibi alaylı küçümseyen bir yaklaşımı da olmuştu. Fakat dışarıya çıkıldığında dahi Zamani arkadaş peşini bırakmadı ve tartışmayı dışarıda sürdürdü. Gergin bir tartışmaydı. Ama düzeysiz değildi. İdeolojik bir çatışma mı denir öyleydi. Zamani yoldaş ‘sen yanlışsın’ derken sırf kuru bir dayatmada bulunmuyor, bunun bilimsel izahını da getiriyordu. İdeolojiyi savunma noktasında oldukça radikaldi ve insanların radikal yönlerine önem veriyordu. Çizgiyi, herhangi bir ideolojik tespiti, bilimsel temele dayandırdığı bir doğruyu savunurken kesinlikle taviz kar değildi. Elindeki topu kaptırmak istemeyen ya da kazandığı oyunu ‘ben kazandım’ diye

ispata çalışan çocuğun inatçılığına bürünürdü. Kesinlikle haksızlığı kabul etmezdi...”

Bekaa sonrasında Gezgör arkadaşın döndüğü yön yine Urfa olur. Urfa tamamı söylenmemiş bir türkü, yarım kalan bir eylemdir. Orada bırakılan yarımaları tamamlanmalı. Orada uğranılan ihanetin intikamı alınarak mesafelerle kapatılmalıdır. Durgunluğu kabul etmeyen, taşkın nehrin gözünü diktiği geniş bir yataktır Urfa.

“... O hep Urfa’dan yeni bir başlangıç yapmak istedi. Her zaman için Urfa’ya gitmeyi dayatıyordu. Hem de ateşli bir biçimde. Bu istemini Önderlik geldiğinde de açtı. Önderlik durup gülümsedi. Herkes onu tanıyordu. Coşkunu biliniyordu. Önderlik o coşkunuyla erken şehit düşmesini istemediği için direkt göndermek istemiyordu. Biraz daha sabır düzeyi artsın, olgunlaşsın istiyordu. Korumaya çalışıyordu. ‘Zamani biz seni gönderirsek kurda kuşa yem olacaksın. Bu taşkınlıkla olmaz.’ diyordu. Hatta ‘bireysel teröristimiz’ demişti. Ama o hiç dikkate almıyordu. Sonunda gitti. Belki başlangıçta farklı örgütsel çalışmalara alındı. O çalışmaları da başarıyla yürüttü. Gittiği her yerde sevgi ve bağlılık ortamı yaratıyordu. Ancak aynı tarzda giden çalışmalar onun için ölüm gibiydi. O mutlaka gidip düşmandan intikamını almak ve parti için çok önemli ve zorlu olan bir alanda başarmak istiyordu. Bunu bir amaca dönüştürmüştü. Urfa’ya “93 yılında gitti.”

Ve yeniden acılı türküler, acı dolu tarihiyle Urfa’da olmak, bırakılan yerden bir sorumluluğu tekrar üstlenmek, yeni türküler yaratma gerekçesini izlemek ve buna yeni bölümler katmak istemiydi. Urfa toprağa bağlılığın, davaya bağlılığın gösterilme zamanıydı.

...Arkadaş:“...İlkin Süruç’ta bir evde görmüştüm. Evdeki çocuklarla oynuyordu. Çocukları çok sevdiği onlarla ilgilenme tarzından anlaşılıyordu. Duygulu bir insandı. Herhangi bir insanı gördüğünde, yeni tanıştığında, ilk aklına gelen ‘ben bunu nasıl örgütleyebilirim?’ oluyordu. İnsanlara inisiyatif vermeyi seven, iş yaptırmak isteyen bir yönü vardı. İnsana güveniyordu. Herkesi yapacağı işe göre

sevk etme çabası oluyordu. İlk gördüğüne hemen ‘sen ne yapabilirsin’ sorusunu soruyordu. İnsanların eğilimi nedir, nasıl bir çalışma yürütebilir, bunları tahlil edip ona göre yönlendiriyordu. Karşısındaki biraz çekingen, sıkılghansa onu farklı yaklaşımlarla açmaya çalışırdı. Bütün sosyal yaşamı ile ilgilenirdi. Dar bir propaganda değil o tam bir militandı. Çocuklara, insanlara karşı yaklaşımı çok duyguluydu. Karşısındakinin üslubunu hemen kavrayıp o yönden yaklaşıyordu. Ondan dolayı insanlara kızdığında dahi onları incitmiyordu. O kızsda dahi karşısındaki ona kızmaz, tepkilenmezdi. Beş dakika sonra farklı duygularla yaklaşacağını bilirdi. İçindeki sevgiyi insan hissediyordu. Dıştan bakıldığında sert, otoriter gözükürdü. Ancak ilişkilendiğinde çok zengin bir iç dünyası oyduğı anlaşılıyordu. Göründüğü gibi olmayan kısa boylu bir devdi Gezgör arkadaş...”

Uğruna yola çıkılan, yazgısı değiştirilmesi istenilen bir halk; ağıtları değiştirilmek istenilen analar, çepeçevre örülü farklı bir zindan tutsağı genç kızlar, kadınlar; Harran’ın susuzluğunda yiten umutlarıyla gençler, insanlar... Onlara duyulan sevgi kavganın da gerekçesidir. Gezgör arkadaş kendisini onlarla var kılar.

...Arkadaş:“...Halkçıydı. Mesela giyimi çok sıradan bir vatandaşın giyiminden farklı olmazdı. Öyle lükse tenezzül etmezdi. Sade bir biçimi, yaşamı vardı. Böyle yöneticiyim, üstün gibi tepeden bakan yaklaşımları hiç olmadı. İlişkilerinde örgüt ağırlığını karşısındaki hisseder, doğal tarzıyla bunu hissettirirdi. İlişkileri çok sıcaktı. İkinci görüşmemizde yine bir yurtsever evde oldu. Zamani arkadaş o eve ilk kez geliyordu. Ama kapıdan girer girmez ‘Çayınız yok mu’ diyebilecek kadar samimiyet gösterebiliyordu. Çok rahattı. Kendini halktan görme vardı. Bu yaklaşımları insanları çekiyordu. Kendimizi onun yanında çok rahat hissederdik. Mesela insanlar her şeyini ona anlatabilirdi. Bir kadının kocasını şikâyet edişine tanık olmuşum. O zaman kadın hareketi bu kadar gelişkin değildi. Ancak ilk çıkıştan itibaren kadın sorununa

yaklaşımında her zaman için bir duyarlılık vardı. Gezgör arkadaş da halk içerisinde kadınlara karşı baskının giderilmesi noktasında bilinçlendirme istemi, uyarıları çok oluyordu. Feodal yapıyı aşma istemi bunu koşulluyordu. Şikâyet eden kadına da kendisini nasıl örgütlemesi gerektiğini anlatmıştı. ‘hatta sen niye müdahale etmiyorsun’ gibi kadını kendisini sorgulamaya ve karşı bir duruşa geçmesine teşvik ediyordu. Bu tür yaklaşımları ve halkla ilgilenme boyutlarıyla gerçek anlamıyla halkın gönlünü kazanmıştı. Daha önce de alanda çalışması, cezaevi direnişi çok büyük etkiler yaratmış, halkta izler bırakmıştı. Düşman bu etkiden çok rahatsızdı. Çünkü Gezgör arkadaş gerçekten halkın psikolojik, moral değeriydi. Örgütle ilişkisi olmayan insanları dahi çekiyordu. O yaşadığı süreçte efsaneleşmişti...”

Ve efsane giderek büyür. Yola Urfa’da ihanete bir daha geçit vermemek sözüyle çıkılmıştır çünkü. Onun gereğini yaparak destanını dilden dile yayar.

...Arkadaş: “...Suruç’ta 12 Eylül döneminde ihanet eden kesimler vardı. O süreçten dolayı cezalandırılmamışlardı. Halkın moral değerlerini etkiliyorlardı. Suruç belediye başkanı bunlardan birisiydi. Yanılmıyorsam ismi Mehmet Tuncay’dı. Gezgör arkadaş onu arayıp ihanetçi kesimden çekilmesini istiyor. Mehmet Tuncay’ın o sırada yanında iki subay var. Onlardan da güç alarak küfür ediyor. Gezgör arkadaş ‘bak gelirim oraya’ diye tehdit ediyor. Urfa’da oldukça deşifre olduğu için belediye başkanı gündüz geleceğine olanak vermiyor. Küfretmeye devam ediyor. Gezgör arkadaş tekrar uyarıyor. Ancak o tavrını devam ettiriyor. Üstüne üstlük tehdit edip, onur kırıcı şeyler söylüyor. Gezgör arkadaş, ‘sen dur ben geleceğim’ diyerek telefonu kapatıyor. Hemen iki kamyon ayarlıyor. M. Tuncay’ın bulunduğu yerin önüne gönderiyor. Kamyonculara ‘ben işaret verdiğimde gaza basacaksınız. Gürültü çıkacak, o arada ben geleceğim işim var, ayrıldıktan sonra serbestsiniz’ diyor. Kamyoncular ne olacağını bilmiyorlar. Ama Gezgör arkadaş sevgileri ve

güvenleri olduğundan ‘tamam’ diyorlar. Gezgör arkadaş kamyonların arasından giriyor. Kamyondakiler gaza basıyor. Gezgör arkadaş Tuncay’ın karşısına çıkıyor. ‘Ben sana geleceğim dememiş miydin’ diyor. Tuncay çok şaşkın. Gezgör arkadaş onu ve yanındaki iki subayı cezalandırıp ayrılıyor. Hiç kimsenin beklemediği bir şeydi. Gezgör arkadaş karar verdiğini anında yapma özelliğine sahipti. O eylemden sonra halka ve partiye zarar verebilecek çevreler korktu. Halk ihanet karşısında cevapsız kalınmadığına tanık oldu...”

Efsaneler kahramanları anlatır ve de bir çağın, bir halkın nabzını tutan kahramanlıkları. Kahramanlıklar ise önce sevgiden doğar, yaşamı, insanı, doğayı, toprağı sevmeyen kahramanlaşamaz. Bir de acılara dokunmayan, o acıların geçtiği imbikten kendini sınamamış kişi kahraman olamaz. Acıya anlam vermek ve sevince koşmak vardır kahramanlıkta. Anlam veremeyen imbikte boğulur kalır. Gezgör arkadaş bir kahramandır. Türkülerin acısından geçmiş, onun dilini çözmüş ve toprağın buyruğuna uyup sevinç yaratmak için kavgaya sarılmış bir yeniçağ kahramanıdır o. Kendi etrafında bir destan oluşturur. Urfa türkülerine dirence dair bir destan katılır. Enseye kilitlenmiş ellerinde iki bomba ile yeniçağın putu, korku, yıkılır.

...Arkadaş: “...Şahadet olayı biraz trajiktir. GAP bölgesinde genel bir operasyon düzenleniyor. İki arkadaş operasyonda düşman eline geçiyor. Bir arkadaş çözülüyor. Ve bir bayan arkadaş ile ilişkide olduğu noktayı veriyor. Düşman o noktaya kontrol kuruyor. Ancak yakalanan Gezgör arkadaşın cezaevinden tanıdığı, tavır ve duruşundan çok fazla güvenmediği Mustafa Güneş oluyor. Hemen çözülüyor. Düşman tabi Gezgör arkadaşın peşinde. O kontra ‘tamam Gezgör’ü ben ararım’ diyor hemen o gün Gezgör arkadaşın olabileceği birçok evi arıyor. Bulamıyor. Öğleden sonra tekrar aynı yerleri arıyor. Bir evde tesadüfen telefona Gezgör arkadaş çıkıyor. Yakalandığını bilmiyor. Kontra Gezgör arkadaş’a ‘Çok sıkıştım, çıkmam gerekiyor.

Bir araya gelip görüşelim. Sonra çıkacağım' diyor. Gezgör arkadaş konuşmasından, ses tonundan isteminden ters bir şeyleri olduğunu anlıyor. Anında fark ediyor. 'sen alçaklaştın mı?' diyor, diğeri 'yok' dese de 'alçak' deyip telefonu kapatıyor. Ondan sonra arkadaşları toplayıp yeni bir düzenleme ile alanı boşaltmayı düşünüyor. Ancak Gezgör arkadaşın hızlı karar vermesi bu kez aleyhine oluyor.

Tüm arkadaşları topladıktan sonra kontranın bildiği ilişkileri gidebileceği yerleri söylüyor. Düşman hem genel işbirlikçiler hem de kontranın verdiği bilgilerle yirmi evi birden kuşatma altına alıyor. Bunlardan biri de arkadaşların toplantı yaptığı evdir. Toplantı halindedirler. İzah yapıldıktan sonra hemen ayrılacaklar. Ancak baskın oluyor. Evin sarıldığını gören Gezgör arkadaş 'Tamam arkadaşlar. İş buraya kadar. Bir düzenleme yapacağız. İçimizden biri sağ kalacak. Yaşayacak. Direnecek. Parti ile ilişkileri devam ettirecek. Bu durumu partiye izah edecek.' diyor. Arkadaşların hepsi Gezgör arkadaşın kalmasını istiyorlar. 'Sen kal. Hem çok eskisin hem tecrübelisin. Eski bir arkadaşın sağ kalması gerekir' diyorlar. Gezgör arkadaş 'ben komutanım ve görevimi yapacağım' diyor. Sonunda Küçük Güneyli Leyla diye bir arkadaşta karar kılıyorlar. Leyla arkadaş diğeri bir odada battaniyelerin yastıkların altına gizliyorlar. Düşman Gezgör arkadaşın orada olduğunu öğrenince Kaymakam, Savcı vs tüm mülki amirler oraya geliyor. Gezgör arkadaş iki bombayı alıp 'siz ilk kısmı bana bırakın. Ben iki bomba ile onların içinde patlayacağım.' diyor. Arkadaşlar 'nasıl olur?' diye atılıyorlar. Gezgör arkadaş 'ben şehit düştükten sonra son merminize kadar çatışsınız. Sonra kendinizi patlatırsınız' diyor. İki bombayı pimlerini çekerek alıyor. Ellerini ensesinde kenetleyerek teslim oluyormuş gibi evden çıkıyor. Düşman onun teslim oluşuna çok seviniyor. Halka karşı kullanacakları önemli bir koz ele geçirdiklerini sanıyorlar. Sanırım teslim oldu diye farklı yerlerde kullanmaya çalışmışlar da. Gezgör arkadaş bu eyleme karar

verirken çatının üzerinde duran timi fark etmiyor. O kalabalığa doğru ilerlerken özel tim arkadan bombaları fark ediyor ve Gezgör arkadaşı arkadan vuruyor. Bombalar arkadaşın elinde patlıyor. Diğer arkadaşlar ilk şoktan sonra direnmeye geçiyorlar. Beş arkadaş da içeride şehit düşüyor. Düşman en son tesadüfen Leyla arkadaşını görüyor. O da yaralanmıştır. Leyla arkadaş Gezgör arkadaşına ve direnen diğer şehitlere layık bir şekilde düşmana sorguda sessizliğiyle çileden çıkarıyor. Alan ilişkilerini partiye teslim ediyor.

Gezgör arkadaşın şahadeti alandaki katılımlarda patlama yarattı. Her ay yaklaşık 50 genç katılıyordu. Saflara katılanların çoğu ve yeni doğan bebekler onun adını alıyorlardı...”

M.Gezgör şiiri yaşamıyla yazanlardandır. Ağızdan ağza dolaşan bir destan yaratarak yüzyıla direnme geleneğini miras bırakır. Söz, pratik düşünce ve yaşamın arasına boşluk bırakmayan insanlardandır M. Gezgör. Hem bir kahraman, hem de kendi destanını söyleyen halk ozanı olur. Zulme boyun eğmeyen, kahreyleyen bir halk ozanıdır o. Bu topraklarda yüzyıllardır şiiri bir direnç kalesi olarak görüp egemene karşı fırlatan yüzlerce halk ozanının ayak izlerini kavgasına taşır. Eylemciliğiyle bu halkaya yeni bir renk katar.

Mağara duvarlarına çizilen ilk resimden bu yana sanat ve sanatçılık, bu toprak insanının yalnızca yaşamına renk katan bir ayrıntı olmaktan çok yaşamının bir parçası olmuştur. Sonrasında sanatçılık yalnız bir elit tabakaya has sayıldığında dahi halk bu geleneğe sahip çıkmış bağrında saziyle sözüyle kendi sanatçılarını yetiştirmiş ve yazılan yanlışlara inat doğrusunu söz aracılığıyla taşımasını bilmiştir.

Çağlar ötesine uzanarak insan erdemlerine ulaşmaya çalışan Apocu Hareket bu geleneğe sahip çıkmış o şiirsel dili yakalamayı başarmıştır. Apocu Hareket şiirsel olan o dili kullanmıştır.

Apocu ruhu kabına sığmazlığıyla en coşkun yaşayanlardan olan Gezgör arkadaş o dile hem yaşamıyla hem de yazdıklarıyla en çok yaklaşanlardan biri olmuştur. Yaşamı yaratma kavgasına girişi, kavgada insan arayışı onu şiiri kendi yaşamında kurmaya götürmüştür.

Ali arkadaş; Apoculuk her şeyi biraz sanatsal yapmaktır. Oturuştan kalkışa, eylemden yürüyüşe kadar her şeyi sanatsal, estetik hatta edebi yapmaktır. Gezgör arkadaş, doğallığı, sadeliğiyle, atılganlığıyla, duygudaki inceliğiyle buna en yakın arkadaşlardan biridir. O önce kişiliğinde insan özünün ortaya çıkararak bunu hiç kimseden esirgemeyerek, paylaşarak şiiri kendinde oluşturunuyordu.

Şiir insandan uzak değildir. İnsanın doğasına en yakın türdür. İnsanlaşma ilk sözün başlamasıyla başlar. Dolayısıyla günümüz insanının bencilliğe bulanmış kirlerinden sıyrılmak kişiyi o doğallığa, şiire götürür. Gezgör arkadaş o sadelikte bir insandı. Doğaldı, arayışçıydı. İnsanı, doğruyu, hakkı arıyordu. Sorguluyordu. Ve en önemlisi de haksızlığı kabul etmiyordu. Bu özellikleriyle kişiliğinin deli doluluğu birleşince ondan şiir doğuyor tabi...

Rêzan arkadaş; “Edebiyat ile şiir ile ne zaman ilgilenmeye başladığını kesin bir tarih olarak belirtemem. Ortaokul sıralarındayken şiire bir ilgisi vardı. Nazım’ın dizelerini ezberlediğini hatırlıyorum ancak şunu kesin belirtebilirim, O şiiri yazmadı yaşadı. Hem okul yıllarındaki hem de mücadele içindeki yaşamında gerek kızgın mücadele ortamında gerekse zindandaki direnişçilikte şiiri yaşadı. Eğer yaşamını yazabilseydi ciltler dolusu şiir çıkardı. Güçlü duygulara sahipti ve derinden yaşıyordu...”

Gezgör arkadaş Apocu ruhun en çok ön plana çıktığı zindan sürecinde eline kalem alır. Bir zindan/ saçlarına/ çöker diye tarif ettiği koşullarda şiirlerini yazmaya başlar. Fiziken yapamadıklarını şiirine yükler. Eylemciliğini, atikliğini, sınır tanımazlığını, yaşam amacını, kavgasını şiirine katar.

Rêzan arkadaş; “Gezgör, çocukluğundan itibaren kişiliği dışa yansıyan oldukça mücadeleci, kavgacı bir arkadaşdır. Bir saat bir yerde oturduğunda sıkılan bir arkadaş. Yıllarca zindanda o ruhu tutmak kolay değil. Yine zindanda geçirilen süreçler çok kolay karşılanacak süreçler değil, 12 Eylül dönemleridir. Önümüzde ölüm ve ölümden başka seçeneğin bırakılmadığı süreçlerdir. Malatya’da kaba zor belki Amed zindanındaki gibi değildi. Fakat orada da örgütlülüğü yaratacağın, düşüncelerini paylaşacağın, ortak kavga vereceğin bir arkadaş yapısı yok. Mustafa arkadaşın hareketliliğine denk düşmeyen hep atakta, karşı hamlede olma özelliğini istediği yönde açığa çıkarma koşullarının olmadığı bir ortam. Yani o dönemde, o koşullarda dolup taşan duygular baraja dolan su gibidir. Tribünlerin kapakları açılmazsa baraj patlar. O koşullarda yaşamın iki seçeneği vardır. Ya ihanet edip tüm insani değerlerden bağını koparacaksın ki, bu en kötü ölümdür; ya da onurunla direneceksin ve yaşayabildiğin kadar yaşayacaksın. İşte ikincisinde günde bin defa dolan barajı bir şekilde boşaltmak gerekir. Hele bunu ortak bir atmosfere dökemiyorsan ya hemen kaleme sarılırsın ya zihninde kurarsın ya daha farklı bir şeyler yaratırsın. Bir eylem düşünürsün. Ama mutlaka birikenleri boşaltacak bir şeyler bulursun. İşte insanın duygularıyla, direnciyle, özüyle en fazla açığa çıktığı bu süreçlerde şiir doğma koşullarını buluyor. Şiire yönelinmiyor aslında şiir bu koşullarda gelip insanı buluyor. Doğal bir durum bu. Sanırım Gezgör arkadaşın Malatya sürecinde direnç kalelerinden biri bu oluyor. Kavgasını şiirle paylaşmaya başlıyor. Yaşamda gericilikle nasıl kavga ediyorsa bunu şiirlerine taşıyor...”

Fakat Gezgör arkadaşın şiiri yalnızca bir dışa vurum, duyguların aktarımı değildir. Tüm şiirlerde bilinç düzeyini taşırır. Yaşam felsefesini çizer. Şiirine yakaladığı yaşam anlamlarını sığdırır. Sorgular, arar, öfkelenir. Sevgisini, umudunu, hasretini işler. Şiirleri onun yaşam manifestosudur. “... Çiçekleri hep taze/ dalları yemyeşil/

hayat ağacı/ senin için yaşamak/savaşmak/ ölmek...” gibi çok yalın sade bir anlatımla kendi yaşamını özetler.

Rêzan arkadaş; “... O şiirlerine şiir demiyordu. Şiir üzerine belli araştırmaları ilgi düzeyi vardı. Duyguların kaba aktarımını salt şiir olarak değerlendirmiyordu. Şiirde düşünceyle yoğrulmuş bir akış, bütünsellik olması gerektiğini düşünürdü. Mert bir arkadaştı. Şiirleri de mertti. Dobra dobra konuşurdu. Şiirlerinde de sözünü sakınmamıştır.”

Gezgör arkadaşın şiirleri onun kişiliğinin aynasıdır yalnız içeriğinde değil biçim olarak da bir hareketlilik canlı bir tempo ve keskinlik göze çarpar. Üst düzeyde yaşanan duygularla açığa çıkan lirizm koza cümleler, keskin net bitirişler, birbirine yetişircesine alt alta sıralanmış sözcükler bir kelimeyle anlatılan anlık heyecanlar, şiirine canlılık, hareketlilik katan öğelerdir. Biçim ve içeriğin bu uyumunda bir devrimcinin karşı duruşu, direnişi, kükreysişi, canlılığı, atikliği göze çarpar. Bir de heyecanı duyguyu bildiren tekrarların basamak biçiminde ardı ardına sıralanması, derece derece duygu yoğunluğunu şairle birlikte yaşamamızı sağlar. Duygularını okuyana taşırır.

“dünyaların aşkı

Sevdiğim

Hele

Dur

Dur

Dur..!”

Örneğinde olduğu gibi her “dur” ünleminde ayrı bir duygu ve her seferinde akıtan bir heyecan hissedilir. Yine;

“Direndik

Direndik

Direndik...” de olduğu gibi okunduğunda dahi her derecede ayrı bir ses tonu kullanmak artan ve farklılaşan bir duygu boyutunu sese katmak zorunda kalınır. Bir akış, hareketlilik ve canlılık vardır. Gezgör arkadaş, benzer yöntemleri şiirlerinde sık sık kullanarak, yaşamında olduğu gibi anlamı

sözde bırakmamış, biçime de taşırılmıştır. Dizginlenemeyen taşkın bir nehir gibi kendine en uygun yatağı bulmuştur.

...arkadaş; “Şiirlerinde coşkuyu, sürekli atılımcı bir ruhun sıcaklığını görmek mümkün. Bir de samimiyeti görebilir insan. Hele hele onu tanıyan insanlar onun şiirleriyle pratiğinin birliğini görebilirler. Onun şiirlerinde insan sözün gücüne ve gerçekliğine inanıyor. Çünkü ortada pratikte var.”

“Tam on ikiden ateş ettiler/ keyfime/ kırmazsam o eli/ yarında ateş edecek/ besbelli” görüldüğü gibi oldukça duru, sade bir anlatım var. Gezgör arkadaş, imge bulma telaşı ile değil duru sözü en uygun yerde kullanmaya çalışarak şiirde müziği yakalar. Söyleyişteki sadelik ilk bakışta herkesin yazabileceği hissini uyandırır da denendiğinde müziği veren sanatsal yönün ve düşünce derinliğinin kolay kolay yakalanamayacağı anlaşılan bir uyum ile karşılaşılır. Sözün yalınlığı, düşünülenin, yaşanılanın netliğinden ileri gelir. Şiirinde pratiğin yükümlülüğünü yerine getirmiş militanın iç huzuru, hesapsızlığı yansır. Rahat bir söylem ve kendinden eminlik, hemen göze çarpar. Tabi bir de yaşamına el atılan devrimcinin öfkesi, yaşam ilkeleri yer alır. Mustafa Gezgör arkadaş duyguları ayrıntılarda yakalar. Ali arkadaş; “Doğaldı. Aynı zamanda tavır ve davranışlarıyla oldukça sempatikti. Kendini farklı göstermeye ihtiyaç duymuyordu. Herkese karşı öyleydi. Üste, alta, halka karşı yaklaşımlarında farklılık olmazdı. O, olduğu gibi görünen, görüldüğü gibi olan bir arkadaştı. Şair, edebiyatçı kişiliği bu yönüyle onda gelişiyor. Cezaevi sürecinde fazla açığa çıkmıyordu ya da herkesle tartışmıyordu. Ancak doğal yapısının onu şiire sürüklemesi, şiirin o kişilikte vücut bulması bana çok doğal geliyor. Gerçek sanatçı edebiyatçı bir doğallığı yakalamalıdır. Sade olmalıdır. Aşırı süsleyip söz oyunlarına boğmak yerine sade bir insanın hesapsızlığıyla anlamı daha öne çıkarmalıdır. Gezgör arkadaş öyleydi. Vermek, anlatmak istediklerini gizleyerek değil; açık açık ortaya koyardı.”

Gezgör arkadaş çoğu zaman şiirlerine bir manzarayı taşır, şiirlerinde yaşamdan yaşanılardan kesitler vardır. Onun çizdiği tablo ile kimi zaman mahpus sohbetinde voltada, kimi zaman Bekaa'nın kayalıklarında yıldızları sayarken, kimi zaman Baar Elias'da Lübnanlı küçük bir kız çocuğu seyredilir.

...arkadaş; “O, hissettiklerini, etkilendiği şeyleri şiirlerine taşıyabilecek kadar dışa dönüktü. Etkilendiği bir çocuk mu var, Lübnan'da Baar Elias'da gitmeseniz de orada yalın ayak, başı çıplak, salyası akan bir çocuğu görmediğiniz halde şiirleriyle canlandırabilirsiniz. Hatta ondan yola çıkıp da siz kendiniz daha farklı yönler de katıyorsunuz tabloya. Resmini çizebiliyorsunuz. Gezgör arkadaş, o çocuğun durumunu yarattığı hüznle, o durumda oluşuna duyulan öfke ve buna neden olanlara karşı intikam hissini çocuğun portresi ile çok güzel buluşturuyor. Çok açık sade bir dili vardı. Mesela hepimiz Bekaadaydık ama biz Beka yı onun gibi ayrıntılarıyla göremiyorduk. Yazdığı Bekaa şiirinde hiç bir ayrıntıyı gözden kaçırmadığını ortaya koymuştu. Orada mücadele vermiş, şehit düşmüş yoldaşları anlatırken de bunları çok güzel canlandıran, o mekânı çok güzel betimleyen, şehitlerle buluşturan yalın bir dile sahiptir. Mekâna ruh katıyordu. Öfkesini dile getirdiğinde de ince hicivleri hemen kendini gösteriyordu. Düşmanı dile getirirken ince bir alay içeren esprilerini hissetmek mümkündür. Bir de hangi yöntemle üzerine gelinirse gelinsin -top, tüfek, zincir ve demir parmaklığıyla zindan olsun- insan ruhunun engel tanımazlığını kendisinden bildiğinden düşmanı küçümseyen bir üslubu vardı. Bir şiiri vardı, yanılmıyorsam şöyleydi; “Ne kavgalar yaşarım/ en yiğit/ gladyatörler imrenir/ şimşekleri susturur/ işkencede gözlerim/ firavunlar siner/ ödlekleşir...” gerçekten de öyle olmuştur...”

Onda kavgacılık salt kaba bir intikam alma istemi değildir. İçinde insanın insanca yaşaması gerektiği bilincini taşır. İntikam hissi kaynağını güçlü bir insan sevgisinden alır. İnsanın onursuz yaşatılmasına karşıdır. Zindanda bekletilen

bir yanını “ölü” olarak görmüş, diğer yanı ile dünyaları kucaklamak istemiştir. Öfkesi, intikamcılığı bu bir yanının öldürülmesine, halkının, insanlığın öldürülen yanlarıdır. Ölü yanlarına isyanla, insana güvenen tok bir ses duyulur; “... Ve inan/ ellerim var dünyayı avuçlayacak/ yarı yaşında bir ölü/ sevdamı anlatayım sana/ sevdamın katilleri/ kalleşleri/ utandıran/ bir kinim var ki,/ delikanlı bahar/ nasıl anlatsam...”

Rêzan arkadaş; “...İnsanlık adına yola çıkmadan savaşa giren bir insan yok olur. Nitekim ülke çıkarları adına piyon olarak savaşa sürüklenen birilerinin ceplerini doldurmak için insan kanına girenlerin sonları ortadadır. Sendrom yaşar onlar. Şimdi bizde de savaşın şiddetinden, acımasızlığından etkilenme olur. Doğal olarak insanız. Ancak ne için savaşıldığı bilinci var. Yok, etme değil de yaratma ve kendini var etme temelinde yaklaşmak insan yanımızın yitirilmesinden çok güçlenmesine yol açıyor. Savaşa böyle yaklaşmak -çetin bir sınav olduğu için- insanı güçlendiriyor, kişiliği güçlendiriyor. Acılar anlam buluyor. Ve acı onu insanlığa sırf kendi çıkarları için yaşatmak isteyenlere döndürülüyor. Öfke, intikam buna yöneliktir. Gezgör arkadaşta da böyledir. Çünkü o kavgasında insanı arar. Kendisinde, çevresinde insanın güzel özelliklerini yakalamak, yaşatmak ister. Bu özelliği çocukluğundan başladı. Çevresindeki insanların o kötü koşullarda tutulmasına öfkeleni ilkin. Buna yaptığı işle destek verdiği için babasına öfkeleni. Ondan utandı. Hep çatıştı bunlarla. Ama yok etmek için değil. O çirkin yönleri atıp insanın güzel özelliklerini açığa çıkarmak içindi çatışması. Onun insan sevgisi çok güçlüydü. Bu şiirlerine de yansır. Savaşı, direnişi, kavgayı, bağlılığı, sadakati, görürsünüz. Onda insan motifi bu özellikleriyle bütünleştiği oranda vardır.”

Bir de, “sevgilim/ dünyaların aşkı/ geçmiş/ gelecek/ tüm zamanların/ yaşanmış/ yaşanmamış/ tüm savaşların/ varlığının tek nedeni/ kılıç uçlarından/ kandan/ ve de/ emekten doğan/baharına göm/ köklerinden içeyim/ salkım/saçak/ dolansın/ hayat damarlarım/ sana tutkun/

sana vurgun/ senden öncekiler gibi...” dedirten ülke sevgisi vardır şiirlerinde.

...arkadaş; “Zamani arkadaşta bazen fırtına öncesi bir sessizlik, bazen fırtına sonrası kalabalık, bazen de her ikisinin iç içe geçişini hissedersiniz. Onda bir çocuğun ağlayışı, kahkahası gibi insanı etkileyen bir şeyler var. Öyle bir yapısı var. Onun karşısında hem dinginliğinizi korumalısınız, hem de içinizden taşkın bir sevinç, heyecan hissedersiniz. Hem her an saldırıya hazır hamle pozisyonundasınız, hem de yüzyıllara eziyet yüklemiş bir halkın türküsünü, uzun destanını dinlemek için sabretmek gerektiğinin farkındasınızdır. Onu hissettirirdi ama kendisi bu konuda çok sabırsızdı. Tabiat ve insan sevgisi güçlüydü. Onu böylesine taşkın ve yerinde duramaz yapan bu sevginin büyüklüğüydü. Bunları şiirlerinde derin işlerdi. Kendi şiirlerini yine en iyi o yorumlardı. Şehit Ozan Serhat saz çalıyor, o da, bize şiirlerini okuyordu. Bazen sanki duyar gibi olurum. Vermek istediğini ses tonuyla da güçlendirirdi. Farklıydı...”

Ve o bir gerilla şairidir, “yerle gök arasına sıkıştırılmış” soluksuzluk olarak tarif ettiği zindandan, “öfkesinin önünde titremezse bir bakışta eriteceği” demir parmaklıkların arasından “hep 12 Eylülere toslayan” voltalardan, “açlık ve sarı bir kir kokan” hücrelerinden, kuşatılmak istenen ama dağlarda boy veren “güvercin gülüşlü, mavi kanatlı” kavgasına akmak ister. Bedeni kuşatma altında olsa da ruhu şiirleriyle kanatlanıp “sevdasının yüreği olan” Bekaa’ya konar. Bekaa’ya ulaştığında kavuşma sevincine gidenlerin hüznünü de ekleyerek “yeni sevdalılara” seslenir. Herkesi, “dağlara kavga ekmeye” çağırır. Ve geride, zindanda kalan yoldaşları seslenir, “ben de bilirim mahpusu/ ne şirin olur/ kavga hasreti/ bir kurşun ol istersen/ döne/ döne uç/ inan kahırda/ sevdaya beşik sallamaktır/ en güzeli...” der. Kendisi öyle yapmıştır. En kahırlı yılları olan zindan sürecinde içinde sevdayı büyütür. Sevdaya şiirler söyler. Çünkü o gerilla şairidir.

Rezan arkadaş; “Elinize geçerse zindan çıkışlı arkadaşların şiirlerine bakın. Hepsi de gerillaya dair şiirler yazar. Gezgör arkadaş gibi her şeyiyle kavgaya kilitli olan bir insanın da böyle yapması normaldir. Oysa cezaevine girdiği süreçlerde gerilla henüz tam anlamıyla oluşmamıştır. Gerillanın bu kadar kurumlaşmış halini tasavvur dahi edemezdik. Yani gerilla, sadece silahlı güçlere sahip olmak anlamına gelmiyor. Gerilla, süren kavga idi. Bir şeyler yapma kavganın içinde olma istemidir. Yaşamdır. İçimizde beslediğimiz, ulaşmak istediğimiz güzelliğe dair inançtır. Umuttur gerilla ve arkadaşların Kâbe’si gerilla olur. Gezgör arkadaş için de öyledir. Zindan direniş süreçlerinde, zulüm süreçlerinde biriktirilen öfkeyi namlunun ucundan, bunu yaşatanlara kusmak ister. Yine ülkesine, halkına, insanına, yoldaşlarına duyduğu tüm özlemi bir gerillanın terli alnını öperek gidermek ister. Sanırım çıktıktan sonra yazdığı bir şiir var. Orada mahpustaki özlemine kavuşmasını anlatır “...ve bir temmuz günü/ ürkek mahpus düşlerinin/ orta yerinde/ biraz acemi/ biraz çocuksu/ utangaç bir gülümseyiş/ sarmış içimi/ yıllar önce/ tutsaklığımda/ hasret bırakıldığım/ silahımla sohbetteyim/ bal sarısı kabzası/ sevgilinin dilinden tatlı/ tetiği...” tam hatırlamıyorum ama kavuşma duygularını böyle anlatıyor. Yani bütün özlem bu. İnsan olanın yaşamasının mümkün olmayacağı koşullarda iradi olarak ayakta tutan, moral olarak ayakta tutan ve hatta fiziki olarak ayakta kalmayı sağlayan gerilladır. Çıktıktan sonra Beritan arkadaş üzerine yazdığı bir şiir var, o direnişin ideoloji, moral yönünü, siyasi yönünü en iyi biçimde formüle etmiştir. Yani gerilla şairi olmak sadece aktif, içinde olmakla olmuyor, özüne inmek, düşüncede yaşamak gerekiyor. Bilinçte yaşam amaçlarına ulaşma olayıdır. Mahsum Korkmaz Akademisinde Gezgör arkadaş zindanda gerillaya dair çizdiği tabloya beyni ve yüreğindeki en son renkleri katıyor...”

En son gidenlere seslendi Gezgör arkadaş, onların sevdalarından yarınlara sevda taşıma sözü verdi. “Gidenler/ gidenlerimiz/ yarım kalan kavgamız ve yerde

tüfeklerimiz dedirtmedik/ alın/ alın/ sizin olsun/ tetiğe düşen yüreklerimiz/ gelin, gelin yeni sevdalılarımız” diyerek yeni sevdalılar aradı. “meraklanmasın gidenler” dedi ve sözünü tuttu. Şimdi onun yarım bıraktığı yerden kavgasına türküsüne sahip çıkma sözü ardıllarına kalıyor.

Ali arkadaş; “... Sanat, kültür ve edebiyat yaratım ister. Devrim bir yaratım olayıdır. Bu noktada Gezgör ve onun gibi arkadaşların yarattıkları ve bizlere bıraktıkları önemli bir miras var. Bu arkadaşlar yaşasaydı devrimimizin sanat ve edebiyat akımının yaratıcıları olurlardı. Onlarda hem bir araştırma kapasitesi, hem yaratım yeteneği, hem de bunun derinliği ve yoğunlaşması vardı. Bir duygulanma anında kaleme aldığı şeyler değildi yazdıkları. Onu yaşıyorlardı. Yaşam biçimi olan eylemcilik ve gerillacılık; araştırmacı ve şair gözüyle bütünleşiyordu. Apoculuğu, Apocu felsefeyi herkes tartışıyor. Apoculuğun felsefesi, ideolojik, örgütsel çizgisi aslında edebiyat akımının da kendisidir. Ve Gezgör gibi arkadaşlar onun öncülüğünü yaptılar. Belki bunun kuramını çok fazla ortaya koymadılar. Zaten onun koşulları da yoktu. Zamanları da yoktu. Ama bunun nasıl yapılması gerektiğini bize gösterdiler. Yaratıcılıklarıyla, sözleriyle, yaşadıklarıyla gösterdiler. Sanat ve yaşamın birbirinden koparılamayacağına kanıt oldular. Geriye bunun bilinciyle derinleşerek sürece, çağa, mücadelenin geldiği düzeye uygun, insanlığın ve halkımızın bugünkü ihtiyaçlarını da gözeterek onu yeni biçimde yaratmak kalıyor. Verilecek söz budur...”

Mustafa Gezgör yeni bir türkü şimdi Kürdistan’ı boydan boya dolanan...

YILMAZ DAĞLUM- REZAN ARKADAŞIN ANLATIMI

1978'in Nisan ya da Mayıs ayıydı. Urfa Viranşehir'de faaliyet yürütüyorduk. O dönemde Mardin Kızıltepe'de faaliyet yürüten Mazlum Doğan arkadaş yanımıza geldi. Viranşehir'deki komün evimizde bize yaptığı toplantının sonunda:

—Abdullah arkadaş şu anda Suruç'ta toplantı için buraya gelmesi gerekiyor. Nasıl yapalım? Dedi.

Önderliği Suruç'tan Viranşehir'e benim getirmem kararlaştırıldı. Mazlum arkadaş bana şimdi anımsayamadığım bir kahvenin adresi ile sahibinin adını verdi. Toplantıdan sonra hemen Suruç'a gittim orada verilen adres ve isim üzerinden Önderliğe ulaştım. Önderlikle beraber Suruç'tan Viranşehir'e geldik. Viranşehir'deki komün evimizi yeni tutmuştuk. İçeride derme çatma birkaç eski eşya dışında bir şeyimiz yoktu. Eve geldiğimizde Önderlik yerdeki minderlere oturmadı. Kenarda tahta bir sandalyemiz vardı. Bütün ısrarlarımıza rağmen gitti bu sandalyeye ilişti. Partileşme süreciydi. Çok yoğun çalışan Önderlik yorgun görünüyor. Elinde olmadan sık sık kaşınıyordu. Bize “uzun süredir doğru dürüst temizlik yapamadım, sanırım bitlendim” dedi. Banyomuzda su ısıtacak araçlarımız olmasına rağmen kabul etmedi. “önce işimizi yapalım sonra bakarız” dedi. Viranşehir komitemiz Mustafa Gezgör (Viranşehir), Veysi Badem (Viranşehir), Abdulkadir Hançer (Viranşehir), Kazım Demirtaş (Dersim) ve ben (Yılmaz Dağlum) dan oluşuyordu. Komitemizi topladık. Komün evimizde önderlik toplantımızı yaptı.

Ertesi gün sabah önderliğe şehir hamamına gitmeyi önerdik. Önderlik: “ Güvenlik açısından sorun olmaz mı?” diye sordu. Biz gerekli önlemleri alabileceğimizi söyleyince “ o zaman olur” dedi. O zamanlar bütün Viranşehir esnafı, önde gelenleri Mustafa Gezgör arkadaş

ya sevdiği için ya da korktuğu için bir biçimde saygı duyardı. Bu nedenle Gezgör arkadaşı şehir hamamının öğleden sonra (sabah bayanlaraydı) bize tahsisini sağlaması için hamamcıya yolladık. Veysi Badem de çarşıya kadar giderek Önderlik için (çok iyi anımsıyorum) gri renk bir pantolon, ona uygun açık renk bir gömlek, “v” yaka bir kazak ve bir takım iç çamaşırı alıp geldi.

O gün öğleden sonra silahlarımızı kuşanıp Önderlikle şehir hamamına gittik. Daha önceden Gezgör’ün bize tahsis ettirdiği hamama, biz çıkıncaya kadar müşteri kabul edilmeyecekti. Hamamda Veysi Badem ile Abdulkadir Hançer silahlı olarak kapıda nöbetçi kaldılar. Gezgör arkadaş ile ben de Önderlikle beraber hamama girdik. Önderliğin vücudunda sivilceler çıkmıştı. Gezgör’le birlikte önderliğin sırtını bir güzel keseledik. Banyodan sonra arkadaşların hazırladığı meyve suyunu içen Önderlik banyodan girerken üzerinden çıkardığı elbiseleri göstererek “bunları yakın” dedi. Eski hamamların arka bölümlerinde hamamın suyun ısıtan “kül haneler” olurdu. Genellikle tezek yakılan bu kül hanelerde tezekleri ocaklara atanlara da külhan denirdi. Ben de bu elbiseleri alıp kül hanelere götürdüm. Oradaki külhanbeyine bunları kül hane de yakmasını istedim.

O gün hamamdan komün evimize döndüğümüzde Önderlik:

— Keşke zaman olsaydı da bu gece de sizlerle burada kalsaydım. Böyle bir banyodan sonra rahat bir uyku uyurdum diye hayıflandı.

Fakat Önderliğin hemen aynı akşam Diyarbakır’a gitmesi gerekiyordu. Komünümüzün kasasında Önderliği yolcu edecek paramız yoktu. Gezgör arkadaş bir ara evlerine kadar gidip babasından 45 Lira para alıp geldi. Bu parayı kendisine vermek istediğimizde Önderlik bu parayı almadı. “Diyarbakır’a kadar yol paramız için gerekli olanı benimle birlikte gelecek olan arkadaşlara verin yeter” dedi. Önderlikle Diyarbakır’a Veysi Badem gidecekti. O zamanlar Viranşehir’den Diyarbakır’a iki kişinin yol parası 10–15

Lira olsa gerekti. Beklenmedik durumları da dikkate alarak yanlarında para olsun diye 45 Lirayı Veysi Badem arkadaşına verdik. Önderlik o akşam Viranşehir'den Diyarbakır'a gitti. Mustafa Gezgör arkadaşın babası ilişkileri çok çelişkiliydi. Yan yana geldikleri her zaman ve her yerde çatışlırdı. Baba oğul artı-eksi akımlar gibiydiler. Nerede olursa olsun birbirleriyle temas ettiklerinde anında kısa devre oluyor çıtırtı, cızırtı, kıvılcımlar derken büyük bir çatırtı ile hatlar kopuyordu. Aynı komünde çalıştığımız Gezgör evlerine örgütsel ihtiyaçlar gerektirdikçe gidiyordu. Önderliğin Viranşehir'e gelişiyle acilen ihtiyaç duyduğumuz 45 Lira ile evlerinin avlusunda babası Necmettin amca ile girdiği meydan muharebesinde; artık yorgun düşen Necmettin amcanın "al da git Allahın cezası" diye yere fırlattığı parayı alıp gelerek sağlamıştı.

Deli dolu babacan biri olan Necmettin amca Viranşehir çarşı karakolunda gece bekçisiydi. Oğlu Gezgör de her bakımdan babası Necmettin amca gibiydi. Hık demiş burnundan düşmüştü. Bir dağda iki eşkıya, bir evde iki "deli" olmaz derler. Baba oğul evde, çarşıda, bağda, bahçede her yerde birbirlerine karşı sürekli ve sevimli bir teyakkuz içindeydiler.

Bir akşamüzeri Viranşehir'de komün evindeyken haber aldık: DHB'liler (şimdiki MLKP) çarşıda gazete satıyorlarmış. O zamanlar Viranşehir'de ilgili her şey gibi bu işler de bizden sorulurdu. Kürdistan'da DHB'lilerle de çatışma halindeydik. Haber alır almaz hemen o an orada dört beş arkadaş toparlanıp hızla çarşıya indik. Çarşı merkezinde gazete satan DHB'liler on beş yirmi kişilik bir gruptular. Bizim grup toparlayacak zamanımız olmadığı için dört beş kişiyle önlerini kestik ve onlara, Viranşehir'de bu gazeteyi satamayacaklarını söyledik. Onlar satarız dediler. Satarsın satamazsın çekişmesi kısa sürdü. Çünkü bu tür ağız dalaşlarından, laf kalabalıklarında hiç hoşlanmayan Gezgör de aramızdaydı. Bu gibi durumlarda her zaman olduğu gibi ilk yumruğu o vurdu. Ve çarşının ortasında DHB'lilerle birbirimize girdik. Bu arada poliste

kavgaya müdahale etti. Bu hengâme içinde baktık iri yarı, çam yarması, ızbandut gibi bir polis ensesinden, ceket ve gömlek yakasından pençelemiş, karakola doğru sürüklüyor. Sayımız çok az olduğundan Gezgör'ü o zebaninin elinden alamadık. Fakat zebani ile pençesinde çırpınan Gezgör'ü yakın takibe aldık.

Pençesinde cehenneme sürüklenirken zebani ile aralarında olanları daha sonra Gezgör bize şöyle anlattı: Polisin pençesinde karakola sürüklenirken “beni bırak senin için iyi olmaz” demiş. Gezgör'den bunu duyan zebani: “yürü ulan” diye söverek kükremiş. Zebani ağzına bozunca Gezgör bu altta kalır mı? O da ağzına geleni söyleyip zebanın küfürlerini ona ziyadesiyle iade etmiş. Yol boyu zebani ile böyle “al takke, ver külah” cebelleşirken Gezgör bir de bakmış karakolun önündeler. Bu devlet kadanası aygır, kavrayışsız tosun, uyarıdan iyilikten anlamıyor. Ne yapsın Gezgör? Kuşlar gibi kafese girecek hali yok ya. Hemen o anda, orada, karakol kapısının önünde cebinden bıçağını çekip o ana kadar herkesinki gibi iki parça olan zebaninin kalçasının iki vuruşta dört parçaya ayırmış...

Karakolun kapısı önünde kopan cayırtıya, böğürtüye biraz uzaktan da olsa kulaklarımızla tanık olduk. Orada öyle bir cayırtı, öyle bir böğürtü kopmuştu ki maşallah bütün Viranşehir çarşısı sarsılmıştı. Karakolun önünde ortalık bir anda ana baba gününe döndü. Karakoldaki polisler, bekçiler yukardan aşağıya kapının önüne boşaldı. Çevredeki esnaflar, ortalıktaki aylaklar herkes karakolun önüne orada yüz üstü yerde debelenerek böğüren zebaninin başına üşüştüler. Gezgör hariç herkes oradaydı. Gezgör'ü koyduysan bul! En nazik yerinden parelenen zebanın zaten azıcık olan aklı aldığı bıçak darbeleriyle başından iyice gidince pençesindeki Gezgör'ü aniden bırakıvermiş, Gezgör de tabanları yağlayıp kaçmaya başlamış.

Vukuat sırasında karakolda göreve hazır bekleyen bekçi Necmettin Gezgör aşağıda kopan cayırtıya iner inmez daha kapıda duruma el koymuş, beylik tabancasını çekip Mustafa Gezgör'ün peşine düşmüştü! Çarşının ortasında

Mustafa Gezgör kaçıyor Necmettin Gezgör elinde beylik tabancasıyla onu kovalıyor. Biz de Gezgör'lerin arkasından koşuyoruz. Hemen önümüzde koşan Necmettin Gezgör bir elinde havaya kaldırdığı beylik tabancasını sallayarak;

—Dur, teslim ol ulan! Durmazsan Allah'ıma vururum.

Hemen onun önünde kaçmakta olan Mustafa Gezgör de kaçarken aynı anda başını geriye çevirip omzunun üzerinden ona:

—Vur! Vur! Vurmazsan senden kötüsü yok diyordu.

Sonunda biz Necmettin amcaya yetişip onu durdurarak aramıza aldık ona:

—Sen delilendin mi Necmettin amca. Dur hele biraz soluklan da biraz düşün. Kovaladığın bu insan kimdir? Necmettin amca kan ter içinde soluğunu dalından alarak bize:

—Öte gidin azıcık uzak durun benden. Sizden her şey umulur. Silahıma dokunmayın üstüme zimmetlidir. Silahıma dokunursanız ben biterim bilesiniz.

—Necmettin amca niye böyle yapıyorsun biz yabancı değiliz ki.

—Ne malum. Aha biriniz de oğlum olacak şu ipini koparmış serseri. Benden olduğu kesin de. Ne idiği belirsiz. Ne halt ediyor. Hangi akla hizmet ediyor zerrece anlayabilmiş değilim... Şimdi de devletin ayısını çarşının ortasında doğramış atmış. Ne olacak nereye varacak bu işlerin sonu?

Necmettin amcanın sağlam mantığı karşısında söyleyecek söz bulamadık. Bizi böyle karşısında masum, sus pus gören Necmettin amca:

— Gidin o çatlak serseriye bulun bir zaman ortalıkta sürtmesin kaybolsun. Gezgör o anda çoktan gözden kaybolmuştu zaten.

MUSTAFA GEZGÖR YOLDAŞIN ANISINA

Büyük inanç ve ilke sahibi kararlı, tutarlı ve gözü kara bir kişilikti. Dobraydı. Öylesine dobra dobra biriydi ki: inandığı doğru bildiği, somut olarak gördüğü; içtenlikle istediği her şeyi her koşul altında herkesin yüzüne söyler önünde yapardı. Dışarıdan bakanlar onu belalı bir taşra bıçkını sanabilirdi. Oysa Gezgör arkadaş yoldaşları ve halkla ilişkilerinde çok sevecen, duyarlı, saygılı ve kesinlikle ilkeliydi. Hiçbir konuda en küçük bir hesap içinde olmaz. Asla bireysel çıkar peşinde koşmazdı. Mustafa Gezgör’de bu anlamda ben ve bencillikten eser yoktu. Kendisi için ihtiyacı ve hakkı olanı da istemezdi. Örgütün, halkın ve yoldaşların iyiliği ve mutluluğu onun en büyük sevinç ve mutluluk kaynağıydı.

Mustafa Gezgör arkadaş kişiliğindeki kültürel, toplumsal genlerden kaynaklı son derece doğal bir serbestlik ve özgürlük tutkunuydu. Hiç kimseye ve hiçbir şeye ikna olmadan, inanmadan çıkar amaçlı korkuyla boyun eğip, körü körüne bağlanmaz, bağımlı kalmazdı.

Önderlikle her konuda aylarca süren kıyasıya bir tartışma içinde oldu. Önderlik sahasında noktalanan bütün bu tartışmaların sonunda Gezgör arkadaş “ben Başkan Apo’nun yanlışlarının da sahibiyim” dedi. Mustafa Gezgör arkadaş: doğal toplumun kadın eksenli kom yaşamının, insanlık tarihinin derinliklerinden gelen toplumsal-kültürel genleriyle yaşayan-davranan eşitlikçi, paylaşımcı, bütünlükçü bir komcuydu. Partinin ve halkın dur durak bilmez, yorulmaz bir hizmetkârı, karşıtlarının püsküllü belası, korkulu rüyasıydı. Daha o zamanlar Viranşehir’de Gezgör’ün bulunduğu her ortamda yaramaz kişilikler kendilerine çeki düzen vererek ayaklarını denk atarlar, dostlar yurtseverler de “Gezgör burada diyerek” onun oradaki varlığından güç alarak rahat ederlerdi. Bir keresinde komün adına mercimek yolmaya gittiğimizde tarlada çalışanlar arasından bir kadın bize; “aranızda Mustafa Gezgör var mı?” diye sordu. Biz de ona Gezgör’ü

gösterdik. Sevinçle dönüp Gezgör'e bakan kadın düş kırıklığı içinde:

Bu mu? Diyerek hayıflandı.

Bu yurtsever kadın Gezgör hakkında duyduklarıyla imgesinde öyle bir kurtarıcı Gezgör yatarmış olmalıydı ki... Karşısında 1.60 boyunda etine dolgun, tıknaz sıradan bir burçak yolucusu doğal Gezgör'ü görünce afallamıştı. Kadın belli ki boylu poslu, iri kıyım heybetli bir Gezgör hayal etmiş olmalıydı...

Gezgör arkadaş nerede klasik bir Kürt müziği duysa, bir govend oyunu görse koşullar ne olursa olsun bu müziğe ve oyuna doğrudan katılarak eşlik ederdi. Dahası Gezgör arkadaş böyle bir durum yokken hiç beklenmedik yerde ve anda dışardan bakıldığında durduk yerde birden bir govende durur ya da türkü söylerdi. Gezgör arkadaşın anlamakta zorlandığımız bu yanını önceleri onun farfaralığına verip onda bir tür çatlaklık emaresi olarak gördük. Oysa Gezgör'ün bu yanını onun bize sözle ifade etmekte zorlandığı sevinç ve acılarını bize anlatma ve bizimle paylaşma çabası olduğunu zaman içinde sezip anladık. Henüz doğru temelde ele alınıp çözümlenerek anlaşılmamış olan klasik müziğimizin tınları ve figürleri; ülkemiz Mezopotamya-Kürdistan'da doğan yerleşik yaşam uygarlığının şafağında kom yaşamında buluşan insanlığın henüz yeterince gelişmemiş dilden önce, kendisini bireysel ve toplumsal ifadesinin dışı vurumudur. Gezgör arkadaşın tarihimiz üzerine teorik çalışmaları da vardı. Egemen tarihçilerin inkârcı bir zihniyetle üzerinde geliştirdikleri her türlü spekülasyonla unutturdukları kadın eksenli yeni tarih bilincimizin ana halkalarını çok ağır zindan koşullarında, çok sınırlı bilgilerle yakalayıp geliştirmeye çalışıyordu. Zindanda pelür kâğıda kopya ederek gizlice yolladığımız bu tarih çalışmalarının ana teması: "Kürtlerin yukarı Mezopotamya'ya Kuzey Avrupa'dan geldiklerini öne süren tarih hipotezine karşı" "Kürtler Mezopotamya'nın yerlileridir. Avrupa'nın Aryen halklarıyla Kürt halkı arasındaki ortak ve benzer yanlar, Kürtlerin Avrupa'dan

Mezopotamya'ya değil, bu halkların Mezopotamya'dan Avrupa'ya g ettiklerini gsterir" teziydi. Arkeoloji biliminin ideolojiye ve teorik politikaya henüz indirgenemediği 83–84 yıllarında yapılan bu çalışmada ne sürülen bu tez Gezgör arkadaşın salt olağanüstü bir pratiki değil, aynı zamanda kafa emeğine de yatkın bir devrimci olduğunu gösterir.

Mustafa Gezgör arkadaşına düşmanın kendisini fellik fellik aradığı illegalite koşullarında rast geldiği bir dğndeki govende katılmaktan kendisini alamadı ve govend sırasında bir kaza kurşunuyla ayağından yaralandı. Bu koşullarda düşmana yakalanan Gezgör arkadaş uzun zindan sınavından da alnının akıyla ıktı. Zindandan çıktıktan sonra 1992'de görevli olarak geldiği Suruç'ta bulunduğu evde düşman tarafından kuşatıldı. Son anda dışarıya çıkmaya ikna ettiği yanındaki arkadaşına: "Git partiye ulaş ben burada gerekli temizliği yaptıktan sonra düşmanla çatışarak şehit dşeyeğim. Arkadaşlar bunu böyle bilsin" demiştir.

2005 Gz Kandil-Levce

KAHRAMAN ARGK KOMUTANLARINI SAYGIYLA ANIYORUZ!

*Mustafa GEZGÖR Yoldaş, İsyan dolu bir yürek
ve soluksuz bir yürüyüşür*

"Kendim için asıl kararı Parti Önderliğine ve partiye bırakıyorum. Ama tercih ille de bana bırakılırsa Botan ve GAP eyaletlerimizden birinde silahlı mücadeleye katılmak istiyorum. Bunlar da olmazsa silahlı mücadele verebileceğim herhangi bir alana gidebilirim... "

Bu sözleri Mustafa GEZGÖR yoldaş 27.02.1992 tarihli Akademi yönetimine verdiği bir raporunda yazmıştı. İnsanın kendi iradesini tümünden partinin iradesine tabi kılması erdemli bir davranıştır. Hiçbir kişisel çıkar gözetmeden yaşamı olduğu gibi ulusal kurtuluş mücadelesinin emrine sunmak, özgürlük mücadelesinin ne kadar sağlam temeller üzerinde yükseltildiğini de göstermektedir.

Mustafa GEZGÖR, uzun verimli bir mücadele, her anı direnme ruhu, düşmana karşı beslediği kin, öfke ve nefretle, yoldaşlarına karşı beslediği aşırı bağlılıkla dolu geçen bir yaşamdır. Araştırmacı-yazar, şair, tiyatro senaryoculuğu ve oyunculuğu ajitatör, örgütçü, yeri geldiğinde savaşçı, yeri geldiğinde de bir komutan; işte böylesine çok yönlü bir kişiliği anlatmak, ifade edebilmek oldukça güçtür. Dahası anlatmak kendi başına yeterli olmuyor, anlamak bilince çıkarmak gerekiyor.

Kürdistan devrimini sonuç alma aşamasına getiren, böylesine güçlü şahadetlerdir. Şahadetlerin güçlü olması Kürt halkının savaşındaki kararlılık ve cesaret düzeyini de gösterir. Eğer halkı için yaşamını ortaya koyan bir savaşçı "kendim için asıl kararı Parti Önderliği'ne ve partiye bırakıyorum" diyorsa, burada devrimin sarsılmaz irade ve inanç birliğini, bütünlüğünü görmek çok önemli bir sonuç çıkarmadır. İşte Mustafa GEZGÖR yoldaş, bu yönde ölçü alınması gereken bir konumdur. Partinin grup

aşamasından günümüze kadar soluksuz sürdürdüğü mücadele pratiğinin hangi zorlukları yaşayarak bu aşamaya geldiğinin de derin izlerini bu kişilikte bulmak mümkündür. Sıfırdan başlanarak yaratılan olanaklar, ölümüne sürdürülen kimlik kavgası, fedakârlıkta sınır tanımayan şehitlerimizin emekleriyle şekillenmiştir. İmhadan, katliamdan, soykırımdan ve katı inkârcılıktan başka bir imkân tanımayan düşmana karşı bu kişiliklerin gerçekleştirdikleri direnişler tarihimizin karanlık yollarını aydınlatmıştır. Düşman, devrime biçim veren emekleri, kişilikleri hedef haline getirerek devrimi onlar şahsında boğmak ve yok etmek istemiştir. Düşman bütün olanaklarını seferber ederek çok yönlü, çok kapsamlı bir saldırı içinde olmuştur. Böyle bir ortamdan mücadeleyi geriye çektirmeden bugünlere ulaştıran şehitlerimizin yaşamları bugün bizleri ayakta tutan güçlü dayanakları oluşturmaktadır.

Mustafa GEZGÖR yoldaş halkçı yapısıyla, direngenliğiyle birçok değerın yaratılmasında yoğun bir emeğın sahibidir. Canını, ruhunu mücadeleye katmış, onu düşünmüş, onu yaşamıştır.

Mustafa GEZGÖR yoldaş, Urfa'nın Viranşehir ilçesinde yoksul bir ailenin çocuğı olarak 1957 yılında dünyaya geldi. İlk ve ortaokulu Viranşehir'de bitirdi. Aile bütçesine katkıda bulunmak için küçük yaşlarda çalışmaya başladı. Marangoz çıraklığı, gazozculuk, kebabçılık yaptı. Ortaokul ve lise yıllarında ise yüzme havuzunda cankurtaran, inşaat işçiliğı, yağlı boyacılık, hamallık gibi işlerde çalıştı. Emeğine dayanarak yaşamını sürdürdü. Başkalarına bağımlı yaşamayı asla benimsemedi. Daha çocukluğunda sömürü sistemine büyük bir öfke duymaya başlamıştı.

Liseye başladığında devrimci düşüncelerle tanıştı. Bu tanışmasını özgeçmiş raporunda şöyle dile getiriyordu: “Devrimciliğe, düzene çok bilinçsizce duyduğum kin ve hareketli yapım yöneltti. Daha sonra kendiliğindenci bir tarzda lisede 'Kurdara Azadiciler' adıyla anılıyorduk. Örgütlülük yoktu. Bu süreçte Ankara'da okuyan üniversitelilerden Başkan APO'nun ismini duyuyorduk.

Hareket Kürdistan'a taşınıldığında Başkan APO Suruç'a gelip bizi örgütledi” Partinin grup aşamasında ilk temasa böyle geçtikten sonra Kemal PİR'in geliştirdiği mücadelenin etkisiyle ilişkilerini daha da pekiştirdi. 1975 yılı sonlarından itibaren profesyonel faaliyetlere katıldı.

O'nun yaşamında her şey çok hızlı gelişirdi. Durağanlıktan nefret ederdi. Kendi yapısında bulunan asi, kavgacılığıyla devrimci mücadele arasında tam bir bütünlük kuruyordu. Çocukluğundan bu yana arayış içinde olduğu özlemi, devrimcilikte gerçekliğe kavuşmuştu. Bundan dolayı bir daha bırakmamacasına sosyalizm davasına sarıldı ve kesintisiz bir yürüyüşü liseye gittiği ilk günlerde Kürdistan Devrimcileri saflarında başlattı. Halkçı, örgütçü ve toparlayıcı özellikleriyle çevresine oldukça güven veriyordu. O dönemde Kürdistan devriminin en çok ihtiyaç duyduğu da bu özelliklerdi. Çünkü Kürdistan halkı Türk sömürgeciliği tarafından en küçük sosyal, siyasal ve kültürel birimlerine kadar dağıtılmış, birlik ve bütünlüğü parçalanmıştı. Kürdistan devrim mücadelesi de ancak bu parçalanmayı bütünleştirmeyi amaç edindiği oranda gelişme gösterebilirdi. Mücadelenin ilk kadroları süreç içinde böyle bir özelliği yakalama yönünde bilinçli ya da kendiliğinden de olsa yoğun bir çaba içinde oldular. Kürdistan'da başka türlü devrim adına hareket etmenin olanağı da yoktu. Sömürgecilik, sosyal-şovenizm, reformizm, faşistler, hemen hemen her kesim Kürdistan devriminin bir hayalcilikten, anarşizmden başka bir şey olmadığını söyleyerek Kürdistan Devrimcileri'ne karşı tavır alıyor ve silahlı saldırılarda bulunuyorlardı. Böylesi bir ortamda Kürt, Kürdistan isimlerini anmak, tartışmak, savunmak ölümü göze almakla eşdeğerdi. Gözü kara bir pratik sergilemek de mücadeleyi yaşatamazdı. Akıllı, sabırlı ve planlı bir pratikle bu sorunlar aşılabilirdi. Ajan-muhbir ağından adım atmak kolay değildi. Partinin gelişimi bunlara karşı alacağı tavra bağlıydı. Kürdistan Devrimcileri, ulusal kurtuluş mücadelesini başlatan kadro ve sempatizanlar dışı dış bir savaşla bir gelişmeyi

yaratabildiler. Mustafa GEZGÖR yoldaş lisede okuduğu sıralarda özellikle faşistlere, ajan-muhbir ağına, sosyal-şoven ve reformist kesimlere karşı geliştirilen mücadelede yerini aldı.

Aktif bir mücadele içinde olduğundan dolayı kısa sürede bu kesimlerin boy hedefi haline geldi. Mücadelesini engellemek için okul yönetimleri O'nu başka liseye sürgün etti. Gittiği yerlerde mücadelesini sürdürdüğü için Siverek, Suruç liselerine sürgün edildi. En son tekrar Viranşehir Lisesine döndüğünde belli bir bilince ve mücadele pratiğine sahip olmuştu. Aktif görevler üstlenerek grubun alanda örgütlenmesinde üzerine düşeni yapmaya çalıştı. Özellikle de öğrenci gençlik atılgan ve cesur ruhlu bu savaşçıyı doğal bir önder olarak kabul etmişti. Ne zaman boykot, yürüyüş yapılsa büyük bir coşkuyla en ön saflara geçerdi. Bütün saldırıların ve tehlikelerin önce kendisine gelmesini isterdi. Halkı ve yoldaşlarını korumayı temel alırdı.

Atılgan, fedakâr, cesur yapısının yanı sıra öfkeli ve sinirli yönleri de vardı. Özellikle de iç ihanetten, dedikodudan, arkadan hançerlenmekten nefret ederdi. O yüzden bütün yazılarında ve sohbetlerinde sık sık "ihanet", "kalleşlik", "soysuzluk", "kara saplı hançer" sözlerini kullanırdı. Daha mücadeleye ilk atıldığı yıllarda bile kafasında şekillenen düşünceleri hiç saklamaz, muhataplarına mutlaka aktarırdı. Eleştirici yönünü sürekli güçlendirmeyi bir prensip olarak benimserdi. Kendisini gözden geçirmeyi de ihmal etmezdi. Yanılgılı olduğu konularda özeleştiri verme büyüklüğünü her zaman gösterirdi. İhanet temelinde yapılan saldırılara karşı duyduğu öfkenin düzeyini ortaya koymak oldukça zordur. "Düşman düşman olduğu için saldırıyor, öldürüyor, katlediyor" diyordu, "Ama ihanete, ayak kaydırmaya, kalleşliğe asla meydan vermemek gerekir."" Bütün söylemlerinin ağırlıklı yönünü mertlik, fedakârlık ve alçakgönüllülük konuları oluştururdu. Bunları çok sık işleminin bir nedeni de hem bu tür olaylarla sık sık karşılaşmasından, hem de Kürdistan halkının düşman

tarafından düşürülmüşlüğü'nün düzeyinden dolayıldı. Düşürmekte, soysuzlaştırmakta sınır tanımayan düşmana ve başka çevrelere karşı içinde en ufak bir acıma hissi taşımazdı. Çalışmak ve üretken olmak Onda bir yaşam biçimi olmuştu. Bu yaşamı adeta düşmana inat geliştiriyordu. Sanki düşmandan halkımızın üretkenliğinin kısırlaştırılmasının intikamını alırcasına bu pratiği kararlıca uyguluyordu.

Devrimci mücadeleye profesyonel olarak katılması ailesiyle aralarında birtakım problemlerin doğmasını da beraberinde getirdi. Ailenin ondan beklentisi okuyup bir memur olması ve bütçeye katkıda bulunmasıydı. Oysa O'nun gerçekleştirmek istediği sadece kendi bireysel yaşamını bir düzene koymak değildi. Kürdistan'ın mevcut koşullarında bireysel yaşamın anlamsızlığını çok iyi gördüğünden toplumsal yaşamın özgürleştirilmesini temel almıştı. Ailesinin düşünce yapısını değiştirme yönünde bazı çabaları olduysa da yüklendiği görevler sonuç almasına imkân tanımadı. Çünkü bütün faaliyetler kadro yetersizliğinden dolayı birkaç kişinin omuzlarına biniyordu. Çevre alanlara da el atıldığında birinin ailesini devrimcileştirme çabası tamamen olanaksızlaşıyordu. Hele ailelerin Kürdistan sorununa bir öcü gibi baktıkları bir ortamda, ailenin devrimcileştirilmesine yönelmek yığınla engelleri beraberinde getiriyordu. Toplumda o kadar çok problem vardı ki, bunların hepsine mevcut kadro yapısıyla çözüm getirmek mümkün değildi. Düşmanın her geçen gün dozunu artırarak sürdürdüğü saldırıları da bunlara eklenince çekilen zorlukların düzeyi daha iyi anlaşılır. Kürdistan devrimciliğinin delilik, çılgınlık, anarşistlik olarak görüldüğü, alaycı yaklaşıldığı bir ortamda davanın kararlı savunuculuğunu yapmak, bunun inancını yüreğinde taşımak akılamaz bir irade sağlamlığını gerekli kılıyordu. Gezgör yoldaş bu konuda en ufak bir ikirciklik göstermedi. Yüreğini sürekli kızgın lavlarıyla kaynayan bir yanardağ gibi korudu.

Viranşehir'de Kürdistan Devrimcileri'nin örgütlenmesini yürütürken bu tür zorlukları aşmasını da bildi. Günün 24 saati durup dinlenmeden çalıştı. Örgütleyebildiği kadar örgütledi, düşmanı vurabildiği kadar vurdu. İdeolojik, politik düzeyi tam olarak yakalayamamış olsa da yürüttüğü faaliyetlerde komple devrimciliğin özelliklerini taşıyordu. Hele feodal çetelere karşı beslediği öfke O'nu ateş gibi bir eylemci, ajitatör, propagandacı ve örgütçü yapmıştı. Yüreği sönmüş bir yanardağın yeniden kabarmasına dönüşmüştü. Süleymanlar çetesine karşı halkımızın tarihsel intikam hırsıyla savaştı. Çetelerin halkımız üzerindeki baskılarının kırılmasında yoğun bir çabanın içinde oldu. Kürdistan Devrimcileri'nin Viranşehir'de gelişmesinde, halkın sempatisini kazanmasında, ortaya konulan emeklerde Gezgör yoldaşın belirleyici payı vardır. Düşmanın her türlü engelleme çabalarına rağmen mücadele bu alanda da gelişti ve halk kitlelerini sardı. Ajan-muhbir ağına ölümcül darbeler vuruldu, faşistlerin örgütlenmesi dağıtıldı. Fiili olarak gerçekleştirilen eylemlerin çoğunda yerini aldı, bizzat planlayıp uyguladı. Bunlara ek olarak partiye maddi gelir sağlamak için de çeşitli işlerde çalıştı. Parti henüz halktan destek alamıyordu. O yüzden partinin çeşitli ihtiyaçlarının karşılanması için de faaliyet yürüten kadroların çeşitli işlerde çalışmaları, maddi gelir sağlamaları ister istemez kendisini dayatıyordu. Yani bu dönemin devrimciliğinde fedakârlıkta sınır yoktu. Her şey yoktan var edilmek zorundaydı. Bunlar da ancak çalışmak ve bir yandan da savaşmakla mümkündü. Bir yerden başka bir yere bir kuryenin gönderilmesi bile başlı başına bir sorundu. Onun yol parasının ve ihtiyaçlarının karşılanması için bazen inşaatlarda üç-dört gün çalışıp para toplamak gerekiyordu. Düşman kuşatması altında bütünüyle kendi olanaklarına ve gücüne dayanarak bu mücadele yürütülüyordu. Kürdistan Devrimcileri'nin bütün alanlarda mücadeleyi geliştirmeleri böyle yoğun emeklerin harcanmasıyla mümkün olmuştur. Halk, partimizin ilk çekirdek grubunu harcadıkları emekleriyle tanımış, saygı

duymuş ve onları kabullenmiştir. O güne değin Kürdistan halkının hiç tanık olmadığı bir gelişmeydi bütün bunlar. Şaşkınlıkla, inanmada güçlük çekmekle birlikte sağlam bir saygı ve bağlılık duygusu da gelişmişti. Çünkü Kürdistan Devrimcileri halkı küçümsemiyor, hor bakmıyor, onu suçlayıcı yaklaşımlarda bulunmuyordu. Halka saygı gösterme, halkı anlama, toplumsal sorunların derinliklerine inerek neden ve sonuçları araştırıp ortaya koyma temel yaklaşım olarak benimsendiğinden halkın saflara akması da öyle uzun bir süreyi kapsamadı.

Mustafa GEZGÖR yoldaş, yürüttüğü faaliyetlerden dolayı düşman güçleri tarafından çeşitli zamanlarda tutuklanarak zindana gönderildi. Urfa'nın bazı ilçelerinde, Mardin, Kızıltepe, Derik alanlarında Kürdistan Devrimcilerinin örgütlenme çalışmalarına aktif olarak katıldı. 1978 yılında Hilvan'da feodal işbirlikçi Süleymanlar aşiretine karşı yürütülen mücadelede gereken yerini alarak bu çetelere ağır darbeler vurdu.

30 Temmuz 1979 tarihinde, Celal Bucak'a karşı gerçekleştirilen Kırbaşı olayında Salih KANDAL yoldaş şehit düştü, Gezgör yoldaş ise yaralandı. Yine 1979 yılında katıldığı bir düğünde kaza sonucu yaralandı. Tedavi görmek için gizli kaldığı evde daha iyileşmeden yapılan bir ihbar sonucu yakalandı. En çok nefret ettiği ihbarcılık, ajanlık O'nu gelip böyle amansız yakalamıştı. Yakalandığında canından çok sevdiği silahı da yanındaydı. Kendisinden ziyade silahının düşmanın eline geçmesine üzülürdü. "O silah, mücadele yürüten bir savaşçının elinde olsaydı düşmana daha çok darbeler vururdu" diyordu. O dönemde bir silah temin etmek büyük bir olaydı. Emeklerinden ve düşüncelerinden başka hiçbir şeyi olmayan insanlar, bir halkın özgürlük ve bağımsızlık kavgasını başlatmışlardı ve ellerinde kendilerini savunmaya yetecek kadar araçları da yoktu. Kaybedilen bir insanın, bir silahın veya herhangi bir aracın yerini doldurmak da öyle kolay değildi. Gezgör bunların yaratılmasında emek sahibi olduğundan, bunların acısını çok yakından ve derinden

yaşadığından bir silahın düşmanın eline geçmesine kendisinden daha çok üzülyordu.

Ortada ders çıkarılması gereken deneyim ve direniş mirası da yoktu. Polis karşısında nasıl tavır takınılacak? Bunlar teorik olarak kitaplardan okunmuş ve ezberlenmiş bilgilerdi. Ama pratiği nasıl ortaya çıkacaktı, bunlar henüz yaşanmamıştı. Her alanda direnmek gerektiği sık sık söylenen bir olguydu. Fakat nasıl direnilecekti? Bu alanda da bir donanım yoktu. Her şey kişilerin o anda takınacakları bireysel tavırlara bağlıydı. Bu durum örnek ve ölçü alınması gereken bir değerin yaratılmasına kadar da böyle devam edecekti. Gezgör yoldaş, polis sorgusunda direnmeyi esas almıştı. Elbette istenilen düzeyde bir direniş ortaya koyamadı. Böyle bir deneyimden geçtikten sonra pratiğinden çıkardığı derslerle kendisini daha da güçlendirerek, dönemin görevlerine yanıt vermede, gecesini gündüzüne katarak çalıştı. Düşmanın ajanlık tekliflerine karşı örnek direnişçi tavırlar sergileyerek bunları boşa çıkardı. Cezaevlerinde çoğu zaman yalnız kaldı. Genellikle hücrelerde tutuldu. Sık sık sürgünlere gönderilerek teslim alınmak istendi. Ama gittiği bütün cezaevlerinde tek başına da kalsa teslimiyete karşı direnişi esas aldı. Özellikle Diyarbakır Cezaevinde yaptığı çalışmalar örnek alınacak niteliktedir. Diyarbakır'daki tünel kazma çalışmalarına bizzat önderlik yapmıştır. Tünelin planlanması, kazılmasının yapılması, gizliliğinin sağlanmasında esas çalışmaları yaptı. Bıkmadan, usanmadan aylarca tünelde çalıştı. Kış aylarında tüneli su bastığında da kazma çalışmalarına ara vermedi. Suyun içinde çalışmasını sürdürdü, Farelerle boğuşarak sabırla tüneli kazdı. Hatta tünelde en uzun süre kalarak çalışma rekorunu kırdı. Bütün bunlara, dışarıya çıkıp silahlı mücadeleye katılma özlemiyle katlandı. En büyük özlemi Parti Önderliği'ne ve partiye kavuşmaktı. Dışarı çıkacağından o kadar emindi ki, bazı eylem planları bile tasarlamıştı. Ama tünelin ortaya çıkmasıyla birlikte bir grup yoldaşıyla birlikte Eskişehir Cezaevi'ne sürgün edildi. Gezgör yoldaş cezaevinde Meh-

met Şener tasfiyeciliğine karşı sürekli tavır aldı. Bu anlayışla çatıştığı kadar hiçbir şeyle çatışmadı. Eleştirilerini açıktan yaparak bu anlayışı mahkûm etme yönünde çok uğraştı.

Elbette bu çatışmalar zaman zaman O'nun sınırlandırılmasına da yol açtı. Sinirli yapısından dolayı çok çabuk parlıyor ve en son söylenmesi gerekenleri başta söyleyerek çoğu zaman kendisini zor durumlara sokuyordu. Oysa Şener tasfiyeciliğinin üzerine daha soğukkanlı gitmesi gerekiyordu. Bunu tam yapamadığı için de öfkeleniyor ve sinirleniyordu. Bu da iç tasfiyeciliğe ve ihanete karşı yıllardır içinde beslediği öfkeden kaynaklanıyordu. Gittiği her yerde Şener tasfiyeciliği hakkındaki düşüncelerini açıklamaktan, rapor etmekten asla çekinmedi. Her defasında da, "Bugün kimse benim söylediklerime katılmayabilir ama tarih en sonunda beni haklı çıkaracaktır" diyordu. Ve yıllar sonrasında da olsa, tarih O'nu haklı çıkardı. Şener tasfiyeciliği mahkûm edildiğinde "gördünüz işte ben haklı çıktım" diyordu. Bunu gözleriyle görmesinden dolayı da büyük mutluluk duyuyordu.

Tutsak edilmesinden sonra Urfa, Viranşehir, Kızıltepe, Diyarbakır, Mardin, Adıyaman, Malatya, Eskişehir, Aydın, Buca cezaevlerinde kaldı. Cezaevlerinde geliştirilen bütün direnişlerde, açlık grevlerinde ve ölüm oruçlarında ilk sıralarda yerini alarak önderlik konumuna bağlı kaldı. En çok da kalp rahatsızlığından şikâyetçiydi. En büyük korkusu da görkemli bir şahadetle değil de, kalp kriziyle yaşama gözlerini yummaktı. Hep bir çatışmada şehit düşmeyi hayal ederdi.

Cezaevi yaşamında zamanını hiç boş geçirmedi. Araştırma-inceleme konularına ağırlık verdi. Partinin bu tür çalışmalara ihtiyaç duyduğunu belirterek başka arkadaşları da bu çalışmalar içine çekmeye özendiriyordu. Hele Diyarbakır Cezaevi üzerine yaptığı araştırmalar oldukça kapsamlıdır. Mazlum DOĞAN'ın anısına Kürdistan Direniş Tarihini kaleme aldı. Bununla da yetinmeyip sayısız şiirler yazdı. Tiyatro oyunlarını yazarak bunların sahnelenmesinde

yer aldı. Cezaevinde çıkarılan dergiler için yazılar yazdı, bu faaliyetlerin redaksiyon çalışmalarını yürüttü.

En son tedavi görmek için gittiği İzmir Buca Cezaevi'nden tahliye oldu. Çıkar çıkmaz kitle çalışmalarına katıldı. Akademi'ye gidene kadar bu çalışmaları aralıksız sürdürdü, Akademi'ye ulaştığında en büyük özlemi de gerçekleşmiş oluyordu, ilk tutsak edildiğinde parti henüz kurulmamıştı. Şimdi ise partinin tamamen halklaştığına tanık oluyordu. Bunun büyüleyici etkisinde kaldığını gizleyemiyordu. Parti Önderliği ile yıllar sonra yüz yüze geldiğinde heyecandan kalbi duracak gibi olmuştu. Akademide Zindan Direniş Konferansı'na katılarak kendisini iyi gözden geçirerek yeni döneme hazırladı. Açık sözlülüğüyle kısa sürede Parti Önderliği'nin dikkatini üzerine toplamıştı. Parti Önderliği O'nun için "Gezgör bizim jokerimizdir, her alanda çalışabilecek yapıdadır" diyordu. Akademi olanaklarından en iyi bir şekilde yararlanmayı esas aldı. Askeri ve siyasi eğitimleri hiç aksatmadan aldı. Yalnız ayağında meydana gelen bir rahatsızlıktan dolayı ameliyat oldu ve bir süre Ortadoğu'da tedavi gördü. İyileşmeyi sabırsızlıkla bekliyordu. Bir an önce silahlı mücadeleye kavuşmak istiyordu. Uzun süre Parti Önderliği'nin denetiminde kaldı. Israrlı dayatmaları sonucu GAP Eyaleti'ne komuta düzeyinde gönderildi.

Kısa sürede GAP Eyaleti'nde elle tutulur gelişmeler sağlandı. Ama sonuçta iç ihanet kendisini burada da yakalamıştı. Mustafa Güneş haini gidip düşmana teslim olarak bulundukları yeri ihbar etti. 23 Aralık 1992 günü düşman güçleri evi kuşatmaya alarak teslim olmalarını istedi. Evde bulunan yoldaşlar düşmana silahla yanıt verdiler. Çatışma uzun süre devam etti. Bütün yoldaşlarının şehit düşmesinden sonra son kurşununu kendisine ayıran Gezgör yoldaş ile birlikte, Güney-Batı Kürdistan parçasından 2 yoldaş, İbrahim TEK, Emin ASLAN-TEK ve Faysal ÖCALAN yoldaşlar, şehitler ordusuna katıldılar.

Devrimci yaşamı boyunca Nuri, Mehmet, Ciran, İhtiyar, Viran, Kenan ve Zaman kod isimleriyle tanıdığımız

Mustafa GEZGÖR yoldaş partiye grup aşamasında katılmış ve aralıksız bu yolda yürümüştür. Biz de ihanete, teslimiyete, kalleşliğe, tasfiyeciliğe ve sömürgeciliğe karşı O'nun anısına bağlılığın bir gereği olarak kararlıca savaşacağımıza, özlemlerini gerçekleştireceğimize söz veriyoruz.

BİR YİĞİT DEVRİLMİŞ DEDİLER

Korkuları yanı başında bir Diyarbakır Sokağı
Ve elveda niyetine ölüm
İpekli bulutlarda bir kayıp akşam
Avuçlarında hasret serinliği var
Şafak vurur beynime sonra
Ve bedenim bölünür.

Nasıl anlatsam yüreğimdeki hasreti
Zamana hükmüm geçmez ne etsem
Ölüme inat düşlerimde sabah yıkanır
Bir Diyarbakır Sokağı ömrüme tanık
Zapt edilmiş

Artık rüzgâr dilinden bir öyküdür bütün geçmiş
Ve itip korkulu dehşetini bir yana on yılların
Bir de bütün bilinmeyenleri çözülürken ülkemin
Yaman acılar içinde bırakıp beni
Bir yiğit devrilmiş dediler.

Tarih yorgunu gözlerimi yağmurlara serdim
Çünkü işkencenin sabahı olmaz
Umut hançerlenir, şaka değil
Çünkü şakası yok ölümün
Kürdistan'da zaman asidir
Gün doğar
Çöker karanlık
Geçer ömür
Ve işkencenin çılgılığı eksilmez.

Ömrüm mısra özleminde şimdi
Gök mavisi hasret
Ve hapsedilmiş sabahlar içinde
Yağmurlara serdim yüreğimi.

Vakitler hangi paraleldedir

Ay ışığı takılır parmaklıklara
Avuçlarıma yıldız kümelenir
İşkencenin sabahı olmaz
Sen hüznü şarkılara bırak
Yorgun gecelerin ardından, kavgaya sür her şeyini
Senin dağların var.

Guvernika bir zaman kesitidir
Diyarbakır süzülür düşlerime
Çünkü kavlimiz bütün geçmişin hesabını
Bütün bir gökyüzü Mazlum olur
Ve işkencenin çılgılığı eksilmez.

Göz bebeklerimde bahar
Çünkü oğullarım kavga dölüdür
Ve gül rengi bir kavga gecenin yeleli sırtında
İncecik bir bahar dalı umut
Ve usta bir ressam düşlerim her nedense
Bir Diyarbakır Sokağı kan içinde
Gülmelerim öksüz
Ve alıp beni yıllar ötesine götüren
Bir yiğit devrilmiş dediler.

ONURLU YAŞAMIN ABİDESİ MUSTAFA GEZGÖR YOLDAŞI ANARKEN

Senin Ölümsüzler kervanına katılışını duyduğum an, bir sızı kapladı yüreğimi; sıcak su beynime döktüklerini hissettim, gözlerim kamaştı. Ve derinlere dalıp gittim. Anılarımız canlandı gözlerimde. Şimdi hangisini anlatayım, bilemiyorum. Seni yazmak, anlatmak istiyorum, yazamıyorum. Hangi yönlerini yazayım bilemiyorum. Kahramanca direnişçiliğini mi, bir tarihçi oluşunu mu, araştırmacı-incelemecei yanlarını mı, romancılığını mı, örgütçülüğünü mü, eylemciliğini mi, yoksa ince ruhlu bir şair oluşunu mu, bilemiyorum, özge can bilemiyorum. Yazmak istiyorum ama aynı zamanda seni dile getirmekte zorlanacağımı, anlatamayacağımı anlıyorum, dolayısıyla da kaygılanıyorum. Tüm yönlerini anlatamayacağım için kusura bakma.

En fazla nefret ettiğin; şiirlerinde, yazıtlarında yerden yere vurduğun alçaklığın, soysuzluğun ve ihanetin kara hançeri sonucu; kahramanca direnerek, son kurşunu kendine sıkarak, şehitler kervanına katıldın. Son kurşunu kendine sıkarken bir an olsun bile tereddüt etmeyişi okuduğum zaman şaşırmadım. Çünkü senden beklediğim bir tavırdı. Hatta buradaki arkadaşlara da şunu söyledim: 'Tam Gezgör'ce bir eylem!' diye. Bu senin direngenliğinin somut ifadesiydi. Davaya, yoldaşlarına, ölümsüzlere ölümüne bağlı oluşunun son pratiğiydi.

Mustafa GEZGÖR yoldaş, sevdamıza yeni kavuşmuştun. Yılların özlemiyle içinde besleyip büyüttüğün ülke aşkına doymayışına yanar yüreğim, yiğit insan! Özgür vatan yaratma hasretiyle, özlemiyle savaşıırken, yasak ülkenin güzelliklerine doymazken, aramızdan, bir ihanet sonucu erken ayrılışına tutuşur bedenim. Bu kadar erken gidişine inanamıyorum; hayat dolu, yaşam dolu, sevda dolu, umut dolu, kavga dolu yüreğinle GEZGÖR!

Evet, arkadaşım gözlerimde canlanıyor hatıraların, ufacık masanın başında, yere bağdaş kurmuş, Amed zindan

vahşetini insanlığa aktarmanın uğraşısıyla, gelecek nesillerin dersler çıkarması için, olumlu olumsuz yönleriyle tanıtmak için, gece-gündüz demeksizin yazışını hatırlarım. Öyle ki, bazen kendi yazdıklarını bile okuyamadığını anımsarım. Fazla yer kaplamasın, biraz tasarruf olsun diye ufacık harflerle yazardın. Yüzlerce sayfayı getirir "daktilo et" derdin. Ancak yazını okumakta oldukça zorlanırdım. Yazının baş harfleri ve bıraktığın nokta sayısına göre bir anlam vermeye ve kelimeyi çözmeye uğraşırdım. Bazen de getirir birlikte çözmeye çalışırdık.

Boş oturmayı, tembel tembel düşünmeyi, yerinde durmayı sevmezdin; okur, araştırır, değerlendirir, sorar soruşturur ve yazardın hep.

Hatırlar mısın GEZGÖR, özgürlüğe uçuş için ipince, uzun mu uzun, havasız, dar bir mekânda metal sallardın; körük yapardın ciğerlerini, aldırmazdın kalp yetersizliğine, coşardın deli bir ırmak gibi, kayaları eşerek, bağımsızlık savaşına...

Zapt edemezdi zebaninin prangaları ufacık bedenini. Esat'ı, Şahin'i ve daha bilmem hangi soysuzu, kinle, öfkeyle karşına alır, sallardın "hançerini". O an intikam kesilirdi bütün bedeninin. Solgun, yorgun devrederken hançer nöbetini; "Al, şuna dikkat et. Esat'ı ve yaptıklarını, yaşadıklarımızı düşün. Bütün bedeninle, ruhunla karşına al ve parçala onları" derdin. Ki, öyle de yapardık. Kesik kesik alınan nefes ve özgürlük halayına tutuşacağımız anın sabırsızlığıyla yüklenirdik...

Özgürlük sevdamız, ak güvercinimiz bir ihanet sonucu kana bulanmıştı. Eli kanlı, ağzı salyalılar saldırdı direniş kalemiz 35'e. Bedenler gerilmiş son kertesine kadar. Yakalandı, yakalanacak tedirginliğiyle, pür dikkat kesilmişti iradeler, bütün uzuvlar.

Yanaştı cellâtlar, indirdi balyozu kapağına ve onca emek, kan, ter bir çırpıda heba oldu. Uçtu özgürlüğümüz bilinmez diyarlara. Yeni esaret zincirleri geçirildi boyunlarımıza. Ve havalandırmanın loş karanlığında, duvarın dip köşesine oturmuş, başını avuçlamış, gözyaşlarını gizleme gereği

duymamıştın, "ihamet iki elim yakanda olacak" diye hıçkırıklarla haykırmıştın.

O an, ak gibi beyazlaşmıştı tenin, tenimiz. Kan bedeninde çekilmişti, asi yürekli emektar!

Asi yürekli diyorum. Doğrudan şaşmazlığından, düşmana duyduğun müthiş kinden, öfkenden, davaya, yoldaşlarına, ülkeye ve halka duyduğun ölümüne bağlılığından dolayı söylüyorum, sakın yanlış anlama can yoldaşım. Doğru bildiğin herhangi bir şeyi inatla savunan ve gereklerini pratiğe aktarmada sakınmayışından dolayı söylüyorum. Kimileri bu davranışını "amatörlük döneminin alışkanlığı" olarak değerlendirirdi. Hiç de öyle olmadığını biliyorum. Çünkü böylesi ilk adımlar fedakârlık ister, cesaret ister. Ölümüne davaya sahip çıkmanın bir gereğıydi ve somut gerçekliği göstermek için gerekiyordu de.

Hatırlar mısın Gezgör, daha dört duvar arasındayken bile tek düşüncen ve hedefin vardı. Yılların intikamını almak için savaşmak ve tüm tutsakları özgürlüğe kavuşturmak istiyordun. Şöyle; "partiye, tutsakların özgürlüğüne kavuşturulması için bir birim oluşturmak isteyeceğini ve bu konuda dayatıcı olacağını" söyledin. Ve "sırayla bir köstebek gibi dağları deleceğim" diyordun. Dışarı çıkar çıkmaz dayatıcı olduğunu ve Zindan Direniş Konferansı'nın karar çıkartmasında katkıda bulunduğunu biliyoruz. Bizlere özgürlük ortamında nasıl sahip çıktığını da...

Az daha unutacaktım. Duydun mu candaşım, Nevşehir'de ve Adana'da şeytanın bacağını nihayet kırdık. Tam on tutsak özgürlüğe uçtu. Üstelik devrime katkı sunabilecek arkadaşları da beraberlerinde götürdüler. Hiç kuşkusuz bunda senin de payın vardı, bir mimar olarak. Bu haberi duyduğuna çok sevindiğini biliyorum. Hayallerinde düşlediğin gerçekleşti.

Demin hançer dedim de hatırladım, aklıma geldi. Sahi nedendir bilmem ama en çok kullandığın "hançer", "zılgıtlar", "savaş naralarımız", "gerillanın göğsündeki nişandım" kelimeleriydi. Bu terimlerle karşılaştığım an hep sen canlanırsın gözlerimde, cefakârım.

Ekim 88'de Amed sürgününde, cümle iblisler çullandılar üzerimize, vurdular, kan deryası ortamında. Üçüncü katın merdivenlerinden sürükleye sürükleye, vura vura koridora çıkardılar. Basamaklara çarptırılarak sürüklenirken bile, zafer naraları atarak, zorbanın zorbalığına gür sesinle şamar indirdin. "Akıbetiniz Esat olacak" diyerek. Koridorda daha da artırıldı vahşet, sağanağa dönüştürüldü darbeler, gözler balon, dudaklar patlak, kafalar yarık, bedenler mosmor. "İnsanlık onuru işkenceyi yenecek", "Kahrolsun işkence", "Akıbetiniz Esat olacak" haykırışlarını gizlemek, ölüm fermanlarını işitmemek için, ağızlar beyaz bezle bağlandı. Gür sesinde, seslerde zangır zangır titrediler. İradeler bilenmiş, isyana durmuş yürekler naraları, zılgıtları patlattı, Amed'in şanına yakışırcasına.

Uğruna ölüp ölüp dirildiğimiz ülkeden uzak diyarlara sürülmenin verdiği ızdıraplar işin cefasıydı. Ne söylediğini hatırlar mısın Gezgör; "Buralara iyi bakın, bu güzellikleri doyasıya seyredin. Kim bilebilir, belki bir daha hiç göremeyeceğiz" dediğini. İlerleyen konvoyda, üstü başı kan içinde, eller kelepçeli, kollar zincirli, kölelik zincirlerine vurulmuş umudu beklerken! Doyasıya seyredemedik, soluyamadık havasını... Dört bir yanı kuşatılmışlığıyla...

Hangi yönlerini anlatayım can yoldaşım, bilemiyorum, düşüncelerim dağılıyor, boğazım düğümleniyor, gözlerim buğulanıyor, yüreğim daralıyorken...

Temmuz sıcaklığında, açlığın 28. gününde, eriyen bedenlerle Kerbela yolculuğuna çıkartılışımızı mı? Vahşet sonrası doldurulduğumuz hücrelerdeki anıları mı, bilemiyorum. Aldılar ikişer ikişer, ayırdılar birer birer bir deri, bir kemik kalmışlığımızla, vahşet kol gezdi en ücra hücrelerimizde! İnsanlıktan çıkmış zebaniler, gelişi güzel ölümüne indirdiler darbelerini. Bu vahşet "sefaları"nı mı anlatsam, yoksa coşku dolu, yaşam dolu yüreğin taşmazlığını mı?

Kırkıncı günlerindeydi, yine bir kalp krizi kapını çaldı. Soluk alamaz olmuşsun. Attılar bir battaniyenin içine, ufa-

cık bedenini. Açlığın yolculuğunda ufaldıkça ufalmışlığıyla hastaneye götürdüler.

Doktorlar koşuşturdu, sardılar dört bir yanını, "Bırakın beni, tedavi kabul etmiyorum, arkadaşlarım ölümle pençeleşirken..." diye tane tane, kesik kesik sözlerindeki ölümüne yoldaşlarına bağlılığı mı?

Yoksa bir sanatçı oluşunu. mu? Hatırlar mısın Newroz'u canlandırdık Aydın zindanında. Piyesteki rolünü ne kadar çok severdin, özenmişliğiyle, Kawa'yı, ak mintanıyla. Kawa rolüne tüm iraden, ruhun ve benliğiyle kendini kaptırmıştın. Hele bir de sakalının ak gözükmesi için tebeşir tozuyla beyazlaştırman ve yüreğinin derinliklerinden kopup gelen, heyecanla, coşkuyla dünümüzü, bugünümüzü dile getirişini hatırladın mı? Ne kadar çok yakıştırdı sana o kıyafet. Bütünleşmişti iradenle. Coştukça coşturdun tüm izleyenleriyle birlikte. Bir anlık canlılığının donduruluşu; bağdaş kurmuş vaziyetini halen gözlüyorum fotoğraf üzerinde, dün gibi canlı ve diri...

Ateşin başında şiir okurken; o mimiklerin, oturup kalkışın, alçalıp yükselen ses tonun, el-kol hareketlerin, göğsünü yumruklayışın... Ve ardından patlayan zılgıtlar. Diken diken olurdu saçların. Bilir misin zılgıtlar hep seni isyana kaldırırdı. Bazen buğulaştırırdı gözlerini, bazen de gayri ihtiyari olarak hızlandırırdı adımlarını.

Adımların deyince anımsadım. Volta atarken, yol yürürken sendelemezdin. Ama beton zeminde top koştururken ayağının sendelediğini fark ettim. Yoruldukça sekmen daha da belirginleşiyordu. Gezgör, niye sendeleyerek yürüyorsun, koşuyorsun diye sorduğumda, kurşun yarasını gösterdin. Kaç yıl geçmişti aradan, ama halen kemik kaynaşmamış, kurşunun geçtiği kaval kemiği öylece kalmıştı. Evet, Gezgör, 30 Temmuz'da Kırbaşı baskınında Salih Kandal'la birlikte yaralanmıştın. Salih yoldaş, kan kaybından şehitler kervanına katılmıştı. Sen ise yaralı kurtulmuş ve şehit düştüğün güne kadar da Kırbaşı olayının canlı izlerini hep kendinle birlikte taşıdın...

Hep şöyle derdin, "APO'cu ruh, coşku, inanç, fedakârlık, kararlılık, bağlılık, cesaret insanı direngenlik getirir; coşturur, ayakta tutar. Coştukça coşturan, el attığın işi kökünden söküp almanın temel anahtarıdır" diye. İnsanlığın, devrimciliğin, hele hele Kürdistan gibi bir ülkede yaşayan militanın vazgeçemeyeceği olmazsa olmaz öğeleriydi bunlar ve sen bunlar uğruna yaşamını adamıştın.

Sen rahat uyu, gözlerin arkada kalmasın. Özgürlük halayına tutuşacağımız an zılgıtlar çekeceğiz, tilililerle. Hissedecek ve sesimize sesinle yanıt vereceksin. Bedenen aramızdan erken ayrıldığına sen de yanıp tutuşursun, ama başka çarenin kalmadığını biliyorsun, biliyoruz, onurun abidesi!

İnsanlığı ayaklar altından kurtarmak için daha nice can, kan, gözyaşı gerekir. Bedeli ne ise vereceğiz, vermeye hazırız. Yaşatacağız özgürlük sevdamızı! Sonsuza dek. Çocuklar Özgürce yaşayacak, yasak ülkede. Çocukları çok sevdiğini de yazmak gerekirdi. Dedim ya, tüm yönlerini anlatamayacağım. Oysa sen, şehitler albümünü hazırlarken, Kürdistan tarihini yazarken, zindan gerçekliğimizi belgeleştirirken ne kadar da derinliğine yazardın, yiğit İnsan GEZGÖR

Gezgör, yarın Newroz, halaya duracağız zılgıtlarla. Patlatacağız savaş naralarımızı, zindan burçlarında...

BİR HARRAN GECEİNDE SON BULDU UYKUSUZ GECELERİM

**"İşte o zaman güzeldi ateş. O ilk keşfedildiği
zamanlardaki gibi kıymeti vardı"**

Karanlık bir Temmuz gecesi idi. Evde herkes uyumuştı. Ve etraf yine sessizdi. Uykularımı bölen, benim bilmediğim bir dünyaya içinde yaşadığım küçük dünyanın sınırlarını aşmaya iten o sıkıntı. Herkes uykunun huzurlu kollarında günün yorgunluğunu giderirken, bir karabasan gibi üstüme çökmüştü yine. Bir bilebilseydim beni yakıp kavuran bu ateşin ne olduğunu, aradığım şeyi bir tanıma kavuşturabilseydim, o zaman her şey daha kolay olacaktı benim için. Sanki ruhum hapsedildiği sınırları zorluyor, duygularımı, düşüncemi tüm benliğimi hazırlıksız bir isyana çağırıyordu. Uzun süredir devam eden sessizliğimin sıkıntımın nedenini tam bilmiyordum, ama bende değişen bir şeyler olduğunu, en çok uykusuz geçen gecelerim boyunca gözlerimin önünde beliren o görüntüden anlıyordum. Gün geçtikçe o görüntünün içinde yittiğim hissine kapılıyordum. Sadece düşlüyor olmanın cezasını çeker gibi, derinlere dalıyordum. Böylece her defasında önce karanlığa, sonra aydınlığa, dokunduğum bir sürekin oyununda buluyordum kendimi. Ve karanlığın aydınlığa yeni düştüğü şafak vakitlerinde düşünmekten yorgun, yarı uykulu, yarı uyanık, düşler arasında gündelik yaşamımın koşturmacasın da kafamdan atmaya çalışıyordum o görüntüyü.

Bir keresinde, Suruç çarşısında yürürken gördüm kendimi. Çarşının her zamankinden kalabalık caddesinde yürürken kulağıma birden acayip acayip sözler gelmeye başladı. Daha önceleri hiç duymadığım sözler.

Bir grup genç caddenin ortasında slogan ata ata ilerliyorlardı. Ne olup bittiğini anlamadan kendimi onlarla birlikte yürür bulmuştum.

Gençlerin arasından, önden giden bir tanesi;"Haydi gençler dağlara! Kürdistan'ın özgür dağlarına!" diye bağıyordu. Esnaflar, yoldan geçen herkes işini gücünü bırakmış onu izliyordu. Öncülerinin arkasına takılıp da yürüyen gençlerin ondan aşağı kalır yanları yoktu. Onlar da avazları çıktığıınca bağıyorlardı. Tuhafıma gitmişlerdi. "Herhalde öndeki adam bir deli, gençler de bulmuş deliyi peşine takılmış, oynuyor" dedim içimden. Kalabalıktan ayrılmayı düşündüğüm bir esnada polisler geldi. Grubun üzerine yürüyünce birden herkes dağılmaya başladı. Ne yani şimdi benim uykusuz gecelerimin sebebi bir delinin ardına düşmüş, avazı çıktığı kadar bağırın bu gençler miydi? Kendime bile itiraf edemiyordum, ama gerçek buydu sanırım.

1992 yılında yaşamış olduğum bu olayın arkasındaki gerçeği çok sonraları öğrenecektim. Oysa o gün, Suruç için tarihi anlarından bir tanesiydi. Uzun zamandır aralarından ayrılmış olan güzel insan geri dönmüştü.

Halkın dilinden düşmeyen asi ve kavgacı bir insandı. On bir yıl önce ayrıldığı Urfa'ya geri döndüğünde hala eskisi gibi deli doluydu. Bunu en çokta kanları onun gibi kaynayan gençler hissedirdi.

Suruç halkını kandıran, devlete bilgi sızdıran tefecinin cezası verilmişti. İmam Hatip Lisesi'nin önünde tefecinin ağzına tıktığı kâğıt para, onun gibi olan herkese ibreti âlem olmuştu. Oysa Mustafa Gezgör arkadaşın halk için gösterdiği kahramanlıklardan sadece bir tanesiydi bu.

Düşman onu tehlikeli buluyordu, çünkü kafasına koyduğunu yapmaktan kimsenin alıkoyamayacağı, durdurulamayacak bir arkadaşı. Bu son olayla birlikte artık Gezgör arkadaşın peşini hiç bırakmayacaklardı.

Aynı yıl düşmanın, Suruç köylerinde yaptığı operasyonlardan birinde, bir eve yapılan baskında Gezgör arkadaş şehit düşmüştü. O günden sonra da Suruçlu gençlerin dilinden düşmeyen bir slogan duyulur oldu. Ve Suruç çarşısında dolaşan, onu tanıyan, tanımayan herkesin içince bir merak uyandırdı.

"Gezgör yoldaşın kanı yerde kalmayacak!"

"O, karanlık yolumuzu aydınlatan bir ışıktır!" diye ortalığı inleyen sözler, herkese şu soruyu sorduracaktı "Mustafa Gezgör kimdir?"

Cesaretin böylesi düşmanı korkutuyordu. Bundan dolayı düşman, sık sık köylere inip halkı tehdit ederek bilgi almaya çalışıyordu. Gerillalar, bölgenin birçok yerine girmişti artık. Halkın gözünde birer melike gibiydiler. Gerillalar hakkında bilgi almaya gelen askerlere ve polisler gelince, halk onları zebani takımından görüyordu, çünkü halkı sürekli horluyor, onlara uygulamadık işkence bırakmıyorlardı. Geceleyin kapıyı çalmalar, bulabildikleri en küçük bir delikten evlere doluşan lağım farelerine benziyorlardı. Yeraltından gelip yine yeraltına kayboluyorlardı. Rüyaları kapkaraydı. Tıpkı yaralarının rüyası gibi...

Askerler kendilerine kötü davrandıkları için halkta inadına gerillayı daha çok sahipleniyordu. Özlemle bekledikleri aydınlık günlerin inanç tohumlarını ekiyorlardı. Ve sonucunu, geçen zaman içinde daha iyi göreceklerdi.

Yine uykusuz, yine sıkıntılı bir gecenin bir yarısında, nefessiz kaldığımı hissettiğim için kendimi dışarı atmıştım. Ayaklarım beni nereye götürüyorsa oraya doğru yürüyordum. Evimizin üç yüz metre güneyinde ekili tarlalarımız vardı. Yeni yeni ürün vermeye başlayan bu topraklara doğru, tıpkı o boğucu havanın ağırlığı gibi ağır ve sarsılarak ilerliyordum. Şakaklarımdan soğuk terler akıyordu, oysa geceydi ve geceleri hava serin olurdu. Gündüzün her tarafı yakıp yıkıp kavuran sıcığı yoktu. Gün ortasında ova sapsarı bir serap gibi görünüyordu insana. Çünkü Harran'da Temmuz ayları başka hiç bir yerde olmadığı kadar sarıdır.

İşte o zifiri gecede, ısısını gündüz güneşten toplamış olan toprak, hararetini hala korumaktaydı. O gece ortalıkta benden başka kimsecikler yoktu. Yani ben öyle sanıyordum. Sabahın erken saatlerinde güneş henüz yeryüzünü tam ısıtmadan, yöre halkı sulama işlerine

başlayacaktı. Köylüler ekinlerini biçmişti ve şimdi, ikinci kez ektikleri pamuk tarlalarıyla ilgileniyorlardı.

Biraz dolaşmakla rahatlamayı umuyordum, ancak tek başına bu da yetmiyordu. Beni oyalayacak bir şeyler bulmalıyım. Sonra aklıma geldi. "iyisi mi tarlaları sulayayım" dedim. Evdekiler sabah kalktıklarında sevineceklerdi. Üstelik kalkmalarına topu topu üç saat kalmıştı. Kendime iyi bir iş bulmuş, hemen işe başladım.

Tarla sulama işleri yorucuydu, terden ve taşıma suyundan üstüm başım sırılsıklam olmuştu. Gömleğimi de çıkaramıyordum, etraf sivrisinek kaynıyordu. Ellerimle, kollarımla kovuştursam da faydası yoktu. Onlar çoktular ve gecenin bu saatinde benden başka bulaşacak canlı bulmamış gibi üstüme üşüşüyorlardı.

Her tarafı sular içinde kalmış olan tarlada kuru bir toprak parçası bulup oturabilmek neredeyse imkânsızdı. Zoraki bir yer bulup oturduktan sonra sigara çıkardım ve yakıp içmeye başladım. Sivrisineklerin sigara dumanına karşı duyarlı olduklarını biliyordum. Üst üste bir kaç tane tüttürünce onlardan kurtulacağımı umuyordum.

Gece çok sakindi. Tek bir yaprak kıpırdamıyordu. Ağır ve boğucu bir atmosferdi. Birden bir hışırtı sesi duyar gibi oldum. Elimdeki feneri, sesin geldiği tarafa doğru tuttum. Bir yukarı, bir aşağı, sağa-sola hızlı bir şekilde gezdirdiğim feneri, otların arasında belli belirsiz de olsa gözüme ilişen bir karartıya tutuyordum. Hareketliydi. Gördüğüm şey bir karartı olmaktan çıkınca iri cüsseli üç kişinin yavaş yavaş yaklaştığını fark ettim.

"Kimsiniz?" diye seslenirken sesim titriyordu. Sesim karanlıkta yayılacağına, daha boğuk bir şekilde bana geri dönüyormuş gibi geldi.

Hiç rahat değildim. O zamanlar geceleri ev ev dolaşan Özel Timler olurdu. Ortalıkta, tek başına gördüklerini öldürüyor, üzerinde de bir silah bırakıyorlardı. Bıraktıkları silahı öldürdükleri kişiye aitmiş gibi gösteriyorken, halkı da "biz terörist öldürdük!" diye kandırıyorlardı. Bu şekilde çok sayıda yöre insanını meçhule götürmüşlerdi. İster istemez

içime bir korku düştü. Gelen yabancıların kim olabileceklerine dair hiç bir fikrim yoktu. Ya bana, "gecenin bu yarısında ne geziyorsun burada?" diye sorarlarsa diyordum. Korkumu bastırıp bu sefer daha gür bir ses ile sordum.

"Kimsiniz?"

"Biziz heval. Korkmana gerek yok" dediler.

Artık yaklaşmışlardı. Üçü de çok uzun boyluydu. İçlerinden hep bir tanesi konuşuyordu. Hep aynı kalın ses idi duyduğum. Feneri direkt yüzlerine tuttum. Birbirimize bakarken ki kısa suskunluk anından sonra onları oturmaları için buyur ettim. Daha önce oturmuş olduğum kuru yeri gösterdim onlara. Sonra bende yanlarına çömeldim. Yine aynı sesin sahibi:

"Kimin oğlusun?" diye sordu.

Cevap vermedim, çünkü kim olduklarından, heval olup olmadıklarından emin değildim. Sadece yüzlerine bakıyordum. Özel Tim de olabilirlerdi, heval de, ya da yoldan geçen civar köylülerden birileri de... Ama yanlarında kaleşnikof taşıyorlardı. Bu düşüncem de onların gerilla oldukları konusunda ikna edemedi beni. Bütün olasılıkları değerlendiriyordum kafamda. Hemen içimden "Özel Timler de kaleşnikof taşıyor," dedim, fakat bunlar Kürtçe'de biliyordu. Askerlerin Kürtçe konuştuğunu hiç duymamıştım. Kafam karmakarışık olmuştu ve artık kendilerinden korktuğumu onlardan gizlemiyordum. Böylesi durumlara yabancı olduğum için nasıl davranacağım konusunda henüz çok tecrübesizdim. Yüzüme kim baksaydı, bunu hemen anlardı.

— Ee? Sen çok korkuyorsun. Adın ne senin?

— Mehmet'in oğlu Ahmet? Diye şaşkınlığını belirtti içlerinden biri.

Onun kadar ben de şaşkındım yeni duyduğum bu sesin sahibi karşısında. Sadece başımı salladım ve onayladım. Hiç konuşmadım.

-Demek Muhtar Mehmet'in oğlusun öyle mi? diye sürdürdü.

-Babanın durumu nasıl? Evde mi baban?

Ardı sıra bir sürü soru. Sanki babamı çok iyi tanıyormuş gibi söz ediyordu ondan. Gerçi babam muhtardı ve çevre köylerin hepsi tanırdı onu. İlk anın şaşkınlığına sıyrılmış, güvenli, ama yine de tedbirli bir ses tonuyla:

—He evdedir. Ne yapacaksınız? Diye sordum.

—Biraz işimiz vardı onunla, dediler.

Hiç inanasım gelmiyordu. Bu saatte babamla ne gibi işleri olabilirdi ki? Üstelik babam gerillalar ile görüşmeyeli yıllar olmuştu. Eski bir davaydı. Amcaoğlu Recep'in gerilla saflarına katılmasından sonra olmuştu ne olduysa. Onun katılmasını hiç istememişti. "Çoluk çocuğa karışmış koca adamsın. Ne işin var dağda? Sen önce şu çocuklarına bir bak. Madem dünyaya getirmişsin, sana burada kalıp onlara bakmak düşer" diyordu. Hiç gitmesinden yana değildi. O katılalı beri de gerillaya küsmüştü. Amcaoğullarından birini sorsalardı anlardım, ama babamı soruyor olmalarına bir türlü anlam veremiyordum. İçlerinden sadece bir tanesi konuşuyordu hep. Birden:

—Sen beni tanımıyor musun? Diye sordu. Şaşırmıştım. Nereden tanıyacaktım onu.

—Hayır, seni tanımıyorum.

—Peki, senin Recep adından bir amcaoğlun var mı? Diye sordu. Bir an için duraksadım. Ne söyleyeceğimi bilemiyordum. Nereden biliyordu? Neredeyse bütün ailemizi tanıyordu. Sözünü ettiği amcamın oğlu Recep, altı yıl önce gerilla saflarına katılmıştı. Evden ayrılıp da gittiği günden beri yüzünü bir daha gören olmamıştı. O gün bugündür, evimize tek bir arkadaş uğramamıştı. Heval olduklarını söyleyen bu yabancılara durumu anlatıp anlatmamakta kararsızdım, ancak onca kaygım yersizdi, çünkü polis bile olsalar öğrenmek istediklerini bana sormadan çok daha kolay yollardan öğrenebilirlerdi. Nüfus kayıtlarını yoklayabilirlerdi. Örneğin; benden öğrenmelerine hiç gerek yoktu. "şimdi nerededir?" diye sorsalar da "İstanbul'da yaşadığını" söyleyip

kurtulabilirdim. Kendimi toparlayarak daha büyük bir cesaretle:

—Evet var.

—Görsen tanır mısın? Diye sordu sonra. Görsem tanır mısın? Tuhaf... Gecenin bir yarsında çok ilginç sorulardı bunlar. En azından o zamanlar için bana öyle geliyordu. Aklımdan acayip şeyler geçmeye başlamıştı? Tam da; "İnsan amcasının oğlunu tanımaz mı?" diyordum ki, birden, "ya karşımdaki Recep ise" diye bir düşünce belirdi kafamda. Hemen el fenerine uzandım ve konuşanın yüzüne tutarak dikkatli bir şekilde inceledim onu. Oydu. Gözlerime inanamıyordum. Recep'ti. Deminden beri konuştuğum kişi, Recep'in ta kendisiydi.

-Görmeyeli çok değişmişsin! Gerçi bu karanlıkta yüzün de pek görünmüyor ya! Dedim, gülüştük. Uzun zaman olmuştu. Neredeyse sesini bile unutmuştum. Hemen boynuna atıldım ve sımsıkı bir şekilde sarıldım ona. İçim rahattı artık. "Kesin yanındakilerde hevaldır" diyordum. Onlara da sarılıp öptüm.

Tarla çok sulaktı. Her taraf çamur içindeydi. Öylesi yerleri sivrisinekler çok sever. Her tarafımıza doluşup rahatsız ediyorlardı. Arkadaşları bu işkenceden kurtarmak için onları eve buyur ettim.

—Haydi, eve gidelim. Siz şimdi yorulmuşsunuzdur. Gidersek biraz istirahat edersiniz, dedim.

Yalnız bir sorun vardı. Babam! Babam Recep'i görse bir kaşık suda boğabilirdi. Ne zaman ondan söz edilse çok sinirleniyordu. Sözümü değiştirip:

—Sizi amcamgilin evine götüreceğim, dediğinde:

—Yok olmaz. Sizin eve gideceğiz, diye tutturdular. Ben de onlara:

—Olmaz Heval! Babam "Recep'i bir görsem düşmana teslim edeceğim" diyor, dedim.

Yok efendim olur muymuş öyle şey, üzerinden nice sular akmışmış. Kızgınlıklar bu kadar uzun sürmezmiş. O da artık gurur meselesi yapıyormuş. Böyle dediler ve "illa sizin eve gideceğiz" diye tutturdular. Meğersem Recep

babamın bu yaklaşımlarını daha önceden duymuş. Dediğine göre, babam ona, "bir daha o herifin yüzünü görmek istemiyorum!" diye bir de haber göndermiş. Aradan yıllar geçmişti belki, ama babam o günden bu yana çok fazla değişmemişti. Bunu onlara anlatmaya çalışsam da bana bir türlü inanmıyorlardı.

Aradan geçen altı yıl içerisinde Suruç halkı bir sürü acıya tanık olmuştu. Son yıllarda Gezgör arkadaşın yeniden geliş halkı umutlandırmıştı. Artık davayı daha fazla sahiplenir olmuşlardı. Babam ise hala yerinde sayıyor gibiydi. Gerçi içinden geçenleri kimse bilemezdi, çünkü içindekileri nadiren dışa vururdu. Yaşı da buna uygundu. Duygularını kontrol altına alabilecek kadar engin bir yaşam tecrübesi vardı. Ara sıra Recep'in arkasından sövdüğü olsa da, bu eskisi kadar sık olmuyordu.

Evimiz, üç yüz metre ötedeydi. Eve doğru yürümeye başladık. Köy girişinde köpekler vardı, bir de evimizin önünde. Bizi duyunca hemen havlamaya başladılar. Elimle bir taşa uzanıp fırlattım. Taşı atar atmaz sustular. Gelen misafirlerle fısıldayarak konuşuyordum. Köy halkına hissettirmeden onları bizim eve ulaştırmalıyım.

Bizimkiler yaz aylarında dışarıda uyurlar. Ya damda, ya da bahçede, çünkü yazları evin içi çok havasız olur. Bahçe kapısının önüne vardığımızda yanımdaki misafirlere "biraz durup beklemelerini" söyledim.

"Bir şey olmaz, beraber girelim" deseler de kabul etmedim. Bahçenin giriş kapısının önündeki köpeğimiz uyuyordu. Yanından geçerken beni fark etti. Burnunu çekip kokladığını duyuyordum, ama hiç kıpırdamıyordu.

Evin giriş kapısının üzerindeki lamba gece boyu açık tutulurdu. Onu söndürmem gerekiyordu. Yoksa hem komşularımız, hem de babamlar yattıkları yerden uyansalar, içeride yabancı birilerinin olduğunu fark ederlerdi. O yüzden ilk işim o lambayı kapamak oldu. Ardından, yapay olduğu hemen anlaşılan bir öksürük sesiyle, gelen misafirlere içeri girmeleri için işaret verdim.

Köpek havlamaları ışığın söndürülmesi ve en son öksürme sesi... Hepsi üst üste gelince evdekiler şüphelenip uyandı. Gece yarısı saat bir sularıydı. Evdekiler tuhaf bir şeylerin döndüğünü anlamıştı. Arkadaşları çoktan içeri almıştım. Birden babam,

"Neler oluyor?" diye homurdanmaya başladı. Annem de uykusundan yeni uyanmıştı. O da bir şeyler mırıldanıyordu, ama söyledikleri pek anlaşılmıyordu. Sanki her an bir kavga kopacak ve ortalık karışacakmış gibi tedirgin bir hava içindeydim. Evimizin önündeki boş meydana her an bir tantana kopacak ve köy ahalisi başımıza üşüşecek, diye korkuyordum. Babam bir kaç kez üst üste "kimdir o?" diye seslendiğinde önce ses vermedim. Ardından iyi bir şey yapmadığımı düşünerek;

—Baba benim, ben.

-Niye ışığı söndürüyorsun? Işığı yaksana oğlum, dedi. Yalan söylemesini pek beceremezdim. O yüzden, doğrusu neyse onu söyleyecektim. "Baba hevaller geldi" diye seslendim, ancak yüksek sesle değil, fısıltıyla konuşuyordum. Annem hemen yatağından fırlayıp yanımıza geldi. Babam ise kendi kendine; "Ne hevali bu gece yarısı?" diye söylenip duruyordu. Yatağından kalkmış bize doğru geliyordu. Yalnız çok sinirli olduğu her halinden belliydi. Recep, işaret parmağını dudaklarının üzerine götürerek bana hiç karışmamamı tembihliyordu. Onunla birlikte gelmiş olan Kemal arkadaş da aynı şekilde. Kemal arkadaş aslen Suruçluydu.

"Babanı bende tanıyorum, öyle konuştuğuna bakma, duygusaldır" dedi. Kobanili olan diğer arkadaş hiç konuşmuyordu. Sanırsam biraz yabancılık çekiyordu. Annem yanlarına gelir gelmez hepsine aynı sıcak ellerini uzattı. Teker teker sarılıp içeri buyur etti.

"Hoş gelmişsiniz. Siz de hoş gelmişsiniz oğlum!" diye bir telaş, bir aceleyle gelenleri gizlice eve sokmaya çalıştı. Fısıldaşarak konuşuyorduk. Bir tek babam yüksek sesle bağırıyordu. Recep'i görünce açtı ağzını, yumdu gözünü.

-Ne işin var burada? Sana buraya gelmemen için haber göndermedim mi? Boyu devrilisice...

Daha da devam ediyordu. Annem onu zar zor tuttu. Neredeyse susması için yalvaracaktı ona. Kemal arkadaş araya girdi:

—Ayıp ediyorsun. Bir yeğenin gelmiş, onu da kovuyorsun. Onca yıldan sonra taş bile olsa değişir Muhtar Mehmet! Yanlarına getirmiş oldukları Mahsum adındaki diğer arkadaşı göstererek:

—Bak bu arkadaş! Taaaa Kobani'den buralara kadar gelmiş. Yazık değil mi?

Bütün bu tartışmalar olurken hala kapının eşiğinde dikilmiş duruyorduk. Herkes ayakta bekliyordu. Annem kollarından çekiştirerek içeri girmeleri gerektiğini hatırlatıyordu. Misafirleri arka odalardan bir tanesine aldık. Anneme dönüp:

—Siz biraz oturun. Ben çay yapmaya gidiyorum, dedim. Babam bütün sinirini benden çıkarırcasına:

—Zıkkım yap! Gidin cehennemde oturun, dedikten sonra kapıyı çarpıp dışarı fırladı. Biraz dolaşıp tekrar döndüğünde bir başka odaya geçti. Onu tanıyanlar bu haline hiç şaşırmıyordu. İçlerinden onu tanımayan bir tek Mahsum arkadaştı. Karşılaştığı bu tablo karşısında ne diyeceğini bilemeyen bir ifade yüz çizgilerine tümüyle yansımıştı. Recep:

-Ben amcamı tanırım. O öyle şimdi görüldüğü gibi değil. Bu o değil. Biraz sonra pişman olup kendisi gelir, dedi. Kendinden eminmiş gibi konuşuyordu.

Yemekler yenmiş, çaylar ikinci kez içilmişti, ama babam hala ortalıkta yoktu. Neredeyse sabah oluyordu. Son olarak ortalığa savurduğu küfürler, sanki vurulmuş birer tokat gibi hala kulaklarımızda yankılanıyordu. Recep, babamın gelmeyeişine oldukça içerlemişti. Bize hissettirmemeye çalışsa da halinden anlıyordum. Dayanamayıp:

-O gelmeyecekse ben giderim, dedi sonunda. Annemin kolundan tutup çekiştirerek; birlikte yan oda da kalan babamın yanına gittiler. Odaya girer girmez konuşmaya

başladılar. Sesleri bize kadar geliyordu. Recep'in sesi belirgindi; Ayıptır amca! Sen ne iş yaptığımızı biliyor musun ki? ile başlayan konuşmasının volümü giderek düşüyordu. Öyle bir an geldi ki, ne konuştuklarını duyamıyordum artık. Yalnız merak ediyordum dayanamayınca kapıyı çalıp, yanlarına gitmek için müsaade istedim. Odaya girdiğimde karşılaştığım manzara ilginçti. Recep, babamın dizlerinin önüne oturmuş ve ellerini sımsıkı bir şekilde avuçlarının arasına almıştı. Babamın çok değil, sadece bir iki saat önce, bir buz kütesinin ardından bakar gibi bakan gözleri, şimdi ıslaktı. Sarf ettiği onca küfürden sonra pişmandı sanki. Recep onu nasıl etkiledi bilmiyorum, ama geceye doğan güneş gibi geldiler. Ve o sabah, daha her taraf aydınlanmadan Harran ovasından yürüyerek, sessizce ortadan kayboldular.

GEZGÖRLE YOLDAŞ OLMAK

Bir yoldaşla Mustafa Gezgör yoldaşa ilişkin yapılan mülakattan alınmıştır.

Gezgör arkadaşla tanıştığımız süreçte halen hareketle tanışmamıştık. Suruç'a genel bir devrimcilik vardı. 76'lara kadar Suruç'ta şu falan örgüttedir bu falan örgüttedir falanca siyasettedir diye bir ayırım yoktu. Devrimci kültür derneği adında bir dernek vardı. Bütün devrimcilerin toplanıp tartıştığı yerd. Genel bir devrimcilik tartışması vardı. Suruç'ta THKO' da şehit düşmüş Avni Gök oğlu diye bir devrimci vardı.1972 de sınırda şehit olmuştu. Suruç'ta eskiden beri bir genel devrimcilik vardı. Faşistlerde vardı tabi. MHP devamı çalışmalar vardı. Suruç'ta devrimciler ve faşistler arasında kavgalar da vardı. Bu kavgalarda tüm devrimciler içinde yer alırdı. Bu süreçte en öne çıkan arkadaşlardan biri Mustafa Gezgör arkadaştı. PKK ile de tanışmamıştı. Kendisi Viranşehirliydi. Ailesi orada oturuyordu. Ama sürekli kavgalar içerisinde olduğu için –öğretmenle kavgada, polisle kavgada- aslında PKK ile tanışmadan öncede sistemle bir kavga içerisindeydi. Kabullenmediği her şeye karşı duruyordu. Ve kabullenmediği her şeyle kavga ediyordu. Suruç lisesine geldiği süreçte de bu böyleydi. O süreçte biz orta birdeydik. O dönemler Gezgör arkadaş tüm kavgalarda vardı. Nerede faşistlere karşı bir kavga varsa Gezgör içindeydi. 1976 sonbaharında Ankara'da faşistler tarafından vurulan bir devrimci vardı. Fevzi Aslansoy. HK' dendi. Şehit düşmeden bir süre önce Ankara'daki arkadaşlarla tartışması varmış, arkadaşlar kazanmak istiyor, onunda arkadaşlara yaklaşımı olumludur. Böyle bir süreçte Ankara'da faşistler tarafından vuruldu. Hareketin grup aşamasındaki arkadaşların çoğu bu cenazeyle beraber Suruç'a geldiler. Hayri arkadaş, Önderlik bizzat cenazeyi Suruç'un Ali Gör adında Suruç'tan 5 kilometre uzakta bir köyden Suruç'a kadar cenazeyi arkadaşlar getirdi. Bu cenaze töreninden

sonra Önderlik çeşitli toplantılar yapıyor. Bu süreçte Suruç gençliği APOCU hareketle tanıştı. APOCU hareketle tanışan ilk gençlerden biri de Mustafa Gezgör arkadaşı. Bu süreçte önderlikle tanıştı. İlk etkilendiği kişi Önderlik oldu. APOCU hareketle tanışması Önderlikle tanışmasıyla başladı. 76–78 yılları arasında Gezgör arkadaş Suruç'taydı. Bu süreçte direk APOCU hareket adına çalışma yürüttü. Eylem örgütledi. O dönemde ortaokula gidiyorduk. Ortaokul lise iç içeydi. Hareketin içine girmemiştik ancak arkadaşların çalışmalarını yakından takip edebiliyorduk. Gezgör, salt öğrenci gençlik içinde çalışan bir devrimci değildi. Okulda gençlik içerisinde çalışma yürütüyordu. Ama kesinlikle onunla yetinmiyordu. Gezgör, her kesime hitap eden bir özelliğe sahipti. İki özelliği bu süreçte dikkat çekiyordu. İki özelliği Kemal Pir arkadaşın özelliğine benziyordu. Ajitator yönü. Bu yönüyle her kesime hitap ediyor. Her kesimi etkiliye biliyordu. Diğer yönü ise eylemci yanındı. Bu yıllarda Gezgör her yerdeydi. Kahvede, işçiler içerisindeydi. Köylere giderdi; köylüler arasındaydı. Her kesime hitap etme gücü vardı. O süreçteki çalışması, etkileyiciliğini bir örnekle somutlaştırabilirim. O döneme kadar din adamları devrimci hareketlere çok uzak insanlardı. Devrimci denildiğinde komünistlik akla geliyordu. Tamamen bu kesimin bunun dışında durmasını beraberinde getiriyordu. Gezgör arkadaş bunlara bile hitap ediyordu. Suruç'ta Çarmelik diye bir köy vardı. Oranın mele Feyzullah diye bir imamı vardı. Gezgör arkadaş bir gece evine gidip kendisiyle konuşmuştu. Bir hafta sonra köye arkadaşlar gittiğinde arkadaşlara şunu söylüyor; Gezgör benimle bir konuştu, ben şimdi ortada kaldım. Kuranı açıyorum okuyorum ona inanıyorum, Komünist manifestoyu açıp okuyorum. Ona da inanıyorum. Ben her ikisine de inanıyorum diyordu. Yani o düzeyde etkileyiciliği olan bir arkadaşı. Özellikle Suruç'ta her genç bir Gezgör sempatizanıydı. Şahadetinden sonra herkes ismini Zamani yapıyorsa Gezgör yapıyorsa bu o dönemdeki çalışmasından kaynaklıdır. Bugün Suruç'ta bulunan tüm

gençlerin ya amcası ya babası mutlaka Gezgör'le tanışmıştır. Herkesi etkilemiştir.

Eylemciliğiyle tanınırdı dedim ya; o dönem Suruç'ta yaşanan tüm kavgalarda Gezgör vardı. Faşistlerle, sosyal şovenistlerle, işbirlikçi feodallerle ve MSP taraftarı dinci gerici güçlerle yaşanan tüm kavgalarda vardı. Nerede bir eylem, nerede bir kavga varsa Gezgör mutlaka o kavga o eylem içerisindeydi. Polislere, faşist öğretmenlere karşı eylemlerde en öndeydi. O dönem APO'cu harekete katılan gençlik, Gezgör'ün etkisiyle katılıyorlardı. Daha 20 yaşında gençlik içerisinde herkesçe bir efsane gibi görülmekteydi. Nerede bir devrimci çalışma varsa Gezgör onun en önünde, içindeydi. Somut olarak şu eylem biçimi, bu eylem biçimi demekten çok bu süreç içerisinde Suruç'ta yaşanan ilk kavgaların içinde yer alan, tüm eylemlerin içinde yer alan bir arkadaşı.

Hatırladığım kadarıyla 78'in ortalarına doğru, Mustafa Gezgör arkadaş Suruç'ta, bir süre Urfa merkezde kaldı, askeri çalışmalar yürütüyordu ve bu süreçte faşistlere karşı çok etkili eylemler geliştirildi. Tabi o zaman Urfa'nın durumu, faşistlerin aşırı örgütlendiği bir yerdur Urfa merkez. Hatta şöyle bir gerçeklik vardı, Urfa merkez Türkiye'nin birçok yerine faşist kadrolar ihraç ediyordu. O derece geniş çapta MHP faşist hareket örgütlenmişti ve 78 de APOCU hareket Urfa merkezde bu faşist etkinliği kırmak için bazı etkinlikler geliştirdi. Bu süreçte Mustafa Gezgör arkadaşın Kemal Pir'le en yakından tanıştığı süreç de bu süreç oluyor. Mustafa Gezgör arkadaş, Kemal Pir arkadaş, büyük Harun arkadaş, Şehmuz Yiğit ve birkaç arkadaş daha vardı. Bu arkadaşlar birkaç ay içerisinde çok etkili eylemler geliştirdiler faşistlere karşı. Birkaç ay içerisinde onlarca faşist kadroyu cezalandırdılar. Ve bu süreçte biraz APOCU hareket, Urfa merkeze girmeye başladı. Bu o faşist eylemlerle APOCU hareket örgütlendi. Bu sürece kadar hiçbir devrimci hareket Urfa da tutunmamıştı. Her çalışma isteyen devrimci hareket faşistlerin saldırısı karşısında Urfa'da çalışmalarını

bırakmak zorunda kalıyordu. Ve ilk olarak bu arkadaşların geliştirdikleri eylemlerle Apocu hareket Urfa'da faşistlerin oldukları bu alanda devrimci çalışmalar yürütmeye başladı. 78'in belli bir sürecine kadar Urfa tamamen faşistlerin etkili olduğu bir yerdir. Ve faşist çalışmalar dışında hiçbir devrimci çalışmaya müsaade etmiyorlardı. İşte bu süreçlerde bu arkadaşlar burada birçok eylem geliştirdiler birkaç ay içerisinde. Aslında MHP'nin etkinliğini bir bütün olarak kırdı diyemesek de büyük oranda otoritesi zayıflatıldı. Bunun üzerine APOCU hareket kendisini Urfa merkezde örgütlemeye başladı. Daha sonraki süreçte güç olmaya başladı. Ve tabi bu süreçte Mustafa Gezgör arkadaş buradadır. Daha sonra Hilvan-Siverek mücadelesi döneminde Mustafa Gezgör arkadaş belli düzeylerde bu çatışmalar içerisinde yer aldı. Bizimle, PKK hareketiyle tanışmadan önceden de Mustafa arkadaşın yapısı, karakteri hiçbir baskı kabul etmeyen, hiçbir otorite kabul etmeyen, neredede bir haksızlık varsa ona karşı duran bir duruşu vardı. Onu devrimci hareketlerle tanışmaya götüren de bu yönüydü. Daha APOCU hareketle tanışmadan önce okulda bir faşist öğretmen varsa ona karşı bir eylemdeydi, okulda bir faşist örgütlenme varsa ona karşı kavgadaydı. Yine diyelim haksızlık yapan biri varsa ona karşıydı. Sokakta baskıya uğrayan bir işçi varsa onun arkasındaydı. Neredede bir haksızlık varsa Mustafa Gezgör arkadaş buna karşı bir yapıya sahipti. Ve bu kavgacılığı APOCU hareketle tanıştıktan sonra da başladı, devam etti. Aslında insan onun devrimci yaşamını değerlendirdiğinde bunu çok rahat söyleyebilir, bütün yaşamı bir kavgaydı. Sुरुç'ta ilk yıllarda antifaşist kavgalar, anti işbirlikçi, Kürt işbirlikçilerine, feodal kesime karşı bir kavgada Urfa'da faşistlere karşı bir kavgada, Hilvan Siverek de, yine işbirlikçi yerel güçlere karşı bir kavgada ve zindan yaşamı da hep bir kavgayla geçti. Mustafa arkadaşın yakalanma tarihini tam bilemiyorum. Ama bizden önce yakalanmıştı. Ben 83 Şubat'ta yakalandığımda, ceza evine girdiğimde Mustafa Gezgör arkadaş çok önceleri zindandaydı. Şimdi

12 Eylöl vahŖeti sürecinde PKK kadrolarının çoğunlukla Amed zindanlarına toplandı ama bir kısmı Adana da, bir kısmı, Antep de, bir kısmı Elazığ da, bir kısmı da Ankara' cezaevinde kalmışlardı. Mustafa arkadaş, sanırım ilk başlarda Maraş'ta biraz kalmıştı. Ama çoğunlukla Malatya'da tek kişilik ceza evinde tutuldu. Ama yanında fazla arkadaş yoktu. Amed zindanı, her ne kadar pilot bölge olarak seçilip bütün işkence yöntemlerini kullandı düşman. Çünkü burada sonuç almak istiyordu, bütün kadroları da burada toplamıştı. Her ne kadar bütün işkence yöntemlerini, bütün teslim alma yöntemlerini burada yürütmüş olsa da tabi diğer yerlerde de PKK tutsakları üzerinde bir işkence vardı. Ve Gezgör arkadaş özellikle de Malatya da, Amed zindanına gelinceye kadar çoğunlukla yalnız tutuldu. Şimdi şu da gerçek, bir zindanda bir yerde işkence, baskı ne kadar ağır olursa olsun birçok arkadaşın bir arada olması büyük bir avantajdır. Birbirinden güç alıyorsun, o da bir gerçektir. En zayıf bir kişi bile başka bir arkadaştan güç alabiliyordu. Mesela en zayıf bir arkadaş bile işkence karşısında zayıf olan bile bir Kemal Pir arkadaşın tek bir lafını duyduğunda günlerce direnebiliyordu. Amed zindanlarında direnmek için avantajlarında vardı, çünkü PKK'nin en seçkin kurucuları, kadroları bu zindandaydı. Ve bu kadro yapısına bir direnç veriyordu, inanç veriyordu, moral veriyordu. Her yönlü direnebilmek için bir avantajdı. Bu bütün işkence koşullarında öyledir. Tek başına direnmek çok daha büyük bir inanç, irade, yürek istiyor gerçekten. İşte Mustafa Gezgör arkadaşın bu yönünü de değerlendirebilir. Çoğunlukla zindanda tek kaldı ve düşmanın bütün dayatmalarına karşı koydu. Amed zindanlarına gelinceye kadar 85–86 yılları olması gerekiyor hep yalnız kaldı. Ama gelirken bütün devrimci onurunu koruyarak geldi arkadaşlarının yanına. Düşmanın tek başına bırakıp bütün teslim alma, dayatmalarına, işkencelerine, politikalarına karşı direndi. Düşmana her hangi bir taviz vermedi. Ve yine fırsat buldukça cezaevi sürecinde Amed'e gelmeden

önce de bir araştırma inceleme çalışması yürütmüştü. Özellikle de Kürdistan tarihi üzerine, Kürtler üzerine büyük bir araştırması vardı. O yıllarda bir şey ortaya çıktı. Önderlik Kürtlerin çıkış yerinin Mezopotamya olduğunu kanıtladı. Ve Gezgör o zamanki araştırmalarından Amed zindanlarına geldiğinde bunu bize söyledi. Diyordu ki ben her yeri araştırıyorum. Kürtlerin kuzey Avrupa'dan geldiklerine hiçbir şekilde inanamıyorum, hiçbir bulgu yok diyordu. Bulgular daha çok beni Kürtlerin çıkış yerinin burası olduğuna götürüyor. Aryen ırkının çıkış yerinin Mezopotamya toprakları olduğuna götürüyor diyordu. Bu da çok rahatlıkla gösteriyor ki onun derin araştırma özelliğine sahip bir arkadaşı. Okuma şansı olmuştu, tek kaldığı süreçlerde imkân buldukça, Malatya cezaevinde bütün zamanını araştırma incelemeye vermişti. Bu süreçte tarih bilgisini de derinleştirmişti ve Kürtlerin tarihine ilişkin de yeni bulgulara gitmek istiyordu. Mevcut o dönemin anlatımlarını yetersiz buluyorum diyordu.

Gezgör arkadaş 85–86 süreçlerinde Amed zindanlarında geldi. Biz Gezgör arkadaşla 87 yılı Diyarbakır 35 koğuş hücre bölümünde kaldık. Orada Gezgör arkadaşla uzun yıllar sonra tekrar bir araya geldik. Tabi tanınan bir arkadaşı. Bir şekilde duyulan, konuşulan bir arkadaşı. Amed zindanlarına gelir gelmez hemen o ön plana çıkan bir arkadaş konumuna geldi. Gezgör arkadaş hep şunu söylüyordu Amed zindanları her türlü direnişi gösterdi, her türlü kahramanlık yaşandı. Amed zindanlarında yaşanmayan bir şeyi yaşatmamız gerekiyor. Hep Kemal Pir arkadaşın sözlerini örnek verirdi. Derdi Kemal Pir arkadaş bize şiir okurdu, firar edilmeyecek cezaevi yoktur. Mutlaka her ceza evinin bir zayıf yeri vardır. Ve bu birlik içerisinde Gezgör arkadaş hep Diyarbakır zindanının zayıf bir noktasını arıyordu. Nerede ne yapabiliriz, nasıl kaçabiliriz, tünel için kullanılacak bir yer var mı yok mu? Hep yoğunlaşması onun üzerineydi. İşte 87 de yazına doğru baharın sonları yaza doğru, böyle bir zayıflık bulundu. Ve Gezgör hemen o çalışmayı kendisinin yürüteceğini söyledi.

En çok bu noktada çalışan bir arkadaştır, en çok bu noktada ısrar eden bir arkadaştı. Ve onun için de bu görev o arkadaşına verildi. Amed tüneli ilk günden son güne kadar sorumluluk üstlenen bir arkadaştı. Tabi kendisi arkadaşları seçti. Arkadaşları tanıyan özellikleri vardı. İnsanları çok iyi tanıyordu. Kime ne kadar güveneceğini, kiminle ne kadar yürüyeceğini, kiminle ne kadar nereye kadar bir şeyi götürebileceğini kestirebilen özelliklere sahipti. Ve bütün bu arkadaşları biraz da kendisi seçmeye çalıştı. Diyarbakır tüneli aylarca sürdü ilk şeyde. İlk günden son güne kadar bu çalışmanın sorumluluğunu yürütmesine rağmen en çok çaba sarf eden pratik olarak çalışan arkadaşlardan birisiydi. Şöyle idi yani, ben söylerim yapalır değil, en çok ben yaparım diğer arkadaşlar da bana bakarak çalışırlar, kendini zorlarlar mantığına sahipti. Belki bu son yıllarda bu anlayış biraz aşıldı. Aslında Kemal Pirlerin, Agitlerin de anlayışları da buydu. Biz ne kadar çok yaparsak savaşçılarımız bize o kadar inanır, o kadar coşkuyla moralle eyleme katılırlar o kadar başarılı eylemler gelişir anlayışına sahiplerdi. Mustafa arkadaşta da bu anlayış hâkimdi. Amed zindanlarında bu tünel çalışması sürecinde bunu çok yakından gördüm. Bir arkadaş o tünelde bir saat çalışıyorsa Mustafa arkadaş gider üç saat çalışırdı. Tabi 87 metre kazıldı, ortalarından sonra hava alma sorunu vardı. En sağlıklı arkadaş bile gidip bir saat kalıp geri çıkıyordu. Sekiz metre derinliğine, 87 metre uzunluğuna kazılan bir tüneldi ve orada o tünelde uzun süre çalışmak herkesin yapabileceği şey değildi. Kendisi en fazlasını, en iyisini yapmaya çalışırdı ve onunla çalışan arkadaşlarda onu kendilerine örnek alarak çalışmaya katılırdı. Zaten Mustafa arkadaş arkadaşların gözünde büyüten, saygınlık kazandıran yönü de buydu.

Gezgör arkadaş çok yönlü bir devrimciydi. O bir askerdi, bir şairdi, bir romancıydı, bir tarihçiydi, bir tiyatrocuysa. Komple bir devrimciydi. Şiirleri var, etkileyici şiirleri vardı. Şiirlerini de müthiş okuyordu. Şiirlerini ancak Gezgör okuduğu zaman insan duygulanabiliyordu,

etkilenebiliyorduk. Aydın zindanlarındaydık, bu süreçlerde açık görüşler olabiliyordu. Yüzlerce aile geliyordu, havalandırmada görüşüyorduk. Bu arkadaşın şair yönünü biliyorlardı. Her görüşmede ısrarla Gezgör bize bir şiir okuyorlardı. Ve Gezgör kırmıyordu, çıkıp bir şiir okurdu. Her şiir okunduğunda görüşmeye gelen bütün aileler ağlıyordu, ağlamayan hiç kimse yoktu. Ve biz bunu biliyorduk, gelen anaların babaların çoğu Türkçe anlamıyorlardı. Bir de bir anaya sorduk, siz Gezgör'den anlıyor musunuz, niye ağlıyorsunuz dedik, dedi Gezgör'den anlamamız gerek yok ki Gezgör okurken onun yüzüne bakmak ağlamak için yeter, o yüz ifadesi bize her şeyi anlatıyor. Onun sözlerini anlamasak da bize her şeyi bize anlatıyor. O kadar etkileyici bir şiir okuma yeteneği vardı. Kendi şiirlerini, en güzel yine kendisi okurdu. Tiyatrocu yönü de öyleydi. Bir açık görüşmede 12 Eylülde Amed zindan vahşetini anlatan bir tiyatro oyununu oynuyordu ve orada Mazlum Doğan'ı oynuyordu. O kadar etkili oynadı ki o rolü izleyen bütün ziyaretçiler ağlıyordu ve biz o süreci birlikte yaşayanlar da birlikte ağlıyorduk. Yüzlerce insan aynı havalandırma koridorunda ziyaretçiler ve o süreci yaşayanlar hep birlikte ağladılar. O anda 12 Eylül vahşeti Amed zindan vahşetini bütün yönlerini yaşıtıyordu. 90'lı yıllarda Amed zindanlarından çıktı. O zamanlar Eskişehir'den Aydın'a gitmiştik. Mustafa Gezgör arkadaş Aydın cezaevinden çıktı önderlik sahasında gitti. Önderlik sahasında Mahsum Korkmaz Akademisi çalışmalarına katıldı ve sonra GAP'a geçti. 96 da Önderlik bizimle yaptığı bir diyalogda şunu söylüyordu, "aslında Gezgör'ü hiçbir zaman böyle erken kaybetmek istemezdik ama Gezgör arkadaş tutamadım da Gezgör arkadaş en çok GAP'da etkili olacağını biliyordu ve bütün ısrarı da GAP a gitmekti. Urfa Suruç'ta yarım bıraktığı çalışması vardı ve orada attığı temele inanıyordu. Orada sonuç alacağına inanıyordu, kendisini dayattı ve biz kendisini göndermiyoruz diyemedik. Erken kaybedeceğimizi biliyorduk, burada çok etkili olacağını da biliyorduk,

kendisini bu istemi özlemiydi, biz bu özlemine engel olmak istemedik.“ Tabi Önderlik Gezgör’ü her yönüyle tanıyordu. Urfa’da özellikle de Suruç’ta ne kadar etkili olabileceğini de biliyordu. Fakat Gezgör arkadaş GAP’a geçtiğinde daha çok ağırlıklı olarak Suruç’ta kaldı, orada eylem geliştirdi, orada örgütlemesini yaptı ve orada şehit düştü. Kendisinin daha ilk yıllarda yürüttüğü bir çalışma vardı, geniş bir devrimci çevresi vardı. Gezgör 76–78–77 de Suruç’ta tanımadığı aile, yurtsever bırakmamıştı. Herkes onu tanıyordu ve Suruç’a geldiğinde eskiden tanıdığı tüm ailelere tekrar tekrar gitmişti. Cezaevinde kalan arkadaşların aileleri bile Gezgör’ü gördük diyorlardı. Gezgör geldi devrim olacak diyorlardı. Bir arkadaşın annesi söylemişti. Birkaç arkadaşın olduğu cezaevine gelmişti, açık görüşe orada demişti “üç ay sonra devrim olacak.” Arkadaşın biri sordu niye onu söylüyorsun, “Gezgör gelmiş” demişti. Tabi insanlara bunu söyleten neydi? Gezgör Suruç’a adım atar atmaz eylemlerle girdi. Onlarca hain cezalandırıldı, polis cezalandırıldı, 93’lerdi sanırım. Nerede biri bu harekete zarar vermişse, bu halka zarar vermişse bu yıllarda onlar cezalandırıldı. Nerede işkenceci bir polis varsa o cezalandırıldı. Bu süreçte yine birkaç subay cezalandırıldı. Çünkü Suruç’a ayak basar basmaz eylemlerle başladı. Ve şehit düştüğü güne kadar da eylemler içinde oldu.

Gezgör şehit olduğunda sanırım o zaman ülke gazetesi vardı. Haftalarca şahadet ilanları veriliyordu, zindanda, legal, dağ çalışanları adına, halk adına, aileler adına Gezgör’ün şahadetine ilişkin ilanlar verildi ve bu haftalarca sürdü. Ve o sürecin gazetelerine bakılırsa orada yazılar yazıldı. Zindandaki ve dışarıda kalan arkadaşlar tarafından, aydınlar tarafından şahadetine ilişkin anma yazıları çıktı, bir kahramanın ardından yazılan yazı gazetenin iki sayısında üst üste yayınlandı.

Gezgör arkadaşın yaşamı bir kavgaydı. Dışarıda kavga ve savaşıla geçti, içerideki yılları teslimiyete karşı bir direnişle geçti. Yaşamı hep bir direnişti. Herkesimden herkes

etkilenmişti. Verdiği savaşı, sanatla, direnişle etkilemişti. Ve zaten onu efsaneleştiren de bu yönüydü. Militanca yaşamı bir kavgaydı, militanca yaşadı, kahramanca yaşadı, şahadeti militancaydı, kahramancaydı. Ve eğer daha sonraki yıllarda şahadetinden sonra yüzlerce genç ismini ya Zamani ya Gezgör yapmışsa ve mücadele içerisinde Botan'da, Zağros'ta her yerde bu isimler savaşta son mermisine kadar direnmişse bu efsanenin bu kahramanca yaşamın etkileridir bence.

Gidenler Gidenler

*Gittiler
Bilirim geri gelmezler
Kum fırtınaları
Görmeyecekler
Sahralarda
Çalı diplerinde pusu
Atmayacaklar
Vietnam'lardan, Kutu deresi'nden
Geçmeyecek Dersim'den yolları
Sonsuzluğun direnmeyen
Acılarında
Dağları, sahraları,
Ormanları aşalım.
Haydi, haydi gelin
Dağlara kavga ekelim
Gidenler, gidenlerimiz
Biliyorum geri gelmeyecekler
Neyleyim, kahpeyse devran
Vaktidir geceleri
Kuşatmanın
Bu dağlar ki, hep bizden yana
Çatışmasız, baskınsız, pusuz
Gün yaşamadı
Gidenler, gidenlerimiz*

*Sizi unuttuk mu ki?
Hep andı silahlarımız
Kininiz bizde yiğit
Fırtınalarımızı taşırdık
Sahralardan
Vietnam'dan ormanlarınıza
Sevdanız, sevdamız bizde
Yaşayan
Sessiz, karsız geçti mi ki
Barutsuz soluklanışlarda
Kan fırtınası sağanaklar
Bakire gecelerin çırılçıplak
Gün doğumunda
Dizgin tutmuyor artık yürek
Şafakları tomurcuklanmış
Yüreklerimiz
Size sevdamızı taşıracak
Sevdanızdan...
Gidenler, gidenlerimiz
"yarım kaldı kavgamız
Yerde tüfeklerimiz" dedirtmedik
Alın, alın sizin olsun
Tetiğe düşen yüreklerimiz
Gelin, gelin
Yeni sevdalılarımız
Gidenler dönüşsüz, yorgun
Şuraya dağları toplayalım.
Asma bahçelerinden
Geçelim
Babil'in,
Tüm ırmakları birleştirip
Akalım
Şuraya kan sağanağı
Düşelim
Meraklanmasın
Bizim için gidenler
Tümünüz yarını yaratmaya*

*Haydi, haydi gelin
Dağlara kavga ekelim*

*Gidenler
Dönüştür, yorgun
Şuraya
Dağları toplayalım
Asma bahçelerinden
Geçelim Babil'in
Tüm ırmakları
Birleştirip akalım
Şuraya
Kan sağanağı düşelim
Meraklanmasın gidenler
Bizim için gidenler
Tümümüz
Yarını yaratmaya
Haydi
Haydi gelin
Dağlara kavga ekelim*

*Gidenler, gidenlerimiz
Biliyorum geri gelmeyecekler
Neyleyim kahpeyse devran
Vaktidir geceleri kuşatmanın
Ve dağlar ki hep bizden yana
Çatışmasız, baskınsız, pususuz
Gün yaşanmadı.
Gidenler gidenlerimiz seni unuttuk mu ki
Hep andı silahlarımız
Kininiz bile yiğit
Fırtınalarınızı taşırdık sahralardan
Vietnamlardan ormanlarınızı
Sevdanız sevdamızdır bizde yaşayan
Sissiz, karsız geçti mi ki
Barutsuz soluklanışta
Kan fırtınası sağanaklar*

*Bakire gecelerin
Çırılçıplak gün doğumunda
Dizgin tutmuyor artık yürek
Şafakları tomurcuklanmış yüreklerimiz
Size sevdamızı taşıracak sevdanızdan
Gidenler gidenlerimiz
Yarım kaldı kavgamız
Yerde kaldı tüfeklerimiz dedirtmedik
Alın alın sizin olsun
Tetiğe düşen yüreklerimiz
Gelin gelin
Yeni sevdalılarımız
Haydi, haydi gelin
Dağlara kavga ekelim.*

MUSTAFA GEZGÖR

